

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЙ ЧАСОПИС

3/2009

Слово ВЧИТЕЛЮ

СВЯТО ЖИТТЯ
ПРИМИРЕННЯ З БАТЬКОМ
НЕБЕЗПЕКА МАРНОВІРСТВА
ВІЗЕРУНОК ЇХНЬОЇ ДОЛІ

ЩО ПОСІЄШ — ТЕ ПОЖНЕШ

Християнський духовно-просвітницький часопис	
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 3(9)/2009	
Наше кредо: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»	
Головний редактор	Тарас Приступа
Редакційна колегія:	Тетяна Артерчук Олег Блощук Олександр Бондарчук Руслана Ковальчук Юрій Ліщинський Євген Никонюк Ольга Новікова
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Дизайн і верстка	Аля Біла
Художник	Наталія Рябушко
Коректор	Ольга Мац
Відповідальна за випуск	Надія Доля
Засновник і видавець — Міжнародна громадська організація «Надія — людям»	
Адреса:	а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна.
Телефон:	(0362) 63-79-76
Факс:	(0362) 62-05-12
e-mail:	slovo@hopetopeople.org
www.hopetopeople.org	
Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.	
Часопис «Слово вчителю» видається за рахунок благодійних внесків приватних осіб та організацій.	
Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: МГО «Надія — людям», р/р 26005301588849, Промінвестбанк м. Рівне, МФО 333335, код 21081735 з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“».	
За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.	
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.	
Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6-11, 13-20, 25-28; 1 Кор. 1:18-24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;).	
Якщо в тексті не зазначено інше, всі біблійні посилання взято з Біблії у перекладі проф. Івана Огієнка.	
Фото на обкладинці Раїси Гриньової.	
Надруковано: РТМКФ «Християнське життя», 43006, м. Луцьк, вул. В. Стуса, 3, тел. (0332) 71-08-74. Наклад 17500 прим.	
© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»	

ВЧИТЕЛЯМ

Блаженний день, коли зробив ти вибір
Служінню дітям присвятить себе:
Нагодувати їх духовним хлібом,
Зерно в душі посіяти святе.

Хто сіє і хто жне — радіти будуть разом,
Але без сіячів не буде зовсім жнив.
І вивчена з дітьми одна біблійна фраза
У їх житті багато зробить див.

Підручники, конспекти і малюнки,
Журнали, списки, бесіди, батьки,
Проблеми, навантаження, стосунки,
Сміливі мрії й перші помилки —

Учительським все серцем пережито
У мріях, у думках, у почуттях
І Господу розказано в молитвах,
І все це стало напрямом життя.

Дитяче серце — у твоїх долонях,
Допитливе, відкрите і просте,
Тобі довірив Бог його наповнить
Святим зерном, що згодом проросте.

І стане нивою зеленою з роками,
І принесе багатий урожай!
Ти сій і там, де не земля, а камінь,
Сій щедро і тоді, коли буває жаль.

Твої усі недоспанії ночі —
Це кожної дитини майбуття.
Коли на тебе схожим бути хтось захоче —
Ти недарма прожив своє життя.

Якщо ти ще не бачиш результатів,
То май тверду у серці віру в те,
Що Бог завжди буде благословляти
Усе те добре, що посіяв ти в дітей.

Живи, як вчиш, учи, як Боже Слово,
Люби свій труд, як найцінніший дар,
Ти для дітей — як зірка світанкова,
Вони для тебе — як святий нектар.

Ти особливий трудівник у Бога,
Ти вибраний із тисячі один,
Щоб показати дітям ту дорогу,
Яка веде в Новий Єрусалим.

І ти не маєш права не радіти,
Не бути вдячним Богу без кінця,
Що присвятив себе служінню дітям
Єдиного Небесного Отця.

Лариса Козинюк,
м. Вінниця

4	ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ
	Н. Доля. «Кожен із нас щось сіє... й отримує відповідні плоди» (інтерв'ю з Іриною Музичук)

	АКТУАЛЬНА ТЕМА	6
	О. Калінський. З якого серця Бог приймає подяку Ч. Сперджен. Хвала кожного дня	

12	СТУДІЇ БІБЛІЇ
	Ю. Ліщинський. Свято життя

	ЗНАЙОМСТВО	14
	Т. Артерчук. Повернення до Батька (інтерв'ю з Юрієм Гриньовим)	

20	НАУКА І ХРИСТИЯНСТВО
	О. Прокопович. Віра і наука (ч. 5)

	ПОДІЇ	23
	Симфонія любові Всеукраїнська публічна дискусія дарвіністів та креаціоністів Аспекти виховання молоді на християнських цінностях вкотре обговорювали в Острозі	

24	МЕТОДИКА І ДОСВІД
	В. Ткачук. Біблійні вислови, які стали крилатими О. Клімчук. Вдячність – важлива людська чеснота (урок для молодших класів) М. Хоміцька. Вдячність. Формування у дітей уміння проявляти вдячність (урок для середніх класів) Л. Санковська. Щедрість та вдячність. Принципи щедрості та вдячності (урок для старших класів) А. Чудовець. Колосок, або Мов два голубки (сценарій позакласного заходу) Дидактичний матеріал

	ХРИСТИЯНСТВО І МИСТЕЦТВО	44
	О. Блощук. Життя, що відчуло славу Божу	

46	МОЛОДЬ У ПОШУКУ
	О. Новікова. Духовні посіви

	АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я	48
	Н. Зайчук. Небезпека марновірства	

51	СПРАВИ СІМЕЙНІ
	Н. Доля. Візерунок їхньої долі

	РОЗДУМИ ДУШІ	57
	Осінні мотиви	

«Кожен із нас щось сіє... й отримує відповідні плоди»

Надворі бує весна, а ми говоритимемо про жнива. Якби ми спілкувалися з агрономом, це було б природно, адже доля майбутнього врожаю значною мірою вирішується навесні, але я запросила до розмови педагога, викладача музики...

— Ірино Віталіївно, чи погодитесь Ви, якщо я назву Вас сіячем?

— Так, безперечно. Кожен із нас щось сіє, навіть тоді, коли не усвідомлює цього. Сіємо — чи добре, чи погане — й отримуємо відповідні плоди. Ми впливаємо на всіх, хто нас оточує: рідних, друзів, сусідів, тих, з ким підтримуємо ділові стосунки, випадкових знайомих.

Учитель, викладач, не може не бути сіячем, а християнин, який не сіє правди про Бога, про Христа, — це або хворий, або номінальний, несправжній християнин.

— Чого Ви навчаєте своїх студентів у професійно-му плані?

— Я викладаю музично-теоретичні дисципліни: сольфеджіо, теорію музики, гармонію, аналіз музичних творів, поліфонію. Ці предмети є досить складними для учнів і вимагають від них наполегливості і постійності, особливо тому, що майже всі теми в них пов'язані одна з одною, не засвоївши попереднього матеріалу — не зможеш сприймати новий.

У цьому році найбільше викладаю теорію музики, яка закладає основи для вивчення багатьох інших дисциплін, дуже важливих для професійної підготовки майбутніх музикантів.

Заради правди скажу, що я знаю деяких музикантів, які не вивчали теорії музики, навіть нот не знають і все ж таки непогано грають. Але, по-перше, це стосується лише окремих обдарованих людей, а, по-друге, маючи відповідну базу, вони могли б досягнути більш високого рівня.

— Чим Ви засіваєте серця своїх студентів? Чи ставите Ви перед собою завдання виховати їх, сформува-ти ті чи інші чесноти?

— Звісно, я кажу своїм учням про відповідальність, про чесність, про повагу до інших, про закон жнив: що посієш — те пожнеш, кажу їм, що наш вибір завжди має певні наслідки. Наприклад, якщо дисциплінуєш себе, усе виконуєш вчасно і ретельно — матимеш успіх. А якщо обереш собі інше — гуляти, не виконувати завдання або списувати їх у інших — не дивуйся, що на іспиті матимеш погану оцінку. Але, як християнка, я розумію, що більш важливим є виховання у християнському дусі. Якщо професійна підготовка потребує доброї основи, то тим більше її потребує усе наше життя. Ось що говорить у Біблії: «Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос» (1 Кор. 3:11). На жаль, у нашому навчальному закладі відкрито говорити про Бога не дозволяється. Якось я пояснювала студентам, чому не можу поставити їм незаслужені оцінки. Ставлячи їх, я б пішла на обман, а обман — це гріх. Роблячи гріх, не можна споді-

Ірина Віталіївна Музичук народилася 1957 р. в Чернігові у сім'ї військовослужбовця. Закінчила Ленінградську консерваторію ім. Римського-Корсакова. З 1984 р. проживає в Рівному, працює викладачем музично-теоретичних дисциплін у Рівненському музичному училищі.

ватися на Боже благословення. Після цього мені сказали, що згадувати Бога у розмові зі студентами — це злочин, і що не треба плутати хобі з роботою. Зауважте, це у нашій країні, у якій Президент під час інавгурації кладе руку на Біблію і в Конституції якої є такі слова: «...усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю...» Сто-совно совісті, згадую інший випадок, коли дві мої колеги дуже емоційно дорікали мені: «Яка совість? Це ж діти!» (наймолодшим нашим дітям по 14–15 років).

Мої студенти знають, що я християнка, тому мені можливо самій ні в чому не схибити. Бог працює зі мною, змінює мій характер, і цей процес продовжується. Наприклад, учуся любити не тільки тих, хто добре до мене ставиться, але й тих, хто створює найбільше проблем, бо і Бог полюбив нас тоді, коли ми були ще грішниками.

— Чи могли б Ви проаналізувати методику навчання і виховання в Україні та їх результати?

— Робити узагальнення я не берусь, але деякими своїми спостереженнями поділитися можу. На мою думку, у наших навчальних закладах незрівнянно більше уваги приділяється навчанню, ніж вихованню. Якоїсь системи виховання я взагалі не бачу, воно залежить тільки від особи вчителя. Наші викладачі готують немало фахівців з глибокими знаннями, але при належному вихованні їх могло б бути значно більше, адже добре виховані молоді люди і вчаться краще, бо вони більш відповідальні, організовані і цілеспрямовані. Крім того, не завжди добрий фахівець є доброю людиною, не зовсім правильною може бути і мотивація до навчання. Нерідко учня стимулюють лише власні амбіції та прагнення бути вищим за інших. Така позиція є досить поширеною. Нещодавно один відомий співак сказав у інтерв'ю, що він є першим в Україні, п'ятим у світі і співає лише за певну суму, тому що мусить за ім'я боротися щодня.

На жаль, у нас не всі викладачі вчать добре і не всі сумлінно ставляться до своїх обов'язків, а тим більше далеко не всі є справжніми вихователями. Серед молоді не стає менше таких явищ як безвідповідальність, нечесність, байдужість, лицемірство, агресивність, неповага до інших, невдячність, п'янство, наркоманія. І все це не з'явилося саме собою, воно колись і кимось було посіяно.

— Чи можливо щось радикально змінити?

— Я думаю, що якщо виховання залишиться виключно світським, суттєвих змін очікувати не варто. Людина, яка сама не буде свого життя на основі Слова Божого, не може прищепити істинних цінностей своїм вихованцям. Я не раз стикалася з тим, що навіть найпорядніші вчителі за певних обставин починають діяти нечесно. Недарма ж у Біблії неодноразово повторюються такі слова: «...нема добродіє, нема ні одного!» (Пс. 13:3).

З часів гріхопадіння у людей розмиті уявлення про добро і зло, поступово навчитися їх розрізняти можуть тільки християни. Коли я була невіруючою, інколи робила контрольні роботи або давала роботи моїх учнів студентам інших навчальних закладів. Ставши християнкою, я зрозуміла, що таким чином я беру участь в обмані, а це — зло. Моя ж невіруюча колега, якій я раніше давала такі роботи, а тепер відмовила, сприйняла мою відмову як зло, прояв нелюбові.

Більшість моральних законів, про які говориться в Біблії, є загальновідомими. Але найбільше, що може збити невіруючий учитель, — це досягнути певного стилю поведінки учня, а серця він змінити не може, бо це здатен зробити тільки Бог.

Не можу не сказати ще про одне, чи не найважливіше. Чи подякують своїм учителям добре навчені, виховані, високоморальні люди, які після своєї смерті опиняться у пеклі, тому що не усвідомили своєї гріховності і не звернулися до Христа?

Обнадлилим у цій ситуації є те, що стали з'являтися у нас в Україні християнські школи, про які я читала у вашому часописі. Також дуже добре, що в деяких школах з'явився предмет «Християнська етика». Я впевнена, що він дуже потрібний і в училищах, і у вузах, як для викладачів, так і для студентів. Важко досягнути вагомих результатів, якщо просто говорити людині, як вона має себе поводити. Важливо, щоб вона розуміла, чому треба так себе поводити.

Мені запам'ятався присвячений цій темі фільм — «Змінювач часу» («Time Changer») Річа Крістіано. Головна ідея фільму така: не можна розділяти авторитет Ісуса Христа та Його вчення. Неправильно просто сказати хлопчику: «Не кради», ми повинні сказати: «Ісус Христос вчив: не кради». Головним авторитетом для людини має бути Слово Боже.

— Чи доводиться Вам бачити плоди своєї праці?

— Буває по-різному. Легше їх побачити у роботі з зацікавленими і наполегливими студентами, які мають гарні результати у навчанні. Приємно, коли учневі після мого пояснення вдається добре впоратися із завданням, яке спочатку здавалося йому важким і незрозумілим. Радує, що ті студенти, які після закінчення нашого училища вступають до вузів, є достатньо підготовленими з моїх предметів. Крім того, надіюсь на те, що деякі зернята, посіяні мною, колись посприятимуть і переміні сердець моїх учнів. Звісно, побачити ці переміни важче, ніж успіхи у навчанні, тому що вчинки людей явні для нас, а серце бачить тільки Бог. Якось ми говорили зі студентами про те, що списувати і давати списувати — це гріх перед Богом. Через деякий час одна дівчинка сказала: «Після тієї розмови я вже ніколи не буду так робити». Сподіваюся, згодом ця дівчинка зрозуміє, що думка Бога важливіша за думку будь-якої людини. А от той хлопець, якого я «спіймала» на списуванні домашнього завдання, думає поки що інакше. Він так пояснив, чому він списував: «Я не знав, як Ви до цього ставитеся».

Є і те, що мене засмучує. Немало студентів «хронічно» не виконують домашніх завдань, постійно обманюють, не дотримуються обіцяного. Молюся за них, питаю у Бога, що це я можу зробити.

Не завжди я можу бачити плоди своєї праці, тому що ми сіємо, а зрощує Бог. виправляю те, що можу, і далі намагаюся сіяти. Як підтримку згадую слова: «А ви, браття, не втомлюйтеся, коли чините добре» (2 Сол. 3:13).

— Чи вдячні Вам учні за науку?

— Що насправді думають мої студенти, я не можу знати, але на словах є і такі, що дякують, і такі, що не дякують. Цікаво, що це не залежить від того, добре чи погано вони вчаться. Найприємніше, коли свою вдячність висловлюють ті, хто вже закінчив училище, бо у них менше підстав для нещирості. Ті ж із нинішніх студентів, які не хочуть вчитися, навряд чи вдячні мені, скоріше, моя вимогливість їх дратує, бо заважає жити спокійно.

Стикалася я із «вдячністю» наперед. Буває, перед іспитом або заліком батьки студента приносять щось викладачу, як вони кажуть, «від щирого серця». Такі батьки і викладачі, що приймають подібні «подарунки», сіють у душу дитини погане насіння. Які плоди виростуть з нього? Дитина засвоїть, що можна жити нечесно, що її проблеми можуть вирішувати інші, що необов'язково трудитися — є більш легкі шляхи і таке інше.

— Які складності у педагога-християнина?

— У нехристиянських навчальних закладах нерідкістю є певний тиск на християн з боку керівництва та нерозуміння з боку колег. Християни є «незручними» людьми, бо їх цікавить тільки правда, а керівництву треба виконати план щодо кількості студентів, щодо певних відсотків успішності тощо. У деяких навчальних закладах християни роками не беруть участі у вступних іспитах, мабуть, тому, що можуть заважати приймати тих абітурієнтів, у яких з певних причин зацікавлені керівники.

Знаю випадок, коли ледве не звільнили декількох християн з роботи, але не знайшли достатніх юридичних підстав для цього.

— А які переваги? За що Ви особливо вдячні Богові?

— Переваг значно більше, ніж складностей. Найголовніше: «Коли за нас Бог, то хто проти нас?» (Рим. 8:31). У будь-якій ситуації я можу бути впевненою, що Всемогутній і Люблячий Бог захистить мене, підтримає, втішить, дасть надію, дасть сили і все необхідне для життя. Коли це усвідомлюю, то відчуваю велику радість і внутрішній спокій. Треба тільки завжди залишатися вірною Йому. Дуже хочу, щоб те саме могли відчувати всі мої рідні, друзі, інші люди, з якими я спілкуюся.

Найбільше я вдячна Богові за Нього Самого і за те, що Він прийняв мене у Свою сім'ю, назвав мене Своєю дитиною, а я тепер з повним правом можу називати Його своїм Батьком.

— Традиційно, Ваші побажання читачам часопису.

— Кожного з нас очікують останні жнива, а у Слові Божому сказано: «Хто сіє кривду, той жатиме лихо» (Пр. 22:8), «хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує» (Пр. 11:18). Я бажаю собі й усім читачам отримати «заплату правдиву».

Розмовляла **Надія Доля**

З якого серця Бог приймає подяку

Перший в історії людства день подяки відбувся, коли Каїн і Авель — діти Адама і Єви — принесли жертву перед Боже лице.

«І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: Набула чоловіка від Господа.»

А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник.

І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. А Авель, він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою.

І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. І сказав Господь Каїнові: Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? Отож, коли ти добре роби́тимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати. І говорив Каїн до Авеля, брата свого.

І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, і вбив його. І сказав Господь Каїнові: Де Авель, твій брат? А той відказав: Не знаю. Чи я сторож брата свого? І сказав Господь: Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки» (Бут. 4:1–11).

Жахливо, що найперший день подяки закінчився трагедією: брат убив брата. Цей день виявив усю зіпсутість людини, яка відпала від Бога, він вивів із серця людини монстра на ім'я гріх і показав його демонічну силу, що перемагає здоровий глузд, родинні зв'язки і навіть страх Божий. Подяка Богові фактично розділила людей на два табори, як Господь перед цим казав (Бут. 3:15): насіння жінки і насіння сатани.

Приносячи жертву Богові, брати усвідомлювали, що все — від Бога. Обидва принесли те, що мали, над чим трудилися. Чому ж Господь прийняв жертву Авеля, а жертву Каїна не

приймав? Можливі різні варіанти відповіді, мовляв, «Каїн давав не з добрим серцем», «Авель приніс кровну жертву», «Каїн приніс не найкраще» тощо. Особисто для мене найприйнятніше тлумачення наступне: Каїн приніс від проклятої землі, і серце його не було в цій жертві. Авель, як написано в Євр. 11:4, приніс кращу жертву через віру, він зрозумів свою гріховність, він зрозумів, що він винний, що має пролитися кров, і в жертву було принесено найкраще — перворідна вівця. Отже, нашу подяку визначає стан нашого серця.

Каїн нічого поганого не зробив під час жертвоприношення, він теж приніс подяку Богові. Але Господь не прийняв його жертви і просто не звернув на неї уваги. Чому? Бог дивиться на серце того, хто приносить Йому подяку, і наша подяка показує наше серце. Вдячність без віри, тобто, якщо я насправді не вірю, що Бог є, що Він чує і знає все, що це все від Нього, — це просто лицемірство. Справжня вдячність, приємна Богові, має походити, найперше, з нелицемірного серця, а тоді тільки з вуст або з рук людини.

Виходить, що Бог «перебирає» подяками? Ні, Бог випробовує наші серця і дуже уважно дивиться на кожне серце, чим живе людина взагалі, як вона ходить перед Ним, чи є в її серці справжня віра.

Усе Писання говорить про те, що не всяку подяку від людей Бог приймає. Через пророків Ісаю, Єремію, Єзекіїля, Амоса Бог дає зрозуміти, що лицемірна подяка Йому бридка.

«Навіщо Мені те кадило, що з Шеви приходить, запашний очерет із далекого краю? Цілопалення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені не приємні!» (Єр. 6:20).

Вони все правильно робили, в храмі була розроблена чітка система жертвоприношення, одна біда — серце їхнє було далеко від Бога.

«Зненавидів Я, обридів Собі ваші свята, і не нюхаю жертв ваших зборів... І коли принесете Мені цілопалення та хлібні жертви свої, Я Собі не вподобав їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів не погляну... Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я рокоту

гусел твоїх, і хай тече правосуддя, немов та вода, а справедливості як сильний потік!» (Ам. 5:21–24).

Знову ж Бог каже, що Його взагалі не цікавить їхнє служіння, Він дивиться на їхні серця.

«А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам! Але потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ймення Мого ви вже не зневажите своїми дарунками та своїми божками...» (Єз. 20:39).

«Нащо Мені многота ваших жертв? — говорить Господь. — Наситився Я цілопаленнями баранів і жиром ситих телят, а крові биків та овець і козлів не жадаю! Як приходите ви, щоб явитися перед обличчям Моїм, хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подвір'я Мої? Не приносьте ви більше марного дару, ваше кадило огида для Мене воно; новомісяччя та ті суботи і скликання зборів, не можу знести Я марноти цієї!.. Новомісяччя ваші й усі ваші свята ненавидить душа Моя їх: вони стали Мені тягарем, Я змучений зносити їх... Коли ж руки свої простягаєте, Я мружу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, ваші руки наповнені кров'ю... Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь!» (Іс. 1:11–20).

Через пророка Ісаю Бог сказав про Свій народ: **«...народ цей устами своїми наближується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене заучена заповідь людська, тому Я ось ізнову предивне вчиню з цим народом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховаєтьс» (Іс. 23:13–14).**

Ці ж самі слова повторює Ісус Христос: **«Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене!» (Мт. 15:8).**

Висновок дуже простий: вдячність — це наближення до Бога серцем, а вже потім устами, ділами, жер-

твами, служіннями. Тому для нас усіх важливими є питання: з чим ми сьогодні наближаємося до Бога, з чим ми приходимо перед Його лице, врешті, з якого серця Бог приймає подяку?

У листі до Тимофія апостол Павло пише: **«Великий же зиск — то благочестя із задоволенням» (1 Тим. 6:6).** Задоволення — це дефіцит сучасності. Але ж незадоволене й ображене серце не може принести гідної подяки Богові!

Подивіться на приклад Каїна, який викриває справжній стан його серця. Бог попереджає його, Бог бачить, що лежить перед дверима його серця, Він знає, чим усе це закінчується, Він бачить наміри його серця, тому каже: «Каїне, зупинись!» А що ж Каїн? Зверніть увагу на тон його розмови з Богом. Чи був Каїн задоволений Богом? Звичайно, ні, у світогляді Каїна Бог був злим і жорстоким. «Як Він так міг зі мною вчинити?»

Каїн був злим не лише на Бога, але й на безвинного Авеля. Подивіться на його ставлення до Авеля. Замість радості за успіх брата, він переповнився заздрістю. Каїн незадоволений Авелем, і в серці своєму виношує страшний план. Він почав шукати задоволення в помсті.

Крім того, Каїн був незадоволений обставинами, він не захотів змиритися з тим, що сталося, і почав здійснювати свій підступний план. Його не задовольняла ситуація, в якій він опинився, він був незадоволений Богом, Авелем (людьми), обставинами навколо себе.

Причиною незадоволеного серця є ненаситне людське «я».

Є маса речей, які можуть викликати в нас незадоволення Богом. Наприклад, Він не здійснює мої плани, не чує молитви, Бог робить усе, що Він хоче, мені це не подобається.

Ми часто незадоволені людьми, які нас оточують. «Як так можна чинити?» — часто обурюємося ми. Коли людина фокусується на недоліках інших і цим починає жити, вона ніколи не буде задоволеною і щасливою, ніколи. Якщо людина живе всім тим поганим, що бачить у людях, вона просто нещасна.

У нас багато обставин, які викликають незадоволення: хвороби, низька зарплата, відсутність власного житла, сімейні негаразди. Є безліч речей, яких ми не маємо, але які нам потрібні. А у когось вони є. Чому така несправедливість?

Ісус Христос сказав Своїм учням: **«Шукайте ж найперш Царства Божого й праведності Його...» (Мт. 6:33).** Справжня, приємна Богові подяка виходить лише з благочестивого і задоволеного серця.

Запитаймо себе: чи я — задоволена людина? чи задоволений я своїм життям? своїм достатком? своїм рівнем життя й усім, що маю?

Апостол Павло радить: **«Як маємо поживу та одяг, то ми задоволені будьмо з того»,** а перед тим вказує причину: **«Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й винести» (1 Тим. 6:7–8).** Якщо Бог дав нам їжу й одяг — слава Богові. А якщо Він щось більше дав, ніж те, що обіцяв, — це вже взагалі **«благодать на благодать» (Ів. 1:16),** це примноження Його милості і турботи, це повинно викликати в нас благоговіння і трепет.

З іншого боку, ми маємо розуміти, від чого наше задоволення походить. Ніяка річ на землі не здатна нас задовольнити. Ніяка. Якщо у когось є мрія, що саме ця річ зробить його щасливим, повністю задовольнить, знайте: нічого в цьому світі вас не задовольнить, ні хороша машина, ні будинок чи квартира, ні престижна робота. Рано чи пізно ви відчуєте розчарування.

Чи задоволений я людьми довкола себе і як я ставлюся до них? — Це дуже серйозне запитання. Це важливий елемент нашої віри: як я настроєний стосовно людей навколо мене. Я постійно помічаю і підкреслюю їхні недоліки чи я вчуся бути задоволеним тими, кого Бог послав мені на шляху, і благословляю навіть негідних людей? Лише серце, яке вміє благословляти, може про інших говорити добре, а не осуджувати. Незадоволення людьми завжди веде нас до «подвигу» Каїна. І хоча до фізичного вбивства зазвичай діло не доходить, але як часто люди смертельно ранять одне одного словами, ставленням

своїм, псують їхнє життя своїм жорстоким серцем і гниллю своєї душі!..

Чи може християнин дозволити собі про когось говорити з насмішкою або ставитися до когось зверхньо? Чи можу я собі дозволити бути насмішником над іншими? Ніколи. Ми просто не маємо права цього робити. Задоволене серце, серце, наповнене Богом, не дає нам права так чинити. Благочестиве і задоволене серце приймає різних людей без осуду і критики.

У Першому посланні до коринтян, 13:7, апостол Павло висловлює дуже цікаву думку: **«Любов вірить у все, сподівається всього».** Якось вона така дивна, ця любов Бога! Можливо, занадто романтична. Можливо, так не можна дивитися на життя, потрібно більш реалістично.

Але в Писанні сказано, що любов вірить у все». Нехай сотні раз просить прощення — вона ж вірить, бо вона — любов, це ж Боже серце, по-іншому просто неможливо.

Проте варто пам'ятати, що ніхто з людей ніколи нас повністю не задовольнить. І коли чоловік думає, що ота жінка, друга, третя, п'ята, на решті його задовольнить, це — омана. Коли жінка думає: «Може, цей чоловік підійде мені і буде справді мені задоволенням», — це неправда. Ніколи ніхто з людей не може іншу людину повністю задовольнити. Біблія ще сильніше говорить: **«Проклятий той муж, що надію кладе на людину, і робить раменом своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає» (Єр. 17:5).** Якщо ми шукаємо в людях фундамент для задоволення, рано чи пізно наша будівля зруйнується. Ми маємо у своєму серці «виробляти» задоволення, а не в людях задовольнятися. І це дуже велика і важлива різниця.

На черзі найважливіше запитання: чи задоволений я Богом? Кожен з нас може запитати: «Господи, чи я задоволений Тобою Самим? Чи наповнює моє серце Твоя краса, Твоя сила, благодать Твоя, Особа Твоя? Чи достатньо мені Твоєї любові для щастя, Твого прийняття для повноти і спокою? Чи достатньо мені того, що Бог мене любить, про мене турбується, і я не хочу нічого шукати в людях?»

І якщо я в Богові незадоволенний, моя віра, моя подяка буде лицемірною, тому що тільки Він один наповнює нас цим життям, духом життя, силою дивитися на життя по-іншому. Тільки від Нього наше серце наповнюється небом, і ми розуміємо, що все, що пропонує Земля, — обман, це просто шлях в нікуди, шлях до розчарування, до краху моєї сім'ї, моїх надій і мрій. Тільки Він один є справжнім джерелом моєї насолоди, мого життя, моєї радості!

Чи задоволений я тим, як Бог до мене зараз ставиться? Чи задоволений насправді я тим, що Його Син дві тисячі років тому піднявся на хрест, страждав, умер за мене?

Чи задовольнила, чи заспокоїла моє серце Його кров, Його смерть? Чи ті краплі крові, які на хресті проливалися, дали моїй душі спокій? Чи й досі я живу з тягарем гріха на плечах?

Чи справді я повірив Євангелії Сина Божого, що Божий Син усе зробив і тільки через віру Бог звільняє мене від гріха, і я знаю, ні смерть, ні зустріч з Богом — це не щось жахливе?

Для всякого віруючого, хто Богом задоволений, смерть — це надбання, і Царство Боже — це мета, заради якої ми живемо, куди ми взагалі прагнемо.

Немає кращого серця, ніж у Нього, ніхто не може вас більше любити, приймати, прощати, як Він. Не існує іншої особи, яка б так знала вас. Давид говорить: **«Ти виткав мене в утробі матері моєї»** (Пс. 138:13).

Він захоплений цією думкою! Бог такв його... Ми народилися, зробили свій перший подих, ми дихаємо цим повітрям, ходимо по землі, п'ємо воду, яка нам не належить, ми з собою нічого в світ не принесли... Як Його не любити?

Усе створіння, все, що нас оточує, свідчить про те, що Бог нас любить. І, звичайно, найголосніше про Божу любов говорить нам хрест, хрест Його Сина.

Якщо я у цю любов не вірю, не вірю, що на хресті відбувся доказ цієї любові, я просто Бога ігнорую.

Найстрашніший гріх — це коли я байдужий до того, що відбулося на хресті. І Бог у вічності каратиме людей за те, що вони, проживаючи своє життя, були байдужими до Євангелії. Чули, знали, відвідували, були знайомі, але Христос був поза їхнім серцем. І в цьому трагедія всього людства.

Юліус Шнорр фон Карольсфельд «Жертвоприношення Каїна і Авеля»

Чи зцілює Бог моє незадоволення Своїм Сином Ісусом Христом? Чи задоволений я своєю надією і мрією про наступаюче Царство Небесне, чи запалює моє серце та істина, що Царство Боже наблизилося?

Багато поколінь вважало, що їхній час — останній. Так думали християни в епоху Нерона та інших імператорів, так думали, коли приходив до влади Гітлер або Сталін. Події нашого часу — глибока економічна криза, ідея створення єдиного світового правління, єдиного правителя, який має забезпечити нам безпеку від нас самих, — також наштовхують на думку, що живемо в останній час. Люди не знають, як світ з усього цього вибереться, а у Біблії сказано, що антихрист прийде на тлі безладу і хаосу і буде встановлювати порядок.

Сьогодні слушний момент замислитися над нашим життям. Через такі події Бог говорить, що все близько: і Царство Боже близько, і кінець усім проблемам теж близько.

Те, що Бог учить нас завжди бути задоволеними і дякувати Йому своїм серцем, не означає, що у нас завжди буде добрий настрій і повне бажання дякувати Богові. Буває подяка через біль і наперекір почуттям, тому що не завжди воля Божа для нас приємна і легка. Пам'ятаєте Слова Христа в Гефсиманії, коли з Його чола стікав піт як

краплі крові, коли у Ньому відбувалась величезна боротьба. Для Нього було природно зберегти Своє життя, але Він розумів, що лише через смерть і взяття на Себе гріхів усіх людей Він може виконати волю Божу. І воля Батька була саме у тому, щоб Він там, у Гефсиманії, прийняв рішення. А далі Він абсолютно спокійно продовжував Свій шлях на Голгофу.

Друзі, ми повинні приймати рішення дякувати Богові через своє «не можу» і «не хочу». Нам багато чого не подобається, ми хочемо, дуже-дуже хочемо, але Бог каже: «Ні». «Ну, Боже, але ж тоді буде так добре». — «Я знаю, Я знаю, чим усе це для тебе закінчиться. Ти краще подякуй Мені зараз за те, що ти маєш, подякуй Мені й упокорися переді Мною, і Я тебе благословлю». У Біблії написано, що духовне зростання відбувається з подякою, що ми ростемо і стверджуємося у Христі з подякою.

Як ви думаєте, а чи дякує Бог людям? Чи є у Біблії місця, де було б сказано, що Бог людям дякує? Чи можливо це? Адже, усе — Його: земля — Його, ми — Його, все, що у нашому серці, — теж Його, усяке хороше бажання в нас — теж від Нього. Нам немає чим хвалитися. Написано, що в небесах 24 старці зняли свої вінці і поклали перед престолом, бо вони знали, що ця нагорода — це не справа наших рук.

Юліус Шнорр фон Карольсфельд «Братовбивство»

То чи дякує Бог людям? Так. Бог дякує нам тоді, коли ми діємо проти існуючих законів світу і показуємо Його характер і серце для інших. Задоволене Богом серце виявляє себе у наступних речах:

«А вам, хто слухає, Я кажу: Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, не забороняй і сорочки. І кожному, хто в тебе просить, подай, а від того, хто твоє забирає, назад не жадай. І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви. А коли любите тих, хто любить вас, яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, добрий бо Він до невіддячних і злих!» (Лк. 6:27–35).

Подяки і нагороди від Бога заслуговує той, хто любить своїх ворогів і робить їм добро, як Бог для нас. Хто

благословляє тих, хто його проклинає. Хто молиться за тих, хто його ображає, а не йде усім про це розказувати, не жаліється. Він каже Богові: «Мені дуже боляче, але благослови його».

Подяки і нагороди від Бога заслуговує той, хто підставляє другу щоку і не мстить образникам, і в цьому велика сила християн. Як підставити другу щоку? Це неможливо! Можливо, і в цьому справжня християнська сила, точніше, сила Христа.

Подяки і нагороди від Бога заслуговує той, хто на нахабство, на вимогливість реагує подвійною жертвністю і віддає більше, ніж у нього забирають і вимагають. Це так не по-людськи, зате так по-Божому! Краще мати подяку і нагороду від Бога, корячись Його слову, і бути нерозумним в очах людей, аніж, тримаючись за земле, бути нерозумним перед Богом.

Подяки і нагороди від Бога заслуговує той, хто дає, коли його просять, і не чекає повернення, демонструючи цим свою свободу від речей і майна та висоту своїх мрій і надій. Хто тримається принципу доброго сіяння: **«Тож усе,**

чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви» (Мт. 7:12), хто сіє любов і жертвність, хто сіє прийняття і прощення, навіть у ворогів своїх сіє, — той поже благословення.

Якщо ми робимо добро, не очікуючи нічого від людей, — це відображає характер Бога, це робить нас Його синами. Адже Бог благословляє і тих, хто Йому невіддячний, хто Його не помічає. Скільки людей у світі сміються з Бога, різні дурниці про Нього пишуть, книжки видають жахливі, брехливі, а Бог їх благословляє, у них здорові діти, у них самих до смерті здоров'я хороше, Він їх благословляє достатком, тому що Він добрий навіть до злих і неправедних, і невіддячних. І саме таке серце Він вклав у нас, і саме такого Він від нас чекає, і саме за прояви і ствердження у житті цих істин Бог нам подякує.

Він радий бачити Своїх дітей слухняними, які справді вільні від світу.

Отже, Бог приймає подяку з благочестивого і вірного серця, бо таке серце має віру і бачить Його.

Що ми несемо сьогодні на Божий жертвник?

Вдячне через віру серце чи гарно нафарширований язик, сердечну вдячність чи релігійні слова?

Почнімо свою жертву з чистого агнца, як Авель, почнімо з подяки за Сина Божого, Який узав на Себе наш гріх і, проливши кров, став мостом між нами і Богом, подякуймо Богові за достатність Його любові і турботи про нас, які роблять нас благочестивими і задоволеними. Визнаймо, що не наша освіта, не міць наших рук, не добрі люди, а саме Бог, саме Він є причиною всіх наших благословень, всього доброго, що є в нашому житті. Бог — центр нашого життя, початок, причина і кінець усіх наших подяк. Отож, підходьмо до престолу з гідною жертвою — хвалою і подякою від серця.

Олександр Калінський

Олександр Калінський, 1972 р. н. — пастор церкви «Джерело життя» м. Здолбунів Рівненської обл. Закінчив місіонерське відділення Донецького християнського університету, Українську біблійну семінарію, магістр богослов'я. Одружений. Батько шести дітей.

Хвала кожного дня*

Чарльз Гаддон Сперджен (1834–1892) — відомий християнський проповідник і богослов, пастор однієї з найбільших баптистських церков в Англії. Один з найвидатніших представників гомілетичної екзегези у протестантизмі. Упродовж майже сорока років проповідував перед шеститисячною аудиторією. Його успіх і популярність обумовлені даром ораторського мистецтва і вмінням просто і доступно роз'яснювати біблійні тексти.

Якщо я запитую: «Ви молитесь?», — то кожний християнин, звичайно, відповість: «Так». Тоді я поставлю ще одне запитання: «А чи молитесь ви кожного дня?», — і відповідь зазвичай така: «Так, кілька разів на день». Але я хочу запитати про інше: «Чи благословляєте ви ім'я Бога кожного дня? Чи прославляєте Бога ви так само часто, як і молитесь?» Звичайно я чую відповідь: «Повинен зізнатися, що не часто прославляю Бога». Але, дорогі друзі, чи ж це правильно? Хіба можна часто звертатися до Бога з проханнями в молитві і рідко прославляти Його? Давайте прийемо рішення: «Я буду Тебе величати, о Боже мій, Царю, і благословлятиму Ймення Твоє повік-віку! Я кожного дня Тебе благословлятиму, і хвалитиму Ймення Твоє повік-віку!» (Пс. 144:1–2).

Хвала не є чимось побічним, і ми зобов'язані возносити її Богові. Почуття справедливості має спонукати нас славити Господа. Це найменше, що ми можемо віддати Йому за даровані благословення, а іноді, це — все, на що ми здатні. Невже не виросте врожай хвали для Того, Хто посилав нам сонячне проміння Своєї благодаті? Він не вимагає від нас рабського плазування, а просто каже: «Хто приносить жертву хвали, той шанує Мене». Хвалити Бога добре, приємно і прекрасно. Прославлення Господа, як ніщо інше, відрізняє дітей Божих від усіх інших людей.

*Подається у скороченому вигляді.

Хвала Богові дуже корисна для нас самих. Якби ми більше прославляли Бога, наше життя було б набагато благословеннішим. Що ще може надати нам стільки сил і так допомогти піднятися над постійними випробуваннями, винести тягар трудового дня, як пісні хвали Всевишньому? Солдати крокують, забувши про втому, коли оркестр грає бадьорий марш. Коли моряки піднімають якір, то вони голосними вигуками підбадьорюють себе. Давайте ж відчуємо живу силу гімнів хвали. Ніщо так добре не підковує копита коней, запряжених у колісницю життя, як прославлення Бога. Хвала припиняє нарікання і навчає бути задоволеними. Якби ми більше славили Бога, ми б набагато менше нарікали на наше життя. Хвала Богові створює ореол слави навколо будь-якої роботи. У її промінні найзвичайнісінькі турботи набувають нового сенсу. Будь-яка справа перетворюється у поклоніння Богові, якщо вона освячена молитвою і хвалою. Ми б стали щасливішими, святішими, уподібноли б своє перебування на землі до небесного життя, якби щиро сказали: «Я буду Тебе величати, о Боже мій, Царю...»

Якби ми більше славили Бога, ми б набагато менше нарікали на наше життя.

Крім того, якщо ми не величаємо Бога у цьому житті, значить, ми не готуємося до життя майбутнього. Небесне життя складається лише з прославлення. Що ми будемо робити там, якщо хвала не притаманна нам?..

О, якби мої слова мали таку силу, щоб заохотити всіх дітей Божих прославляти Господа! І як би я хотів, щоб ті, хто ще не є дітьми Божими, стали ними! Вам необхідно народитися згори, бо ви не можете славити Бога, внутрішньо не відродившись. Ви не можете гідно прославити Бога, доки перебуваєте в стані ворожнечі з Ним. Примиріться з Богом смертю Його Сина, і тоді ви зможете прославляти Його.

Щоб краще виконувати свій обов'язок щоденної хвали, звернемося до вищезгаданого уривка Писання. І нехай Святий Дух навчає нас через нього!

Найперше псаломспівець Давид віддає належну шану Богові як своєму Цареві: «Я буду Тебе величати, о Боже мій, Царю...» Ми не можемо гідно звеличити Бога, якщо не бачимо Його як Того, Хто сидить на престолі і володіє безмежною владою. Піддані-бунтівники не можуть прославляти свого господаря. Ми повинні взяти «ярмо» Господа, бо воно любе, і «тягар» Його, бо він легкий. Ви повинні підійти, торкнутися Його срібного берла й отримати милість, визнаючи Його своїм законним Паном, Законодавцем і Володарем. Всюди, де Ісуса приймають, Він повинен панувати. Там, де Бога насправді пізнали, Він царюватиме. Надоб'єднаним королівством тіла, душі і духа Господь Бог повинен володіти абсолютною владою. Яка радість мати такого Царя! Наш Цар — не тиран, Він не вигадує драконівських законів. Він не вимагає непосильної праці і служіння супроти нашої волі. Його закони справедливі і добрі, їх дотримання — велика нагорода. Нехай інші вихваляються тим, що вони самі собі пани, ми радіємо з того, що наш цар — Бог. Нехай інші підкоряються власним пожадливістю, ми ж знаходимо свободу в повному підпорядкуванні нашому Небесному Цареві.

Давид прославляє Бога, з вірою звертаючись до Нього як до свого Бога. Яке я маю відношення до Бога іншої людини? Якщо Бог не є моїм Богом, чи буду я Його величати? Якщо ви можете сказати: «Мій Бог», — то ви не можете не прославити Його! Якщо Він віддав вам Себе, то і ви віддасте Йому себе. І в цьому весь спектр небесної музики.

Зверніть увагу, що Давид прийняв тверде рішення славити Бога, він каже: «Буду величати». На вашій дорозі постійно зустрічатимуться перешкоди, які заважатимуть вам прославляти Бога. Коли ви у смутку, кажіть: «Я буду Тебе величати, о Боже мій, Царю...» Бідність, хвороби, втрачені зустрічатимуться вам у житті, і тоді

повторюйте: «Благословлятиму Ймення Твоє повік-віку!» Коли диявол намагатиметься переконати вас, що Христос вас не спасе, то ви відповідайте: «Я кожного дня Тебе благословлятиму». Прийде смерть, і вам, можливо, стане страшно, але ви вигукніть: «Хвалитиму Ймення Твоє повік-віку!»

Там, де Бога насправді пізнали, Він царюватиме.

Ми йдемо від хвали до хвали. І завдяки цьому серце наше змінюється, змінюється життя, сходять нові посіви і дозріває врожай. Будь ласка, не кажіть: «Я звеличу Тебе завтра» або «Я прославлю Тебе потім, коли стану старшим і матиму більше вільного часу». Ні і ще раз ні. Ви повинні обов'язково зробити це сьогодні. Не можна прославити Бога надто рано. Перший наш подих — це Його дар, і його варто витратити на вдячність Творцеві. Світанок треба присвятити прославленню. Хіба птахи не показують нам приклад? Нехай ваша хвала не примусить себе чекати, а виривається з вуст відразу, як тільки отримає благословення від Господа, адже зволікання рівноцінне невдячності. Милість, що досягнула ваших берегів, сприймайте з вигуками радості. Візьміть приклад з курчатка, яке, коли п'є, піднімає свою голівку, ніби висловлюючи вдячність. І наша вдячність має бути луною голосу милосердя. Перед обличчям Господа Царя безперестанку радійте, благословляючи Його ім'я...

А тепер я переходжу до думки про необхідність щоденного прославлення Бога: «...кожного дня Тебе благословлятиму». Не день і не тиждень у році я буду прославляти Тебе, залишаючись у мовчанні всі інші дні року, я благословлятиму Тебе щоденно цілий рік. Але чому саме так має бути?

Щоденної хвали вимагає цінність тих дарів, які ми вже отримали. Ми ніколи не зможемо віддячити Богові за спасаючу благодать, і тому повинні постійно славити Його. Ми були мертві і загублені, але Бог знайшов

і оживив нас. Ми повинні славити за це Бога кожний день. Ми були чорними, як ніч, через наші гріхи, а тепер стали білішими від снігу. Хіба можна не прославляти Господа за це? Він полюбив нас і віддав Себе за нас. Чи може настати такий день, коли я не буду дякувати Йому за це? Коли ми можемо припинити прославляти Господа за Гефсиманію, Голгофу і Його дорогоцінну кров, якою Він викупив нас? Навіть якби ми не мали за що славити Бога, окрім як за вибрання, викуплення, дієвий заклик і усиновлення, то й тоді ми мали б достатньо причин, щоб прославляти Господа кожного дня нашого життя.

Кожний день приносить свої милості і заслуговує своєї хвали. Той, хто хоче побачити Бога, не буде розчарований у своєму бажанні. Кожного ранку випадає нова роса, а разом з нею виливаються нові благословення. «Кожного дня — нові неприємності», — скаже хтось. Прославете Бога за неприємності, бо вони є одним із дорогоцінних видів благословень. «Кожний день — нові турботи», — скаже хтось інший. Віддайте всі турботи Тому, Хто турбується про вас, і це принесе вам великі благословення. «Кожний день — нова робота», — і таке можна почути, але ж разом з нею ви отримуєте нові сили.

Як немає ночі, після якої не наступив би день, так немає смутку, після якого не прийшла б утіха. Кожного дня ми повинні проголошувати пам'ять Його великої благоді.

Будь-який день — придатний час для благословення Бога. Будь-яка пора року — сезон для хвали. Ви прокинулися, сонячний промінь пробивається крізь щілини у віконницях, він торкається вашого обличчя, ви промовляєте: «Благословенний Господь! Настав чудовий літній день». Співають птахи, пахнуть квіти, ви не можете стриматися від хвали Богові. Але часто ви прокидаєтеся у сутінках зимового ранку... Товстий, як ковдра, туман покриває все навкруги. І якщо ви мудра людина, то скажете: «Я не зможу прожити цей день, якщо не прийму рішення прославити Бога. За такої погоди, не прославляючи Бога, легко піддатися смутку». Ви скидаєте залишки сну і починаєте поклонятися Господу. А іншого разу ви прокидаєтеся, усвідомлюючи, що чудово відпочили вночі, і ви дякуєте за це Богові. Але буває так, що ви цілісеньку ніч переверталися з боку на бік, та на ранок подякували Богові за те, що закінчилася ця безсонна ніч. Ви, мабуть, усміхаєтесь, читаючи ці рядки, але, друзі, завжди можна знайти причину для прославлення Бога.

Будь-який день — придатний час для благословення Бога. Будь-яка пора року — сезон для хвали.

Багато що в нашому житті прийнято робити в певний сезон, але для хвали — завжди сезон. Добре славити Господа вдень. Яка чудова пісня жайворонка, що літає високо в небі! Добре благословляти Господа вночі! Які дивовижні трелі солов'я, що пронизують нічну теміну! Тому від усього серця кажу вам: «Давайте славити Господа за будь-якої погоди й у будь-якому місці». Іноді я кажу сам до себе: «Минулого тижня я відчував такий сильний біль, що не міг прославити Бога так, як належало це зробити, тому я подвоїв свої зусилля цього тижня. Я усамітнюсь і спеціально прославлю Бога. У мене є борги, і я повинен їх сплатити, звеличуючи Господа». Мені стає сумно, коли я пригадую день, у який я не прославив Бога. Цей день був прожитий марно.

Найпрекрасніша хвала, що підноситься до небес, звучить із уст святих, прикованих до ліжка важкою хворобою. Хвала у важкий час — це справжня хвала. Якщо ваш пес любить вас лише під час обіду, то така любов насторожує. Але коли стороння людина спокушає його кісткою, а він залишається вірним вам, хоча півгодини тому ви покарали його за якусь витівку, тоді ви розумієте, що пес насправді відданий вам. Ми можемо навчитися у собак великій істині: справжня відданість не залежить від того, чим ти володієш на даний момент. Давайте не будемо дарувати Богові «обідню» любов, коли Він благословляє нас. Але давайте любити і славити Його за те, Хто Він і що Він зробив. Давай-те вірно йти за Ним, навіть коли нам здається, що Він залишив нас, і славити Його, коли Він строго поводить нас з нами. Бо саме в цьому сутність істинної хвали. І хоча мене самого страждання практично не залишають, я цілком задоволений своїм Господом і бажаю прославляти і тільки прославляти Його. О, якби я навчився робити це гідно до Його величі! Я приймаю рішення: «Буду Тебе величати, о Боже мій, Царю, і благословлятиму Ймення Твоє повік-віку! Я кожного дня Тебе благословлятиму...»

Чарльз Сперджен

Об'ято життя

Те, що ми називаємо Євангельською звісткою, є за змістом радісним і благим. Коли я кажу «радісним», то маю на увазі радість у найпростішому значенні цього слова. Коли звичайна людина радіє, вона може сміятися, плакати, може замовкнути, а може безперестанку балакати. Неважливо, що саме вона робить, головне, що вона радіє в своєму серці і заражає радістю ближніх. Ще можна сказати — вона живе радістю, а життя, як аромат, поширюється від найменшого подиху вітерця. «Так буває і з кожним, хто від Духа народжений» (Ів. 3:8).

Сьогодні ми говоритимемо про свято, і я почав статтю цією преамбулою, тому що вирішив нагадати про атмосферу, яка панувала під час одного з древніх біблійних свят — свята Жнив. Читаючи Біблію, ми можемо уявити динаміку, атмосферу цього свята, завдяки цьому запам'ятовувалося воно надовго.

Свята в древньому Ізраїлі відзначалися з особливою пишністю. Люди залишали свої буденні справи на декілька днів, інколи тиждень, і повністю віддавалися поклонінню Господу. Справа в тому, що святкування — це спосіб побудови стосунків із Богом. Саме це наповнює святкування сенсом. За допомогою свят людина виражала залежність від Бога, надію на Нього. Як саме? По-перше, в заповіді про суботу: щотижня древній ізраїльтянин відкладав усі справи для того, щоб заспокоїтись і подякувати Богові, поклонитись Подателю всіх благ (Вих. 20:8–11). Потім — поклоніння у храмі: жертви, які приносились у певному порядку, молитви, навіть одяг і до деталей розписаний хід богослужіння — все це ставало засобом вираження хвали, подяки, розкаювання і благань, які люди приносили до Всевишнього. Святкування було частиною життя в завіті з Богом, і про це важливо пам'ятати, коли ми читаємо детальний опис святкування в Старому Завіті.

Сьогодні, як кажуть, від яйця залишається одна тільки шкаралупа — свят купа, а святкувати нічого. Хочеться потрапити в гущу подій, як у давнину, відчути єднання зі своїм народом, але після неспокійного ХХ ст. радість і свобода здебільшого асоціюються з революціями і війнами, а не з релігією. Однак не поклонятися ми не можемо. Тому сучасна церква навіть у несільськогосподарській місцевості святкує Жнива і переносить їх духовний сенс у наш час.

Ще в старозавітні часи жнива зі зрозумілих причин викликали у людей радість, бажання поклонятися Богові. 4-й розділ книги Буття говорить про жертву Господу від плодів землі, потім про жнива згадується при укладенні завіту з Ноем (Бут. 4:3; 8:22). Господь говорив про це після того, як дав Десять заповідей: «Будеш дотримувати... свято жнив первоплоду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою» (Вих. 23:16, див. також Вих. 34:22). Отже, в Старому Завіті Жнива — це не коротенька згадка про врожай, а ціла низка свят, які починалися приношенням першого снопа в березні-квітні. Поки не принесуть жертву Богові, євреї не їли ні нового хліба, ні сирих зерен. У травні-червні євреї святкували свято Тижнів, коли освячувалися перші плоди врожаю пшениці, а завершувалося все у вересні-жовтні, коли відзначали свято Кучок і весь народ жив у куренях, згадуючи вихід із Єгипту. У цей час відзначали свято Жнив, закінчення збирання врожаю. Із трьох обов'язкових торжеств Старого Завіту два свята — свято Тижнів і свято Кучок були безпосередньо пов'язані зі жнивими.

Свято Жнив називають ще святом Подяки, і це не випадково. «Господь промовляв до Мойсея, говорячи: Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жниво його, то снопа первоплоду ваших жнив принесете до священника, а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його» (Лев. 23:9–11). Через цей обряд виражалася подяка Господу.

Вдячність серця тих, хто прагнув виконувати Тору, Закон Божий і збирав багатий врожай в обіцяній Богом землі, виражалась у виконанні заповіді про вбогих і подорожніх. «А коли ти будеш жати жниво своєї землі, не докінчуй жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жнива не будеш збирати; а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, для вбогого та для прихोждька позостав їх. Я Господь, Бог ваш!» (Лев. 19:9–10; також 23:22). До того, що вирросло на землі, ставились як до дару неба, дбаючи не тільки про врожай, а й про людей. Таким чином земля ставала засобом для служіння Богові, без неї було б важко підтримувати стосунки Завіту (Лев. 25:5–6). Це все допомагає нам зрозуміти місце і роль самого свята — воно закріплювало, нагадувало про Господню турботу і давало почуттям і бажанням серця виразитись у добрих справах і молитві до Всевишнього. З іншого боку, заохочувало до цього.

Для людей у будь-якій сільськогосподарській культурі з жнивими пов'язано не тільки безпосередньо збирання плодів. Тому все, що мало відношення до жнив, було зрозуміле для більшості людей. Про надію, яку несуть із собою жнива, ми можемо прочитати в українській художній літературі. Ось фрагменти новели Михайла Коцюбинського «Харитя». Хвора мати розмовляє з донькою Харитею:

— Що ми робитимемо, доню? От довелось мені злягати саме в жнива... Хліб стоїть у полі невижаний, осипається... І вже не знаю, як мені, бідній, недужій, запобігти лихові... Як не зберемо хліба — загинемо з голоду зимою!.. Ох, Боже мій, Боже!

— Не журіться, мамо! Не плачте! Адже ж Бог Добрий, мамо! Бог допоможе вам одужати, допоможе вам хліб зібрати... Правда, мамо?.. Правда?..

...І уявилась Хариті вижата нива, а на її стоять полукіпки і блищать проти сонця, як золоті. І сама Харитя стоїть на полі, дивиться на свою працю і думає, як би звезти хліб у стодолу. От що вона робить, піде до хрещеного батька, обійме його рученьками за шию і скаже: «Тату мій любий та милий! Я вже вам бавитиму маленького Андрійка, буду йому за няньку, тільки звези́ть наш хліб та складіть у стодолу!» Він добрий, батько хрещений, він її послухає, зведе хліб. А як же зрадіє мати, коли Харитя прийде до неї й скаже: «А бачте, матусю кохана, а я ж вам не казала, що Бог допоможе нам зібрати хліб? Увесь хліб у стодолі!» Мати з радощів вичунає, пригорне доню до серця, поцілує, і знов житимуть вони веселі та щасливі і не згинуть зимою з голоду...

Новелла закінчується так:

...Незабаром Харитина мати одужала. Молодиці вижали удовине жито, хрещений батько Харитин звіз хліб у стодолу, і сироти вже не боялися голодної смерті.

Мати цілувала та пестила свою добру дитину, а Харитя щебетала:

— Хіба я не казала вам, матінко, що Добрий Бог дасть вам здоров'я і допоможе зібрати хліб? Хіба не на моє вийшло?..

Багато історій з Біблії також пов'язані з часом і тематикою жнив (див. напр. Йоїл. 1:9–11). Особливо тісно зі жнивими пов'язана книга Рут. Всі події проходять тут на тлі жнив. Історія Вооза і Руті вчить дякувати за викуплення нашому Відкупителю. Часто використовували приклади, що пов'язані зі жнивими, і цар Соломон (Пр. 26:1; 25:13; 6:7–8; Екл. 11:4).

А ще жнива стали символом, який часто використовувався пророками й Ісусом Христом. Так, жнива набувають есхатологічного значення, вказуючи на останні часи, коли Господар — Бог пошле женців на Свої поля... Читаємо у пророка Осії: «У домі Ізраїля бачу жахливе, там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. Також, Юдо, для тебе жнива приготівлені, як Я долю народу Свого поверну!» (Ос. 6:10–11). Або у пророка Йоїля: «Нехай збудяться й зійдуть народи в долину Йосафатову, бо сяду Я там, щоб судити всі народи з довкілля. Пошліть на роботу серпа, бо жниво дозріло, приходьте, зійдіть, бо чавило наповнене, кадки переливаються, бо зло їхнє розмножилось!» (Йоїл. 3:12–13). Тут жнива вказують на суд. Як існує визначений час для збору врожаю в полі, так свого часу Божий серп впаде на землю.

Особливого колориту ця тема набуває у Ісуса Христа: «Іншу притчу подав Він їм, кажучи: Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. А коли люди спали, прийшов ворог його, і куклю між пшеницю насіяв, та й пішов. А як виростло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узявся кукіль? А він їм відказав: Чоловік супротивник накоїв оце. А раби відказали йому: Отож, чи не хочеш, щоб пішли ми і його повилолювали? Але він відказав: Ні, щоб, виполюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. Залишіть, хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнива накажу я женцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї» (Мт. 13:24–30). Так Господь вчив про сенс людської історії, про те, як не судити одне одного, а чекати суду Божого.

На прикладі жнив Він пояснював й інші духовні істини: «...Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. Бо родить земля сама з себе: перше вруна, потім колос, а тоді повне збіжжя на колосі. А коли плід доспіє, зараз він посилає серпа, бо

Дозріває пшениця на полях Галілеї. Колір ґрунту тут червоно-коричневий. Цікавий факт: Господь створив Адама з пороку земного, а вчені твердять, що саме такого кольору була шкіра древніх ізраїльтян

настали жнива» (Мк. 4:26–29). Подивіться, як просто цією притчею висвітлена відповідь на глибоке і складне філософське питання: «Як поширюється Боже Царство?». Або тут: «...Пожива Моя чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. Чи не кажете ви: Ще чотири от місяці, і настануть жнива? А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на ниви, як для жнив уже поповоливі вони! А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне разом раділи. Бо про це поговорка правдива: Хто інший сіє, а хто інший жне. Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли» (Ів. 4:34–38). Мабуть, це порівняння народилося прямо в процесі живого спілкування з учнями, які повинні були зрозуміти своє призначення в світлі Божої волі. Господь простою мовою і за допомогою зрозумілих прикладів доносив духовні істини до простих людей, серед яких жив. Тематика жнив має продовження в останній книзі Біблії — Об'явленні Івана Богослова (14:15–20).

Дещо уявляючи собі атмосферу цього свята, зупинимось на одній думці, що виражена в більшості текстів, які його стосуються: в жнива ми вчимося дякувати Богові (1 Сол. 5:18). Як прийшло до нас те, що ми маємо: саме собою, нашими зусиллями чи з милості Божої? Сам Бог стає темою свята Жнив чи свята Подяки, тому що воно влаштовується Його вдячними дітьми. Хоча в Новому Завіті нема прямої заповіді святкувати Жнива, тут багато сказано про подяку. Навіть сама євхаристія (бук. «подяка») — це свято Подяки, тому що п'ючи вино з чаші і ламаючи хліб, віруючий почуває вдячність. Але є і більш буденні речі, за які ми дякуємо, — хліб насущний, мир і спокій у державі, турбота наших ближніх, будь-яка благодать, яку помічаємо в нашому житті. У кожного зокрема є за що подякувати: плоди нашої праці, те, чим ми користуємось на побутовому рівні, чудові здібності нас самих, яких ми часто не помічаємо, можливість жити в суспільстві. Лише коли доводиться щось втрачати, починаєш помічати те, що Бог дав тобі. Але чомусь так важко пам'ятати про цю благодать за благополуччя. Важко визнати благодать, бо звикли покладатись на себе і якимось ніби й не помічаємо Того, без Кого не можемо робити нічого (Ів. 15:5). Навіть їсти і насолоджуватись без Нього неможливо (Екл. 2:25). Подяка несумісна з байдужістю, серце справжніх поклонників охоче дякує (Лк. 17:12–19). Чи не тому ми і маємо свята, щоб зупинитись і подумати?

У давнину пора жнив закінчувалася святом Кучок. Це час підбиття підсумків матеріальних досягнень і достатку («плоди гумна твого і точила»). Природно, що в цей час серце хлібороба наповнюється гордістю за свої успіхи. Але є небезпека, що це почуття призведе його до думки, начебто «сила моя, руки моєї міць доставила мені все це добро». Отож, для того, щоб підкреслити, що матеріальні блага минулі і досягнення їх не може бути самоціллю, Тора говорить людині, котра із задоволенням дивиться на все, що нажила: саме зараз піди з дому — із твоєї теплої, надійної фортеці з усіма зручностями, — і зміни його на хитке тимчасове житло, відкрите всім вітрам і беззахисне перед мінливістю погоди. Знай, що все наше життя в цьому світі — це життя в курені, покритому листям, які сьогодні зелені, а завтра зів'януть. Єдине твоє надбання — це виконання заповідей Всевишнього і твоє духовне збагачення.

Юрій Ліщинський

Джерела:

1. Картавенко Л. Жатва есть кончина века [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.titel.ru/archive/november06/missionary-news.html>
2. Еврейские праздники [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://chassidus.ru/library/lau/sukkot.htm>

Людина може бути цікавою тим, чого їй вдалося досягти, або тим, які надзвичайні життєві перипетії їй довелося пройти. У випадку з нашим співрозмовником Юрієм Гриньовим найдивовижнішою обставиною є велич Особистості, Яка втрутилася і докорінно змінила все його світобачення. Зустріч смертної людини з живим Богом і щоденне перебування поряд із Ним стали темою нашої розмови.

— Якою була родина, в якій ти виріс? Які цінності, ідеали, спосіб життя намагалися передати тобі у батьківському домі?

— Мій батько, начальник Смизького торфобрикетного заводу, був партійним. Мама працювала фельдшером у медпункті при заводі. Вона часто хворіла; пам'ятаю, що в дитинстві і я багато хворів. Був у лікарнях, санаторіях. Коли мені було тринадцять, мама померла і залишилися ми — троє мужиків: тато, я і мій старший брат, на вісім років старший за мене...

Тато хотів, щоб я став музикантом, вивчився на баяніста. А я не міг розібратися зі своїми бажаннями. Мені дуже подобалася техніка, і я думав, що, можливо, стану водієм, принаймні, я ніяк не уявляв себе музикантом. Сказати про це батькові я не міг, мабуть, боявся втратити з ним стосунки або розчарувати його. Тому з другого класу я почав учитися у музичній школі, потім ще грав у Смизькому зразковому духовому оркестрі на флейті і співав у шкільному хорі. Це був по-своєму цікавий і незабутній час у моєму житті, але в дитинстві я завжди тішив себе думкою, що ось закінчу школу і буду робити те, що хочу. А тут закінчив музичну школу і мені купили баян. І в мене було таке почуття, що в мене вклали стільки грошей... А потім мама померла і батько сказав, що вона, напевно, теж хотіла б, щоб я був музикантом. А я тільки мамі признавався, що не хочу ходити на музику... І після восьмого класу я вступив до Рівненського музичного училища. Весь час у мене було відчуття, що я не на своєму місці. Хоч я і мав музичні здібності, проте у мене не було натхнення до гри. Можливо, я потребував, щоб мене хтось наставляв, пояснив, для чого я маю це робити: для чого потрібно ходити до школи, для чого займатися музикою. Зі мною про це ніхто ніколи не говорив.

Повернення до Батька

Юрій Анатолійович Гриньов, 1971 р. н. Освіта вища музична (баян, українські народні духові інструменти, диригент оркестру народних інструментів). Базова духовна освіта (місіонерське відділення Донецького християнського університету). Одружений, виховує двох доньок. Очікує народження сина.

— Розкажи, будь ласка, про свої студентські роки. Чого ти прагнув від життя?

— Я, хлопець із села, потрапив до великого міста. До цього я не стикався з якоюсь несправедливістю, я вірив, що наша країна найкраща. В мене були добрі вчителі. Я дивився на світ крізь рожеві окуляри. І от коли я вперше пішов сам гуляти в парк, до мене підійшли якісь хлопці і сказали: «Дай 50 копійок!» Я спочатку не розчув, потім почав шукати по кишенях, сказав, що в мене немає. Несподівано мене вдарили в обличчя. Я впав... Найбільше мене вразило те, що навколо було багато людей, але ніхто не підійшов до мене, ніхто не заступився. Це ж було зовсім не те, чого мене вчили, що говорили і показували по телебаченню.

Коли я поселився в гуртожитку, я не пив і не курих, бо не бачив у тому нічого доброго, адже ще в селі зрозумів, до чого це доводить. Але невдовзі переконався, що якщо я хочу, щоб мене приймали, мені треба бути таким, як всі. Я почав пити, гуляти. Мені не подобалося те, що я робив, але я просто заливав свою проблему, тому що жив подвійним життям. Коли ти постійно носиш маску, треба якось розслаблятися, і горілка була тим засобом, який мене розслабляв.

Разом з тим, як не парадоксально це звучить, навчання в музичному училищі було кращими роками мого життя через дуже хороших викладачів, дружну групу, і тепер я дуже вдячний Богові за те, що я міг там учитися й у мене залишилися теплі спогади і добрі друзі.

— А як ти став християнином? Коли вперше почув про Бога?

— Може когось це здивує, але я вірив у світле майбутнє, в ідеали комунізму. Вірив у теорію еволюції. Мені говорили, що Бога немає, і я в це вірив, був переконаний, що віруючі («штунди», як їх у нас в селі називали) — це затуркані, неосвічені люди, які, окрім Біблії, нічого не читають і не знають. У нас в сільському клубі висіли фотографії «штундів», вони були якісь сірі, страшні і навіювали відразу до цих людей.

Вдома про Бога ніколи не говорили. Хоча я знаю, що мене з братом мама таємно хрестила. Навіть на маминій могилі тато побоявся ставити хрест, бо був комуністом. За це могли виключити з партії чи звільнити з роботи. Через кілька днів родичі все ж таки поставили на могилі хрест.

Пам'ятаю, коли померла моя бабуся (мені тоді було 4 роки), я лежав увечері у ліжку і думав. Смерть, а що далі? Невже після смерті я перестану існувати? Від цих роздумів мені стало страшно. Мабуть, це були мої перші роздуми про вічне.

Одного разу у школі нам дали анкету, де було запитання, чи вірите ви в існування Бога? Я написав, що Бог — це вигадка. Я йшов додому такий гордий, бо написав, що Бога нема, і думав, що коли я розкажу мамі про це, вона мене обов'язково похвалить. Прийшов додому, кажу: «Мамо, у нас сьогодні була така анкета в школі...» Я очікував, що вона скаже: «Молодець!» або «Правильно! Так і треба!». Але те, що вона зробила, вразило і збентежило мене. Мама повернулася до мене, поклала руку на голову і сказала з любов'ю: «Не спіши!»

— Як і чому ти усвідомив свою потребу в Ісусі Христі? Як Бог змінив твоє життя?

— Те, що я вірю в Бога, — для мене найбільше чудо. Адже я його не шукав. Бог Сам через різні обставини спонукував мене замислюватися про його існування.

На четвертому курсі через мої систематичні невідвідування занять зі спеціальності мене мали виключити з училища. Викладач не хотів більше мати справи зі мною, його терпець урвався, і він не хотів більше вислуховувати моїх пояснень. Чесно кажучи, я злякався, тому що боявся, що мій тато дізнається про все. Я не знав, що робити: ніхто не міг мені допомогти, я був у відчаї.

Ідучи по вулиці і роздумуючи над цим, я, несподівано для себе, звернувся до Бога і сказав: «Боже, якщо Ти є, зроби так, щоб мене не вигнали, і я в Тебе повірю!». І Бог відповів. Це було чудо. Викладач пішов мені назустріч, і мене не вигнали. Але я відразу забув про те, що зробив Бог. Через короткий час я знову почав жити, як раніше. Знову пропускав заняття, думав, що якось викручусь. І ось настала пора державних іспитів. Я склав два іспити, а останній предмет не склав

ні з першої, ні з другої спроби. Мені дозволили перездати втретє. І знову, йдучи по вулиці, я звернувся до Бога і попросив допомогти мені. Я вчив, скільки міг, але розумів, що це потрібно було робити впродовж усього навчального року, а не в останню ніч. Десь підранока заснував мені наснилося, який білет мені тягнути (сміється). Я прокинувся, мені не було чого втрачати, і я попросив свого товариша, щоб він допоміг мені вивчити саме ці питання. Диво! Як приснилося — так і сталося. Я був щасливий і поспішив відсвяткувати цю подію з товаришами. А про те, що це Бог мені допоміг, я знову забув. Навіть не пам'ятаю, чи подякував я йому. Богу потрібна була моя віра у нього, і він ростив її у мені через різні подібні ситуації.

Несподівано для самого себе я почав помічати, що кожен листочок на дереві чудовий і дивовижний. Я замислився, хто це все створив? Як усе гармонійно! Як пташки співають! Там немає дисонансу. Наче хор співає. Я почав усвідомлювати, що твориво передбачає Творця. Раніше, коли траплялося заходити у якусь церкву і бачити людей, які там служать Богові, я бачив, що вони дуже серйозні і якісь пригнічені. Я думав: «Невже Бог хоче, щоб ми були нещасними, щоб ми приходили до нього тільки плакати? Але, спостерігаючи за природою, я бачив зовсім іншого Бога. Бога веселого, який любить усміхатися, дуже життєрадісного. Жоден храм не може ві-

добразити все те, що Він створив. Мені захотілося щось дізнатись про це...

Закінчивши училище, я вступив до Рівненського державного інституту культури. Залишив гру на баяні і почав вчитись грати на народних духових інструментах (сопілка, окаріна, фрілка). Це мені подобалося набагато більше, я навіть брав участь у різноманітних конкурсах, фестивалях, але разом з тим продовжував вести аморальний спосіб життя і сам себе за це ненавидів. Зрештою, мені все просто набридло.

Повертаючись увечері з інституту, я майже щодня заглядав до гуртожитку музичного училища. Одного разу, проходячи повз кабінет Людмили Володимирівни Орленко (це моя викладачка, часом ми з другом показували їй музику, яку писали), я побачив, що там дуже багато народу зібралося і якийсь високий чоловік щось усім розказує. І мене туди так потягло, наче магнітом. От як води хочеться — так душа моя туди прагнула. І коли вони вийшли звідти, я навіть не пам'ятаю, чи спитав, що в них там було, а сказав: «Слухайте, а коли ви наступного разу збираєтесь?» Я прибіг у гуртожиток і розказав про все своєму другові Олегові Блошуку, наступної п'ятниці ми прийшли туди вдвох. Я очікував, що там мені буде дуже добре, але коли вийшов той самий високий чоловік (пізніше я дізнався, що це Сергій Васильович Тупчик) і почав читати з Біблії, у мене прокинулася така ненависть, злість. Я просто не міг сприймати те, що він говорить, мене це страшно дратувало. Проте ми з другом продовжували туди ходити. Спочатку намагалися їм щось довести, а потім усе більше і більше почали прислухатися до того, що нам говорить Бог. Молилися.

Мені дуже захотілося стати кращим. Я приймав рішення, давав обіцянки, докладав

усіх зусиль, але нічого не виходило. Тоді я подумав, що, можливо, Богу потрібно, щоб я вивчив якусь особливу молитву, або поїхав у якесь особливе місце. Нічого не виходило. Це не змінювало мого серця. А ще я займався нумерологією і подумав: якщо вже ставати віруючим, то треба з космосу енергію отримати. І я призначав собі день, коли я маю покаятися (*сміється*). Я призначав день... і взагалі не міг молитися. Але нічого, думав, призначу інший день. Тобто я в своєму розумі змішував грішне з праведним. І знов нічого не відбувалося. Я думав, чому я не можу стати кращим, змінитися? Я ж так прагну цього. Саме тоді я прочитав у якійсь книжці, що якщо хтось почув євангельську звістку про прощення і не покався, то для нього вже немає спасіння. Я подумав, що я просто запізнився. Адже я вже багато місяців чув про Бога. І тоді я подумав, що це — кінець. Змінитися я не можу, жити таким життям далі я теж не можу і не хочу. Що ж робити? Єдиний вихід я бачив у тому, щоб піти з життя. Я поїхав до себе додому, в село, навідав мамину могилу, поговорив з батьком, ніби попрощався з ним. І коли я їхав назад, я думав про те, як я це зроблю.

Це був глухий кут. І я подумав: ну от бачиш, Гриньов, ти часто обманював, і тебе віруючі обманули. Вони тобі не сказали всієї правди. Вони тобі говорили про спасіння, але не говорили, що потрібно покаятися, що все так серйозно. І тут мені захотілося помститися. Я вважав, що для мене все втрачено. Я вирішив піти до них на зібрання і сказати, що вони егоїс-

ти, що вони, маючи такий скарб, не говорять людям про Бога. Я прийшов на зібрання, взявши свого знайомого: «Ось побачиш, як я їх зараз виведу на чисту воду!» І коли я вже хотів вставати, вийшов проповідник, я не був ще тоді з ним близько знайомий, він почав говорити, і я сидів, начебто оголений, і думав: «Хто йому розказав про мене, про мої наміри? Я ж нікому не казав. А він виходить і все про мене говорить». І раптом я зрозумів, що це Бог просто через нього говорить до мене. І в той день мені Бог сказав: «Юро, твій потяг не пішов, за тебе заплачена дуже велика ціна, Я прийду до тебе».

Я вийшов із цього зібрання як на крилах. Я два дні ходив дуже радісний і всім розказував, що Бог до мене прийде, що Він мене любить, що немає іншого такого Бога, який би віддавав за мене життя. Інші «боги» пропонують мені дорогу до самовдосконалення, і якщо я чогось досягну, то тоді вони подумують, прийняти мене чи ні. А цей Бог прийшов, віддавав за мене Своє життя і каже: «Давай у житті будемо йти разом». Він мене всиновив і сказав: «Я буду з тобою».

Настав третій день, я радів, а надвечір після репетиції в молодіжному театрі я зайшов у музичне училище, а там є така маленька комірчина, там піаніно стоїть і інструменти висять, і дуже мало місця. Я зайшов туди, сів і почав щось грати. Раптом прийшла така думка: «Гриньов, що ти таке вигадав: Бог до тебе прийде, ходиш всім розказуєш?..

Це просто емоції. Ніхто до тебе не прийде. Що ти собі надумав?!» Я встав і вже хотів вийти з комірчини, але раптом зрозумів, що зустрівся з Богом і стою перед Всевишнім. Це щось неймовірне було. Бог, Якого не можуть вмістити небеса небес, прийшов у цю маленьку комірчину. Я намагався згадати ту молитву, яку вивчив, але від несподіванки не міг. Але Бог немовби сказав: «Говори те, що у тебе на серці, що ти хочеш від Мене!» І я сказав: «Боже, прости мене, я хочу бути там, де Ти». У мене було таке враження, наче ти зсередини нагріваєшся; і весь той бруд, що був на мені, почав висихати, репатися, як спрагла земля, і відлітати. І я зрозумів, що Бог почув мою молитву і простив мене. Це не можна було ні з чим сплутати. Я не знаю якогось подібного переживання. Не те, щоб я став в одну мить досконалим, просто я став іншим. Я був ніхто, а став — дитиною Божою. Це велика милість. І тепер Він — мій Тато. Ісус Христос — мій Брат і мій Друг, і мій Спаситель. І Він мене вчить, навчає, напоумляє.

...Відтоді я перестав пити. Це здивувало моїх друзів. Я й досі не можу переносити запаху горілки. Бог дав мені нове серце. Я дивлюся на світ іншими очима. Це як закохана людина. В чому різниця між людиною, яка не любить і яка любить? Вона на все дивиться по-іншому. Я всередині змінився. Тепер я знаю, що маю вічне життя. Тепер я знаю, що коли помру, то буду з Ним не тому, що я зробив щось хороше, а завдяки тому, що Він зробив для мене.

Потім Господь почав здійснювати духовне пробудження серед студентів. Понад 70 чоловік повернулися в той час до Бога. Ми не могли мовчати, ми всім розказували, що Бог зробив у нашому житті. Це було щось надзвичайне, нічого подібного я не бачив.

Багато людей, яких я знав на той час, теж прийшли до Бога. Шкода тих, з якими я колись пив, дехто з них уже помер...

— **Чим ти займався після закінчення навчання?**

— Пропрацювавши рік викладачем зі спеціальності, я зрозумів, що хочу служити Богові і робити те, до чого закликає мене Бог, — розповідати Його Царство тут, на землі. Ми вирішили сім'єю поїхати учитися у Донецький християнський університет. Після навчання в ДХУ у мене відбулося переосмислення суті служіння. Спочатку я думав, що якщо я буду місіонером, то Бог мене буде більше любити. Я хотів заснувати нову церкву, щоб бути хорошим перед Богом. А потім я зрозумів, що Бог мене любить не за те, що я щось роблю, а просто любить, тому що Він віддає за мене Свого Сина Ісуса Христа. Я зрозумів, що Боже ставлення до мене не зміниться у будь-якому випадку: чи буду я водієм, чи викладачем. Міжнародна громадська організація «Надія — людям» запросила мене працювати в проекті «Інтернатура» (ми надавали можливість студентам, які навчаються у богословських навчальних закладах, упродовж кількох місяців або й цілого року проходити практику на якійсь місіонерській точці або в церкві). Мені це служіння було до душі, бо я найбільше полюблю дві речі: дорогу і спілкування з людьми. І Бог дав мені саме те, що мені найбільше подобалося. Я їздив у навчальні заклади, знайомився із студентами і запрошував їх до нас на практику. Ми співпрацювали із багатьма християнськими навчальними закладами в Україні, а також із біблійними школами у Приморському краї та у Молдові. Загалом через цей проект пройшло близько 300 чоловік. Я займався цим служінням дев'ять років, і через це

— **Як Бог використовував твої музичні здібності?**

— Писав музику. В перші роки після навернення ми з товаришем написали багато духовних пісень, які і досі співають у церквах в Україні. Деякий час співав і грав у музичному гурті, який ми створили. Останнім часом разом з Юрієм Ліщинським допомагаємо Олегові Лосю. Він є автором і виконавцем християнської музики. Олег пересувається за допомогою інвалідного візка, але це не заважає нам їздити по церквах, разом співати, грати, свідчити про Бога, в Якого ми віримо, про Його дивовижні діла, намагаємося підбадьорити людей.

Якби я свого часу слухав свого батька, думаю, приніс би більше користі у цій справі. Але я вдячний Богу за те що було, є і буде, за Його життєві уроки. Вдячний своєму татові, що він свого часу мене примушував учитися. Я зрозумів: незалежно від того хто ти є, Господь благословить тих дітей, які поважають своїх батьків. Це обітниця Божа, і якщо ми віримо Господу, то Бог обіцяє благословити.

— **А хто твоя дружина? Коли і як ви познайомилися?**

— Ми вчилися разом в інституті культури, тільки на різних факультетах. Коли я вперше побачив Катю, то відчув щось таке рідне і близьке, начебто ми з нею дуже давно знаємо одне одного. Це була мить. Минув, можливо, рік чи два, і ми знову зустрілися в групі з вивчення Біблії. Я дуже зрадів цьому і молився, щоб Катя теж повірила у Бога. На той час

Бог мене багато чого навчив. Я думаю, що мета проекту «Інтернатура» в першу чергу була досягнута у моєму власному житті.

— **Як на твою думку, чого ти досягнув у житті?**

— У мене була можливість допомагати людям, спілкуватися зі студентами, говорити про життя. Я не знаю яким чином, але вірю, що Бог працює через це. Когось треба просто вислухати, когось підбадьорити. Я просто живу, і Бог мене зводить з тими людьми, кому Він зможе якось зарадити через мене і ті знання, які Він мені дав. Мені 38 років. Я не можу сказати, що вже залишив по собі якусь «справу всього життя». Я молюся, щоб Бог показав мені ту справу, яку Він хоче мені довірити. Більш за все я хочу знати Бога. Якщо я знаю Його, знаю Його серце, тоді я краще розумію людину, тому що Він її створив. І коли я розмовляю з людьми, які просять про допомогу, я молюся: «Господи, якщо Ти не відкриєш мені і не покажеш, не просвітиш, щоб я міг побачити, де проблема, то я нічим не зможу зарадити». Я завжди відчував себе немічним у цьому, бо хто я такий? У мене і життєвого досвіду небагато. Якщо Бог не відкриє, то я нічим не зможу допомогти. Я завжди бачив себе людиною, яка може послужити, допомогти, а не керувати.

один одного, як Я полюбив вас. З того побачать, що ви Мої учні, коли між вами буде любов». Любити — це віддавати, служити. Коли ми любимо так, як Він нас полюбив, тоді ми відображаємо Його у нашому житті. Божа мета — щоб ми стали схожими на Ісуса Христа. І це Він досягає у нашому житті.

— Розкажи про своїх дітей, якими ти хочеш їх виховати?

— Господь подарував нам двох чудових дівчаток — Раю і Сашу. Ми віримо, що для дитини найважливіше — це бачити, як живуть її батьки, бачити їхню віру у житті, бачити, що мама і тато люблять одне одного, і відчувати любов до себе. Таким чином ми показуємо їм Бога, в Якого віримо. І я думаю, що коли вони підуть у самостійне життя, найсильнішим свідченням для них залишиться життя батьків. Хочу, щоб вони були нашими друзями, могли про все говорити, щоб знали Бога і ходили Його дорогою. А все інше — Бог додасть.

— Які у вас спільні захоплення?

— (Сміється.) Мої діти, на відміну від мене, дуже хочуть вчитися музиці. Планую їх вчити грати на сопілці, мож-

ливо, ще на гітарі. Ну, а взагалі, ми любимо разом кататися на велосипедах, гуляти, грати у різні ігри, разом щось робити. Любимо разом подорожувати. Вечорами стараємося разом читати Біблію і роздумувати над прочитаним. Разом молимося, співаємо, читаємо всілякі цікаві книжки. На п'ятницю я шукаю якийсь хороший фільм, щоб разом подивитися його допізна.

— По скільки їм зараз років?

Раї — 14, Саші — 8. Час швидко плине. Я їздив по різних церквах, допомагав людям у їхніх проблемах. А за цей час мої діти вирости, і я мав на них дуже малий вплив. Я порахував, що із дев'яти останніх років мене майже чотири роки не було вдома, якщо скласти до купи всі мої від'їзди. Мої діти вирости. А мене не було поруч.

І мене зараз Бог просто зупиняє, бо самому мені важко зупинитися. Що я можу навчити своїх дітей, коли мене немає вдома? Як я можу щось будувати в церкві, в державі, коли я не можу нічого збудувати у своїй сім'ї? Сім'я не може бути здоровою, коли батька немає вдома. Тоді на цю сім'ю впливає будь-хто і будь-що. А це — безвідповідальність. Сім'я, яка живе за Божими повеліннями і має Ісуса Христа наріжним каменем, у якій чоловік — священник і служитель, — здорова сім'я. Сім'я, яка поклоняється живому Богу, — ось найбільше багатство і для церкви, і для держави, у якій я живу. Тому що і держава, і церква складається із сімей. І якщо буде здорова сім'я, то і церква, і держава буде здорова. Це як заквас-

— Як ти розумів значення шлюбу до і після увірування? У чому, на твою думку, полягає секрет щасливого кохання?

— Коли я ще не знав Бога, я мріяв про хорошу сім'ю. Я думав, коли у мене буде дівчина, то це буде одна і на все життя, тому я ні з ким не заводив серйозних стосунків.

У світі я бачив, як люди зраджують, які недовговічні шлюби, а в християнстві, в Божій родині, виявилось, що щаслива сім'я можлива. Правда, на початку я зробив із цього ідола. Коли чогось дуже хочеш, це для тебе може стати ідолом. І Бога тоді сприймаєш як Того, Хто має задовольняти всі твої бажання. Дружину сприймаєш як ту, що має відповідати всім твоїм стандартам. Коли ти так мислиш, то виникає багато конфліктів, і спочатку у нас було багато труднощів у житті. Ми з різних сімей, з різними уявленнями. Але те, що є зараз, — це просто ні з чим не порівняти. Я ніколи не думав, що можна з кожним роком життя усе більше закохуватися у людину. Мені здавалося, що можна дійти до якогось рівня і все — далі нема куди... Дивуюсь тому, що робить Бог із сім'єю, коли ти довіряєш Йому. Коли ти керуєшся тим, що Він говорить, і намагаєшся догоджати Йому, тоді Бог усе ставить на свої місця. Хоч це не так просто втілити в житті, але суть у тому, щоб віддавати, а не отримувати. Господь сказав: «Любіть

ка. Я можу в іншому місті працювати, щось робити корисне, але Бог каже: «Якщо ти в малому невірний, як ти можеш в більшому бути вірним?» Якщо я навчуся служити в сім'ї, я зможу і в церкві служити, і в державі. Я можу людям дати тільки те, що сам маю. Так само дітям можу дати те, що я справді маю.

Ми з Катєю домовилися зупинитися і цей рік присвятити стосункам з Богом і в родині. Щось виходить, щось ні. Але мене радує, що у нас є вечірній час з дітьми, і за цей час я готовий боротися. Я впевнений, що ворог людських душ не хоче, щоб у сім'ї був такий час. Трапляється, в такі моменти виникає якесь напруження і хочеться посваритися, але за цей час потрібно боротися. У сім'ї дитина вчиться любити, в сім'ї у дитини формується характер. Не за партою, не у школі — в сім'ї. Це — ідеальна школа.

Я розумію, що є крайність, коли не хочеш чогось робити і прикриваєшся сім'єю. Але, разом із тим, треба віддавати Богові Боже, а сім'ї — те, що їй належить. У день шлюбу я пообіцяв Каті, що буду піклуватися про неї, буду вірним їй. Діти, які народжуються, теж перебувають у нашому з нею завіті.

— Зараз ваша родина переживає новий період: ви переїхали жити в Смигу, до твого батька. Як ви прийшли до цього рішення, чому?

— Тому, що так на сьогоднішній день ми розуміємо Божу волю щодо нашої сім'ї. Чотири роки тому мій

батько через хворобу втратив ногу, і постало питання, хто його доглядатиме. Річ у тім, що шістнадцять років тому він втратив руку на заводі, на якому працював. Мій брат не міг залишити роботу. Ми не могли перевезти тата в Рівне, тому що старші люди хочуть жити на своєму місці, та й нам не було куди його поселити. Ми не знали, що робити. Ми просто молилися. Керівництво «Надії — людям» пішло мені назустріч, і я міг деякий час їздити в село доглядати батька. Півроку моя сім'я жила в місті, а я — в селі. Ми з Катєю, наче на побачення, їздили одне до одного. Врешті Бог зробив, що ми дозріли для того, щоб переїхати в село і жити всім разом. І дітям, і Каті почало подобатися в селі. Я побачив, що Бог нас і в цьому об'єднує.

Увесь цей час Бог дивовижним чином піклувався про нашу сім'ю, посилавши нам кошти на життя, їжу, одяг. Часом ми навіть не знали, хто передавав для нас кошти, закрутки і багато всього іншого. Дуже цінною для нас є допомога нашої церкви і друзів, і ми щиро вдячні Богові за них.

— Як склалися стосунки між батьком і вже дорослим сином?

— Перше благословення я побачив як тільки переїхав. У мене з татом в дитинстві не було близьких стосунків. Я думав, що він винен у багатьох моїх проблемах. Я думав: ну, я з ним

поговорю начистоту. Я намагався, але в мене нічого не вийшло, батько мене не зрозумів. І я пам'ятаю, як я пішов в ліс, дуже засмучений, і кажу: «Господи, Ти бачиш — він мене не розуміє». І я не очікував того, що я почув у відповідь. Бог відповів таким чином: «Ти маєш попросити у нього прощення». — «За що? — «Іди, проси прощення за те, як ти до нього ставишся».

Мені було складно, я боровся з Богом, але зрештою пішов і попросив у батька прощення, потім вдруге. А згодом я зрозумів, адже Бог хотів мені сказати, що я бачив тільки його вину і не бачив своєї — того, що я батька не поважав. І я тоді покаявся перед Богом і попросив прощення за свою неповагу до батька, а потім попросив прощення за це у тата. І тоді у мого тата відбулася зміна у житті, він навіть Біблію після цього почав читати.

Рік тому він молився до Бога молитвою покаяння. В його житті відбулися переміни. Я дуже вдячний Богові, що ми можемо жити зараз у селі і я можу доглядати свого батька. Я зрозумів, що це дуже великий подарунок від Бога. Я бачу в цьому щастя, що я і моя сім'я можемо в останні роки його життя бути біля нього. Я радий, що я зміг примиритися з батьком, попросити в нього прощення. Незважаючи на те, що бувають якісь напруження, я радий, що Бог дав мені таку можливість — жити поруч із батьком. Якби не Бог, я б туди не поїхав. Бог досягає багатьох цілей. Це і відпочинок у служінні, і така зупинка. Мої стосунки з Богом за цих півтора року освіжилися, зараз я переживаю такий час, наче в перший день покаяння. Більше за все я хочу знати Його, ходити Його шляхами. Мені дане одне життя, і я хочу, щоб воно належало Йому, бо якусь частину життя я жив для себе. Ісус віддав за мене життя, і я хочу віддати своє життя Йому. Не завжди так виходить, але я хочу так жити і не хочу по-іншому.

Розмовляла **Тетяна Артерчук**

Тетяна Артерчук, м. Рівне. Освіта вища педагогічна, викладач іноземних мов. Заміжня, виховує сина, дочку.

ВІРА І НАУКА

Частина 5

Продовження, початок див. №№ 3, 4/2008, 1, 2/2009

Про «життя з пробірки»

У засобах масової інформації повідомляється про «живу речовину в пробірці» або про «життя з пробірки» (чи інші подібні вирази). Як це розуміти?

...У 1950 році у Чиказькому університеті Нобелівський лауреат Гарольд Юрі читав курс лекцій з походження Сонячної системи. Двадцятидворічний Стенлі Міллер, студент-старшокурсник, ретельно відвідував його лекції. Поза тим, Юрі зауважив, що було б цікаво штучно відтворити атмосферу ранньої Землі, а потім пропустити через неї електричний розряд. Фактично, Юрі посилався на гіпотезу, яку в 1924 році висунув Опарін, який саме так і уявляв собі розвиток живих систем. Міллера захопила ця ідея. І вже в 1953 році молодий американський хімік Міллер пропускає електричні розряди в 60 тисяч вольт через суміш водню, метану, аміаку і киплячої води. Речовина, яка утворилась, мала здатність розкладатись у тих самих умовах, в яких виникла. Тому в своєму апараті Міллер використав холодильний сепаратор, який дозволяв ізолювати цю новоутворену речовину. З неї вченому вдалось виділити найпростіші амінокислоти, гліцин та аланін. Більш складні амінокислоти, необхідні для утворення білків, не були отримані. У цьому ж експерименті були виділені амінокислоти, які зовсім не містяться в білках. Але, попри це, результати експериментів Міллера були із захопленням сприйняті і науковцями, і не науковцями, бо, як відзначив астроном Харлоу Шеплі, «експеримент Міллера переко-нує нас в тому, про що ми давно здогадувались: людина може перекинути місток від неживого до живого, і поява життя — це, по суті, автоматичний біохімічний процес, який виникає природним шляхом за певних фізичних

умов». ¹ Проте через сорок років сам Міллер, уже викладач університету штату Каліфорнія в Сан-Дієго, сказав: «Питання походження життя виявилось набагато складнішим, ніж я, і власне, більшість інших людей, могли собі уявити». Виявилось, що за тих умов, які нібито існували на Землі в період зародження життя, синтез молекул РНК був би неможливим. Оскільки всі амінокислоти, крім гліцину, містять асиметричний атом вуглецю, завдяки якому вони існують у двох оптично активних формах — L, або лівостороння амінокислота, і D, або правостороння. Так ось, якщо їх добувати в лабораторії з оптично неактивних вихідних матеріалів, то утворюється суміш амінокислот, яка містить рівні кількості молекул ліво- і правостороннього типу, бо вони мають рівну імовірність виникнення. У природі ж існують тільки (!) лівосторонні форми. Цей факт призводить до того, що такі амінокислоти будують ланцюжки (білки) тримірної структури (спіральної або складчастої), форма якої життєво важлива для їх функцій. Далі, органічні біомолекули дуже чутливі до кисню і тому розкладаються в повітрі. Отже, атмосфера ранньої Землі не повинна була б містити кисень! Але геологи доводять, що давні породи містять червоне, окислене залізо, а також карбонати, чого у безкисневій атмосфері бути не може!

Нуклеїнові кислоти дуже чутливі до ультрафіолету сонячного випромінювання і швидко розкладаються під його дією. Якщо рання атмосфера не містила кисень, то вона не могла містити і його різновиду — озону. А без озонового шару ультрафіолетові промені Сонця знищили б нуклеїнові кислоти. Ось і виходить, що ні при наявності, ні при відсутності кисню в атмосфері Землі компоненти живої клітини не могли сформуватись! Тільки досконала клітина, створена повністю сформованою, була здатна вижити, функціонувати й розмножуватись. В середині клітини (як уже тепер це достеменно відомо) нуклеїнові кислоти кодують створення ферментів, а ферменти виробляють нуклеїнові кислоти. І все це відбувається з неймовірною швидкістю і точністю. Найперший клітині необхідні були б не тільки нуклеїнові кислоти, але й різні ферменти, що дружно працюють на створення ДНК: тобто білки не можуть формуватись без ДНК, а ДНК — без білків. Таким чином, спільні зусилля вчених «...швидше привели до ясного розуміння невичерпності питання про виникнення життя на Землі, ніж дали відповідь на нього. На даний момент будь-яке обговорення основних теорій чи експериментів у цій області або заходить у глухий кут, або закінчується визнанням вчених власного безсилля», — вважає німецький вчений Клаус Дозе (Інститут біохімії в Майнці, Німеччина).

¹Научные свидетельства в пользу Разумного Создателя / под ред. Дж. П. Морленда. — Симферополь, 2000. — С. 168.

Живі організми і нежива матерія можуть складатись з одних і тих же молекул, але в живих організмах ці молекули з'єднані специфічно складним чином (генетичним кодом) і несуть інформаційне повідомлення. Ніякі закони науки і видимі явища не підтверджують того, що специфічна складність інформації в живій клітині викликана природними чинниками.

«Чи можливо, щоб випадкові процеси могли породити реальність, найдрібніший елемент якої — функціональна молекула білка або ген — настільки складна, що в усіх відношеннях перевершує наші творчі здібності? Ця реальність — повна протилежність випадковості. Ця реальність — у всіх відношеннях досконаліша за все, що може створити людський розум» (д-р Майкл Дентон, вчений з молекулярної біології).

А видатний французький вчений-мікробіолог Луї Пастер (той самий, що винайшов пастеризацію) писав: «...чим більше вивчаю природу, тим більше зростає моє здивування й остовпіння перед ділами Творця!» Він же ще в XIX ст. сформулював універсальний закон — закон біогенезу: живе може виникнути тільки від живого. І тому «жива речовина в пробірці» можлива лише тоді, коли її, створену живим Богом, туди поклали.

Цей звичайний незвичайний листок

Все живе, що існує на Землі, класифікують або ділять на чотири царства: бактерії, гриби, рослини і тварини. Царство рослин також класифікують, бо воно дуже різноманітне. Але для всіх рослин можна також виділити і щось спільне: корінь, стебло (стовбур), листя. Загальна довжина коренів однієї рослини досить значна. Наприклад, у жита вона сягає 600 м, а разом з кореневими волосками — понад 11 км! А у верблюжої колючки головний корінь сягає глибини 15 м, на якій в пустелі може бути розташований водоносний шар ґрунту. У багатьох дерев стовбур сягає значних розмірів. Найвищі дерева (наприклад, евкаліпт) сягають висоти 140 м, а діаметр їхнього стовбура може становити 4 м. Найбільшу тривалість життя мають: мексиканський кипарис — до 6 тис. років, баобаб — понад 4 тис. років, дуб — до 2 тис. років. В горах Каліфорнії можна помилуватись сосною довговічною (нині живуть особини віком до 4900 років), кожна хвоїнка котрої живе до 45 років. Близько 5 тис. років тому в Стародавньому Єгипті почали виготовляти матеріал для письма під назвою «папірус». Виявляється, папірус — це багаторічна трав'яниста рослина, стебла якої сягають 5 м висоти. Ззовні вона нагадує злак; подібно до рису росте на мілководді, створюючи зарості по

берегах африканських річок та озер. Папірус (разом з пергаментом) був основним матеріалом для письма в країнах Середземномор'я (Греція, Сирія, Ізраїль, Рим, Карфаген) та середньовічної Європи. Від слова «папірус» походить слово «папір», технологію виробництва якого близько тисячі років тому європейці запозичили у китайців.

Листочки рослин мають різну форму, різний колір, різну величину, різне розташування на самій рослині. Але всі вони мають певне призначення. Основними функціями листочків є фотосинтез, дихання та випаровування води (або транспірація). Пригадаємо, що фотосинтез (від грецьких слів «фотос» — «світло» та «синтез» — «з'єднання») — це утворення рослинами органічних речовин за допомогою світлової енергії; при цьому поглинається вуглекислий газ, а виділяється кисень. Цей процес можна записати остаточно так: $6\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O} + 6h\nu = \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6\text{O}_2$.

У рослинах з глюкози ($\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$) утворюються сахароза, крохмаль і целюлоза. Голландський лікар Ян Баптист ван Гельмінт ще 1625 року розпочав дослідження гілочки верби масою 150 г, яку посадив у горщик із землею масою 15 кг. Верба росла 5 років. Виявилось, що маса її збільшилась на 74 кг, а вага ґрунту зменшилась всього на 57 г. Це означало, що маса верби не могла змінитись лише за рахунок води та ґрунту. Підсумувавши всі докази, дослідник робить висновок: рослина сама виробляє органічні речовини. Щороку на Землі внаслідок фотосинтезу утворюється від 100 до 200 млрд. тонн сухої органічної речовини, за рахунок якої живуть інші організми і нагромадились запаси кам'яного вугілля, горючих газів, торфу, сланців, нафти. Процес фотосинтезу здійснюється в специфічних органах клітин — хлоропластах, і саме в них накопичується ще один продукт фотосинтезу — крохмаль. У хлоропластах накопичується також хлорофіл (походить від грецьких слів «хлорос» — «зелений» та «філон» — «листок») — речовина — барвник або пігмент. Хлорофіл забезпечує поглинання сонячних променів і засвоєння їхньої енергії, необхідної для фотосинтезу. В листочках рослин поряд із зеленим пігментом є й інші, зокрема, золотаво-жовті, жовтогарячі, червоні. Ближче до осені, коли світловий день коротшає, в листочку насамперед руйнується хлорофіл. Інші пігменти стійкіші, тому і стають помітними восени: краса «золотої осені» нікого не залишає байдужим.

Інтенсивність фотосинтезу залежить не тільки від освітлення, але й від мінерального живлення рослин (наприклад, для утворення хлорофілу рослинам необхідні залізо та магній), водного обміну та інших факторів. На нижній поверхні листочків є отвори, які називаються продихами, слугують вони для проходження вуглекислого

газу всередину листочка, щоб відбувався фотосинтез. А кисень, який при цьому утворюється, через них же виводиться назовні. А й справді, листочок «дихає»!

Листочки не тільки дихають, але й ростуть, особливо молоді листочки, бруньки, стебла й корені. Відбувається це внаслідок утворення в клітинах фізіологічно активних речовин росту — ауксинів. Накопичення ауксину відбувається на затемненій стороні листка. Надлишок ауксину змушує клітини, що знаходяться в затінку, видовжуватись, тому листя, стебла ростуть у напрямку «до світла». Крім того, під дією сили тяжіння ауксин концентрується в нижній частині стебла (стовбура), яка й росте енергійніше, — тому рослина тягнеться вгору, всупереч силі тяжіння. У вертикальному положенні її підтримує також електричне поле Землі (пригадуєте, земна поверхня заряджена негативно, а йоносфера — позитивно). Рослина тягнеться вгору доти, поки сила електричного поля не зрівноважиться силою тяжіння самого стебла і тих речовин, що рухаються по ньому. Різні рослини і ростуть по-різному: найповільніше ростуть лишайники — кілька міліметрів... за сто років, а бамбук росте дуже швидко — 50–100 см за добу. Червоні коралінові водорості були виявлені на максимальній для рослин глибині — 268 м! З деяких червоних водоростей тропічних морів добувають речовини, необхідні для виробництва високоякісного морозива та особливих видів губної помади. В країнах Південної Азії їх розводять штучно на окремих ділянках морського дна. У нас в Україні близько 250 видів рослин визнано лікарськими, і хоча біологічно активні речовини виробляють ще майже 850 видів нашої флори, але їх як сировину використовують інші країни.

У книзі пророка Єзекіїла, 47:12, читаємо:

«А над потоком виросте на його березі з цього й з того боку вське дерево істівне; не опадє його листя, і не перестанє плід його, — кожного місяця буде давати первоплоди, бо вода його — вона зо святині виходить, і буде плід його на їжу, а його листя на лік».

Бо тільки з рук Божих турбота і любов, премудрість і сила на все Його творіння!

Багато рослин (полуниця, конюшина та ін.) утворюють природну мережу: з'єднання цієї мережі дозволяють їм ділитись інформацією одна з одною через внутрішні канали. Про що ж «говорять» рослини? Про небезпеку. Як тільки отримано інформацію про небезпеку, непошкоджені рослини хімічно укріплюють свою опірність, щоб стати менше привабливими для атакуючих шкідників. Крім того, закодовану інформацію має молекула РНК, яка міститься в кожній клітині, саме тому кожна частина рослини знає, що відбувається в інших її частинах. Так вона дізнається, коли їй цвісти і приносити плід, коли реагувати на засуху чи зливу. Іншими словами, Бог наділив кожну рослину своїм власним «інтернетом».

Зовсім недавно вчені виявили, що спори папороті є крихітними «моторчиками», які діють внаслідок випаровування; розміри їх менші однієї тисячної частки міліметра. Як, маючи такі мініатюрні розміри, спори можуть переносити всі гени свого виду? Дуже просто: вони вміють уцілювати гени до 5% початкового об'єму. (Це роблять так звані архіватори в комп'ютерах, створених видатними вченими. А виявляється, що це вже давно реалізо-

вано Богом та ще й в спорі, розміром з порошину. Здорово, правда?) Мало того, щоб наступне покоління виду продовжувало існувати, спора також має механізм «розпаковування» геному та містить поживні речовини. Виявляється, через випаровування води спорангій (місце, звідки викидаються спори) папороті перетворює тепло на рух. Коли клітини зовнішньої стінки спорангію були наповнені водою, він залишався закритим (як кулак). Але коли вода на зовнішній стінці випаровувалась, це призвело до того, що спорангій розривався і викидав спори в навколишнє середовище. Вчені відтворили цей механізм, створивши мікропіпи, які відкриваються і закриваються при зміні вологості. На думку

вчених, за допомогою такої технології можна виробляти електроенергію... без батарейок.

Спори містяться також в коробочках різних видів мохів; їх розміри від 5 до 200 мікрон. Виявляється, що спори мохів не втрачають здатності до проростання навіть після кількогодінного перебування при температурі – 200°C чи короткочасного нагрівання до +100°C! Хіба це не чудо?! І так кожного разу, коли ми щось детально вивчаємо, ми там знаходимо ще щось менше і ще щось дивовижніше. І поки що найменшого елемента не знайдено. Наприклад, ми багато говоримо про фотосинтез в деталях і з подробицями, а відтворити його в лабораторії не можемо. Або ось плоске листя, яке зустрічається в природі скрізь. Чому воно повинно бути саме таким? Тому, що плоский листочок має максимальну площу для поглинання енергії сонячного світла, без якого неможливий фотосинтез. Фізіологи рослин відзначають: «Хоча подібна плоскість листочків сприймається як належне, імовірність випадкового виникнення цього дуже низька, оскільки для структури (листка) існує безліч інших шляхів прийняти додатню або від'ємну, але не нульову, кривизну». І ще: «Існування плоского листка пояснити набагато складніше, ніж існування зігнутого, оскільки ріст центральної частини листка повинен відбуватись узгоджено з ростом його країв».

Професор астрономії в Кембриджі Фред Хойл вважає: «Прийти до висновку, що життя є результатом випадкового процесу, рівнозначно припущенню, що ураган, який промчав через кладовище старих автомобілів, може зібрати «Боїнг-747» із сміття, піднятого в повітря».

«І сказав Бог...» — і сталося, і «запрацювали» закони, за якими рухається чи опускається суша; живуть і розвиваються рослини на Землі. **«І Бог побачив, що добре воно»** — прекрасний результат третього дня!

Ольга Прокопович

Продовження у наступному випуску

Ольга Прокопович — учитель фізики, астрономії та християнської етики у Рівненській ЗОШ № 18, вчитель-методист. Народилась на Рівненщині. Закінчила Рівненський педагогічний інститут (фізико-математичний факультет) та Національний університет «Острозька академія» (факультет релігієзнавства). Мама двох дорослих дітей.

СИМФОНІЯ ЛЮБОВІ

У жовтні 2008 року в м. Дунаївці, що на Хмельниччині, було засновано Спільноту вчителів-християн «Симфонія любові». Відтоді двічі на місяць вчителі, методисти, керівники районного відділу освіти, представники адміністрації шкіл збираються, щоб обговорити важливі питання шкільного життя, поділитися досвідом роботи, спланувати проведення тих чи інших заходів. Кожне таке засідання розпочинається і закінчується молитвою Господньою «Отче наш» і виконанням гімну Спільноти — «Тому, хто біля тебе, дай любов».

Нині Спільнота об'єднує педагогів, що належать до шести різних християнських конфесій, проте вони не акцентують уваги на відмінностях, а спільними зусиллями намагаються впливати на суспільство, аби повернути його до

щирого поклоніння Богові, сумлінного дотримання заповідей Ісуса Христа, плекання християнських чеснот.

Участь у підготовці християнських радіопрограм, духовно-просвітницькі статті і проведення конкурсу «Найкращий дослідник Біблії» у районній пресі, створення бібліотек християнської етики у загальноосвітніх школах — ось перші напрацювання дунаєвських освітян. У планах — організація заходів для вчителів-пенсіонерів, для студентів педагогічних вузів, проведення християнських свят (поїздки по сільських школах з оркестром і хором), створення приватного християнського дитячого садочка і приватної християнської школи.

Нехай звучить «Симфонія любові» для Божої слави!

Надія Доля

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ПУБЛІЧНА ДИСКУСІЯ ДАРВІНІСТІВ ТА КРЕАЦІОНІСТІВ

З 25 травня по 1 червня, з нагоди 200-річчя з дня народження Чарльза Дарвіна та 150-річчя виходу його книги «Походження видів», в Києві відбулася Всеукраїнська публічна дискусія дарвіністів та креаціоністів на тему «Світоглядний вибір і майбутнє науки та освіти в XXI столітті», організаторами якої виступили Інститут проблем походження і розвитку Всесвіту і життя (ІППРВЖ), Товариство «Знання» України, Національна академія наук України і Київський планетарій.

У рамках заходу відбулась Міжнародна науково-практична конференція «Світоглядний вибір і майбутнє науки та освіти в XXI столітті», виставка «Популярно про креаціонізм», ярмарок наукової, науково-популярної та публіцистичної літератури з креаціонізму, публічні диспути між вченими України, Росії і США стосовно походження і розвитку Всесвіту та життя на Землі тощо.

Один із організаторів заходу Богдан Рудий (науковий співробітник КНУ ім. Т. Шевченка, автор монографії «Криза еволюціонізму», виконавчий директор ІППРВЖ) сказав: «Наша головна мета — підписання резолюції вченими різних наукових напрямків про можливість інтеграції релігійної теорії та наукової. Принаймні, ми сподіваємося розширити наукову парадигму щодо створення світу».

АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ ВКОТРЕ ОБГОВОРЮВАЛИ В ОСТРОЗІ

У Національному університеті «Острозька академія» 15–16 травня відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Виховання молодого покоління на християнських моральних цінностях»; актуальні питання навчання і виховання у працях вчених наукової школи академіка Миколи Борисовича Євтуха».

Пленарне засідання розпочав академік Микола Євтух, який поділився з гостями конференції своїм досвідом і спогадами про дитинство, навчання та педагогічну діяльність. «Я досягнув того, до чого прагнув і готувався», — го-

ворить Микола Борисович. До обговорення проблем виховання сучасної молоді на християнських моральних цінностях долучилися науковці з багатьох університетів України, зокрема Києва, Харкова, Житомира, Луцька, Кривого Рогу, Рівного, Черкаса, а також США.

Окрім пленарного засідання, конференція включала відкриті уроки з «Основ християнської етики», роботу секцій та екскурсії Національним університетом «Острозька академія» для учасників конференції.

<http://www.uosa.uar.net/ua/info/news/614/15-05-2009>

Біблійні вислови, які стали крилатими

Українська мова багата на крилаті вислови. Значна їх кількість була запозичена із Біблії.

Наша мова стає бідною без стійких сполучень, слів-фразеологізмів, крилатих виразів. І навпаки, багата на них мова стає влучною, доречною, красивою. Завдяки крилатим виразам можна сильніше висловити своє почуття, дати правильну оцінку, відповідь, досить влучну і кмітливую. І цього треба вчитися, особливо читаючи Святе Писання. Саме вивчаючи Біблію, ми поринаємо в море образної мови, збагачуємо себе, своє мовлення, розкриваємо для себе таємниці історії, релігії, біблійних притч і переказів.

Альфа й омега

Альфа — перша, а омега — остання букви грецького алфавіту. Тому значення цього вислову означає: початок і кінець; сутність, основа, найголовніше. В Об'явленні святого Івана Богослова, 22:13, читаємо слова Ісуса Христа: «Я є альфа й омега, початок і кінець».

Вавилонське стовпотворіння

У стародавній Месопотамії (тепер ця земля входить до складу Іраку) було місто Вавилон. За біблійною розповіддю, після всесвітнього потопу люди вирішили без благословення Бога прославити себе, побудувавши цегляну вежу аж до неба. Тоді на землі була одна мова, якою говорило все людство.

Ображений зухвальством людей, Бог покарав їх. Він змішав мови будівничих, і люди перестали розуміти одне одного. Бог розсіяв людей по всій землі.

Вислів «вавилонське стовпотворіння» вживається на позначення справи, яка не буде завершена, а також на позначення безладу, галасу, метушні.

Випити гірку чашу

Образ чаші страждання (гіркої чаші) зустрічається в Євангелії. Вживається він у значенні: перетерпіти всі випробування, всі неприємності, яка б не була важка справа, виконати її до кінця (Пс. 74 (75): 9).

Внести свою лепту

Лепта — це дрібна монета у Стародавній Греції. Багаті люди часто жертвували у скарбницю Єрусалимського храму. Щедрі внески багатих, які жертвують, не зменшуючи свого статусу, протиставлені скромному внеску бідної вдови. Вона віддала все, що мала, — дві лепти (Мк. 12:41–44).

Вовк в овечій шкурі

Мало не дві тисячі років тому склався цей вираз і вперше був зафіксований у Євангелії: «Стережіться лжепророків, що приходять до вас в одежі овечій, а всередині — хижі вовки». Вовк в овечій шкурі — це заздрісна, зла людина, що приховує свої хижі наміри під маскою порядності (Мт. 7:15).

Всесвітній потоп

Бог, розгнівавшись на людей за їхні гріхи, задумав покарати всіх, крім праведного Ноя (Бут. 7). Бог звелів Ною побудувати корабель (ковчег) і розмістити там усіх тварин по парі. 40 днів і 40 ночей не переставав іти дощ. Врятувалися лише мешканці корабля. Згодом потомство Ноя заселило землю, а від представників тваринного світу розмножилися нові тварини. Вислів «всесвітній потоп» інколи вживається, коли йдеться про затоплення, сильну зливу.

Голос волаючого в пустелі

Мови багатьох народів світу запозичили цей вираз із Біблії. Біблія розповідає, що один із пророків кричав (волав) у пустелі до ізраїльтян, щоб вони приготували шлях Богові. Проте благання цього пророка залишилося голосом волаючого в пустелі, бо ізраїльтяни не прислухались до цього закликів.

У переносному значенні він вживається як даремний заклик до когонебудь, залишений без уваги, без відповіді (Іс. 40:3, Мт. 3:3, Мк. 1:3, Лк. 3:4).

Дерево пізнання добра і зла

У книзі Буття, 3:1–7, говориться, що першим людям, Адамові і Єві, які жили в раю, Бог дозволив споживати все, що було в раю, крім плодів одного дерева, яке росло посередині раю і

називалося деревом пізнання добра і зла. Змій-спокусник (диявол) підмовив Єву скуштувати заборонений плід. Єва дала цей плід і Адаму. Бог розгнівався не тільки на Адама та Єву, що вони порушили заборону, а й на все майбутнє людство, яке пішло від Адама і Єви, — і вигнав їх із раю. Це порушення було першим людським гріхом.

Вираз «дерево пізнання добра і зла» вживається, коли хочуть попередити про можливість скоєння гріха.

Закопати талант у землю

В Євангелії від Матвія, 25:14–30, читаємо про чоловіка, який кудись поїхав і доручив рабам оберігати його майно: одному рабу він дав п'ять талантів, другому — два, а третьому — один (талант — давня єврейська срібна монета). Раби, які отримали п'ять і два таланти, пустили їх у справу, а той, що отримав один талант, закопав його в землю, щоб не загубився. Хазяїн, коли повернувся, похвалив перших двох рабів, які отримали прибуток, і посварив того, хто не скористався можливістю збагатити господаря.

Тепер цей вираз означає не лише невикористання своїх можливостей, грошей, а й здібностей (талантів), втрату їх, а це значить — не догодити Богові.

За сімома замками (печатами)

У Біблії згадується про книгу, яку нікому не вдалося відкрити, щоб подивитися, що в ній написано. Книга ця зберігається за сімома печатами (Об. 5).

У сучасній мові цей вислів уживається на позначення чогось далекого, неприступного, неможливого для користування.

Іти на Голгофу («Череповище»)

У Римській імперії засуджених до страти розпинали на хресті. Прибита цвяхами до хреста людина повільно помирала від болю, голоду і спраги. Так було розп'ято Ісуса Христа. Місцем страти стала Голгофа — пагорб на околиці Єрусалима (Мт. 27:31–38). Туди піднявся Ісус, несучи на Собі важкий хрест для власної страти, як і всі, кого прирекли на смерть.

Тому вираз «іти на Голгофу» означає: іти на важку, часом безнадійну справу, страждання за когось.

Кінець світу

У Біблії (в Об'явленні Івана Богослова) розповідається про друге пришестя Ісуса Христа й появу антихриста, про боротьбу між ними, про тисячолітнє царство Ісуса, страшний суд і кінець світу, а потім про вічне Царство Ісуса Христа і праведників.

Вирази «страшний суд» і «кінець світу» вживаються в перебільшенні чогось, особливо при жартівливо-іронічному зображенні сварки, безладдя, стихійного лиха.

Козел відпущення (цап офірний)

У древніх євреїв існував особливий обряд. У день відпущення гріхів брали двох козлів і, кинувши жеребки, одного з них заколювали. Цим приносились жертва Богові. А другого, здійснивши над ним церемонію, що означала покладання на нього всіх гріхів єврейського народу, відводили у пустину для відпущення гріхів (Лев. 16).

Манна небесна

Пророк Мойсей вів євреїв у землю обітовану впродовж сорока років. Він добував людям воду зі скелі, примушував розступитися море, діставав їжу. Люди їли манну небесну, яка кожного ранку падала з неба (Вих. 16).

«Манна небесна» вживається у значенні несподіваних життєвих благ, чогось бажаного, легкодоступного.

Мудрий, як Соломон

Соломон — цар Ізраїльсько-юдейської держави. Як тільки він став царем, то приніс Богові жертви. Наступної ночі Бог з'явився уві сні Соломону й сказав: «Прохай, що тобі дати?» Соломон попросив мудрості. Він отримав її (2 Хр. 1:1–3; 1 Цар. 3:3–6). Коли хочуть відзначити чиєсь мудре рішення, то порівнюють його із Соломоновим.

Не лишити каменя на камені

Ісус Христос, оглядаючи Єрусалим, сказав Своїм учням: «Надійдуть такі дні, коли з того, що бачите ви, не залишиться і каменя на камені, який зруйнується» (Мк. 13:1–2).

Тут вираз ужито у прямому значенні. Тепер він має узагальнене значення: повністю знищити все, зруйнувати дощенту, дотла.

Не хлібом єдиним живе людина

Для цього вислову відповідає значення: для людини не головне бути ситою фізично, жити в достатку, бо є в житті інші, важливіші цінності — духовні. «Я є Хліб», — казав Ісус Христос (Ів. 6:51).

Одним миром мазані

Миро — масляниста рослина, дуже ароматична, якою під час церковного таїнства миропомазання благословляють прихожан, змазуючи миром їхні лоби. Коли тіло Ісуса Христа поклали в гробі, то жінки наготували пахощі і миро (Лк. 23:55–56). Про людей, яких об'єднує якась спільна риса (частіше негативна), іронічно кажуть: усі вони одним миром мазані.

Перекувати мечі на рала

У Біблії, в низі пророка Ісаї, 2:4, ми читаємо: «І перекують мечі свої на рала і списи свої на серпи, не здійснює мечів народ і не будуть більше воювати».

У сучасній мові вислів «перекувати мечі на рала» частіше вживається в значенні: роззброїтись, відмовитись від воєнничих намірів.

Сіль землі

В Євангелії від Матвія, 5:13 (див. також Мк. 9:49–50 і Лк. 14:34–35), читаємо слова Ісуса Христа, звернені до Його учнів: «Ви — сіль землі!» Зараз цей вираз уживається в значенні: найкращі, найважливіші, найвидатніші представники народу; добірна частина певного товариства.

Тернистий шлях

Терен — кущ, гілки якого вкриті численними колючками. Тому він і став символом мук, катування. Римські воїни перед стратою Ісуса сплели вінок із терену і поклали Йому на голову. Потім вони били Ісуса по голові палицями (Ів. 19:1–3, Мт. 27:27–30).

Вираз «тернистий шлях» означає страждання, дуже тяжкий життєвий шлях, усячений численними тернами-колючками — випробуваннями та проблемами.

Умивати руки

Цей вираз походить з Євангелії. Пилат, віддаючи Ісуса для розправи, умив руки і сказав: «Я невинний у крові Його! Самі ви побачите» (Мт. 27:24).

Коли йдеться про ухилення від відповідальності за що-небудь, тоді кажуть: «Я умиваю руки».

Хома невіруючий

В Євангелії розповідається, як один із апостолів, Хома, коли йому розповіли про воскресіння розп'ятого Ісуса, заявив: «Якщо я не побачу на руках Його ран від цвяхів і не доторкнуся рукою до ран Його, не повірю» (Ів. 20:24–29).

Тому «Хоמוю невірющим» називають людей, яких важко примусити повірити комусь або у щось.

Шануй батька свого і матір свою

Одна із Заповідей Божих (п'ята) гласить: «Шануй батька свого та матір свою, щоб продовжились дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі» (Вих. 20:12).

Юдин поцілунок

В Євангелії (Мт. 26:47–50, Мк. 14:43–46, Лк. 22:47–48) розповідається, що Юда Іскаріот, один із дванадцяти апостолів Ісуса Христа, продав свого Вчителя за тридцять срібняків. Первосвященників він попередив: «Кого я поцілую, то — Він, беріть Його й обережно ведіть». Через деякий час через докір власного сумління Юда повісився.

«Юдин поцілунок» став символом зрадництва та лицемірства. Він вживається до тих людей, які за дружбою приховують справжню ворожість.

Крилатими також стали вирази із Біблії: «Хто стукає, тому відчиняють» (Лк. 11:10), «Що посієш, те й пожнеш» (1 Кор. 9:6), «По плодах судять про людину» (Мт. 7:16–20), «Кесареви кесарево, а Богові Боже» (Мт. 22:21), «Хто не супроти нас, — той за нас» (Мк. 9:40), «Що Бог спарував, люди не нехай не розлучає» (Мк. 10:9), «Не давайте святого псам і не розсипайте перел своїх перед свиньми» (Мт. 7:6), «Дерево з плоду свого пізнається» (Лк. 6:43–45), «Хто не робить, той не їсть» (1 Сол. 3:5–15), «Ріг достатку» (Пс. 17 (18):3), «Чим серце наповнене, те говорять уста» (Мт. 12:32–37), «Трудитися в поті лиця» (Бут. 3:17–19), «Окаянний» (від Каїна, Бут. 4), «Хамити» (від імені Хам, Бут. 9:18–28), «Бачити скалку в оці чужого», «Пора розкидати каміння, пора і збирати», «Зав'язувати пояса», «Посипати голову попелом», «Ходити вузькою стежкою», «Стояти, як бовван» тощо.

Тож черпаймо, поповнюймо знання, збагачуємо свою мову із чистого джерела Біблії, в якій усе написано Богом натхненне і корисне для навчання.

Віра Ткачук

Віра Миколаївна Ткачук, вчитель-методист Луцького НВК № 11, голова м/о вчителів християнської етики м. Луцька

ВДЯЧНІСТЬ — ВАЖЛИВА ЛЮДСЬКА ЧЕСНОТА

Урок для молодших класів

автор Олена Клімчук, учитель християнської етики ЗОШ № 28 м. Рівне

Мета

Освітня: поглибити знання учнів про біблійне розуміння вдячності. Розкрити важливість значення слів «дякую», «вдячний» у житті дитини. На основі євангельської історії про десять прокажених навчити дітей бути вдячними Ісусові так, як був вдячний Йому один із прокажених.

Виховна: виховувати в учнів уміння слухати і шанувати своїх наставників та з вдячністю ставитися до них.

Розвиваюча: спонукати учнів бути вдячними за все.

Біблійна основа: історія про зцілення десяти прокажених (Лк. 17:11–19); Пс. 103:2–4; 1 Сол. 5:18.

Ключовий вірш: «За все дякуйте» (1 Сол. 5:18).

Словник понять і термінів: вдячність, повага, прокажений, Ісус — лікар, молитва.

Обладнання та наочність: фланелограф або ілюстрація до уроку (див. додаток на кольоровій вкладці), ліки, медичне приладдя (шприц, стетоскоп тощо), плакати з назвою теми, ключовим віршем та висловами, листівки за кількістю учнів у класі, мультимедійний проектор.

Міжпредметні зв'язки: історія, медицина, етика, українська література.

Література до уроку:

1. Посібник для вчителів: Частина перша. 52 лекції. — Торонто: Еванжел Байбл Транслейторс енд Міністріс, 1991. — С. 36–39.
2. Ганжелюк Л. Зернятко добра. — Дубно, 2005. — 39 с.
3. Християнська етика: Методичний посібник, 1–11 класи: видання друге, доопрацьоване. — Львів: Свічадо, 1998. — С. 68.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Привітання, налагодження контакту з дітьми.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Актуалізація знань

Демонструються слайди, що розкривають красу світу, створеного Богом.

Учитель: Чи ви, діти, ходили колись у похід у гори? Якщо так, то, мабуть, почувалися, начебто стоїте на вершині світу. Як же приємно було на повні груди дихати свіжим повітрям, дивитись у далечінь і насолоджуватися красою природи! Мандрівники милуються захопливими краєвидами гір. Вони вчаться насолоджуватися такими

незначними речами обабіч стежки як скеля дивної форми, чарівна квітка або якась дика тваринка, що з'являється на мить. Хочеться підняти руки до небес і вигукнути: «Дякую Тобі, Господи, за те, що живу, дихаю і бачу цю красу».

Тому на сьогоднішньому уроці ми маємо пригадати, за що маємо подякувати Богові та близьким.

Повідомлення теми та мети уроку.

Учні знаходять у Біблії ключовий вірш, усі разом зачитують і намагаються своїми словами пояснити.

Учитель: Так, дійсно, маємо дякувати за все своє життя. Народна мудрість каже: «Ніщо так легко не дається, як вдячність, і ніщо так дорого не ціниться, як вдячність». Кожній людині трапляється нагода зробити якийсь добрий вчинок чи якусь послугу своїм ближнім, і кожному буває боляче, коли за це відчуваєш невдячність.

Прочитаємо уривок із Біблії про те, як Ісус Христос допоміг десяти прокаженим.

«І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю.

І, коли входив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. І голос піднесли вони та й казали: Ісусе, Наставнику, змилуйсь над нами! Побачивши їх, Він промовив до них: Підійть і покажіться священикам! І сталося, коли вони йшли, то очистились... Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога. І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був. Ісус же промовив у відповідь: Чи не десять очистилось, а дев'ять же де? Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця? І сказав Він йому: Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!» (Лк. 17:11–19).

Проказа — це страшна інфекційна хвороба. Шкіра хворого на проказу покривається гнійними ранами. Прокажені жили окремо за містом, аби не заразити інших людей.

- А хто з вас хворів, діти?
- Чим і як вас лікували?
- Спробуйте показати на прикладі.

Діти по парах виходять і, використовуючи медичне приладдя, розповідають та показують, як лікується та чи інша хвороба.

Учитель: Чи завжди ви дякуєте за піклування батькам та ближнім? А чи готові ви допомогти хворій людині, яка потребуватиме вашої допомоги?

Ісус Христос, побачивши прокажених, які кричали Йому: «Ісусе, Наставнику, змилуйсь над нами!», зцілив їх, уздоровив їхні тіла і сказав: «Діть і покажіться священикам». Прокажені послухали Ісуса. І сталося, як вони йшли, — очистилися. Священик, обдивившись їх, оголосив здоровими і дозволив повертатися додому.

Проте, один зцілений не відразу повернувся додому.

— Чому? Що саме він зробив? (Відповідь дітей.)

— Чи завжди потрібно дякувати? (Відповідь дітей.)

— Чи подобається вам, коли хтось дякує за зроблений вами вчинок? (Відповідь дітей.)

Лише один із десяти прокажених повернувся до Ісуса «і почав гучним голосом славити Бога» (Лк. 17:15). Той чоловік не міг щось дати взамін за своє здоров'я, але він міг подякувати, і Христос прийняв його вдячність.

Я славлю, Господи, Тебе —
За хліб щоденний і за воду,
І за даровану свободу,
Яку я маю від гріха,
Що не кульгава, не глуха,
Й Твоя рука мене веде —
Я славлю, Господи, Тебе...

Я славлю, Господи, Тебе —
За все, що маю і не маю,
За труднощі, які долаю
Лиш завдяки, що Ти в мені,
І за перлини осяйні,
Що завжди дух в Тобі знайде —
Я славлю, Господи, Тебе...

Я славлю, Господи, Тебе —
За те, що Ти мене навчаєш,
І як оступлюся, прощаєш,
Що Ти — поправді мій Отець,
За початок і за кінець,
Який мене в майбутнім жде —
Я славлю, Господи, Тебе...

Я славлю, Господи, Тебе —
За час прожитий із Тобою,
Що Ти турботою й любов'ю
Мене оточуєш щодня,
За те, що захист Твій — броня,
За те, що прихід Твій гряде,
Я славлю, Господи, Тебе...

(О. Лазарук)

Учитель прикріплює на дошці, а діти переписують у зошити вислови про вдячність.

«Взаємна любов, прагнення відповісти добром людині на її ласку і привітність, — називається вдячністю» (Б. Спіноза).

«Вдячність — це наслідок високого рівня людської моральності. Ви не знайдете її серед людей невихованих» (С. Джонсон).

III. ЗАКРІПЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ

Учитель: Вдячність приносить у людське життя атмосферу теплих стосунків, розуміння. Ця чеснота розвивається з раннього дитинства у родинному колі, відтоді як дитина чує, що батьки взаємодячні, дякують дітям, дякують стороннім людям.

Якщо людина вміє дякувати, це свідчить, що вона вже розуміє свою залежність від Бога, людей і дякує їм за те, що вони є, що вона не є самотньою у цьому безмежному світі.

— Чого нас учить історія «Зцілення десяти прокажених»?

— То за що ж ми маємо дякувати?

Очікувані відповіді:

- за їжу, яку маємо щодня;
- за домашній затишок;
- за наші родини;
- за присутність у нашому житті Ісуса Христа;
- за спасіння Богом нашої душі.

Учитель: Ми повинні завжди дякувати Богові, за добре і погане, адже все, що ми маємо, ми отримуємо з Його люблячої руки.

Тож вдячним будь, коли Він понижав
І так беріг всесильною рукою,
Щоб від людей ти слави не приймав,
І щоб Його ти слави не присвоїв.

Домашнє завдання:

Учитель роздає дітям листівки «За що я дякую своїм батькам». Діти мають заповнити їх, підписати і вручити своїм батькам.

 Це я!	_____

У кінці уроку всі разом співають пісню «Дякую Тобі».

Дякую Тобі

ВДЯЧНІСТЬ. ФОРМУВАННЯ В ДІТЕЙ УМІННЯ ПРОЯВЛЯТИ ВДЯЧНІСТЬ

Урок для середніх класів

автор Мирослава Хоміцька, вчитель християнської етики

Мета

Освітня: поглибити знання учнів про біблійне розуміння вдячності, розкрити важливість прояву вдячності у стосунках з Богом і людьми.

Виховна: виховувати у дітей необхідність висловлювати слова вдячності у повсякденному житті.

Розвиваюча: розвивати в учнів уміння проявляти вдячність та вміння орієнтуватися в богонатхненних книгах Святого Письма.

Біблійна основа: Бут. 8:20; Вих. 15; 2 Сам. 22; Пс. 144; 1 Сол. 5:18; Мт. 25:40.

Ключовий вірш: «Я кожного дня Тебе благословляти-му і хвалитиму Ймення Твоє повік-віку» (Пс. 144:2).

Наочність: фланелограф або ілюстрації до уроку (див. додатки 1–2 на кольоровій вкладці), вироби з кольорового паперу (дерева, фрукти), кошик, фломастери.

Міжпредметні зв'язки: українська мова і література, музика.

Література:

- Біблія / Пер. проф. І. Огієнка. — К.: УБТ, 2002.
- Іщук Л. В. Духовні піснеспіви: хрестоматія. — Луцьк, 2007. — 209 с.
- Стежинка. Дит. христ. журнал. — № 3. — 2005.
- Таємниці твоєї душі. — Нововолинськ: Нарнія, 2004. — 409 с.

ХІД УРОКУ

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Християнське вітання.

Налагодження контакту з класом.

Повідомлення теми та мети уроку.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань учнів

Бесіда

— Діти, в яких випадках ми промовляємо слова вдячності? (*Відповіді дітей.*)

— Які слова подяки ви знаєте? (*Відповіді дітей.*)

— Чи радієте ви, коли вам дякують? (*Відповіді дітей.*)

— У яких випадках дякуєте ви? (*Відповіді дітей.*)

— Кому ми щомиті можемо приносити подяку? (*Відповіді дітей.*)

Учитель зачитує вірш О. Войтицького «Слаблю Бога»

Вся природа про Бога співає,
Він дає їй красу і життя.
Ця краса наше серце чарує
І полонить душі почуття.

Як на небо вечірнє погляну,
Подивлюся, як зорі блищать,
Чи на горі засніженій стану, —
Всюди бачу Його благодать.

Навесні, як природа проснеться
І пташиний розноситься спів,
Прославляю від щирого серця
Того, Хто все так дивно створив.

Перед Ним я коліна схиляю
І в сердечній своїй простоті,
Так, як можу, Його величаю
За все те, що дає Він в житті.

2. Викладання нового матеріалу

Отож, тема нашого уроку — «Вдячність». Щоб зрозуміти значення цього слова, прослухайте невеличке оповідання.

Повчальний ранок

Вранці бабуся зайшла до кімнати, несучи тарілку з червонобокими яблуками. Внук, лежачи на ліжку, радісно вигукнув:

— Ой, бабуся, які гарні яблука ти принесла, дай мені найбільше.

— А хіба такими словами слід розпочинати день? — запитала бабуся.

— Доброго ранку, бабуся.

— Доброго ранку, синку, — відповіла бабуся і продовжила:

— Для того, щоб він був добрим, слід, найперше, привітатися з Богом і промовити Йому слова вдячності.

— Слова вдячності? — здивувався Михайлик. — А за що?

Бабуся, усміхнувшись, сказала:

— Перш за все, за спокійну нічку і сонячний ранок, адже ти прокинувся, бачиш цей прекрасний світ, створений Богом, і можеш милуватися ним. Чи не так?

— О, так, так! — погодився Михайло. — Ми з дідусем читали Біблію і я добре запам'ятав, що все, що ми бачимо довкола, і цілий Всесвіт створив Бог з нічого. Але я не думав, що за це все треба дякувати Богу, я думав, що просто треба милуватися і насолоджуватися природою. Адже дякують зазвичай тому, хто тобі добре вчинив чи щось подарував.

Бабуся погладила онука по голові і сказала:

— Саме Богові ми і повинні дякувати за створений і подарований нам світ, за кожен мить прожитого життя, за день і ніч, за щедрі врожаї. Бог створив тебе і мене, створив світ з нічого, а ми нічого без Нього не можемо, тому що «все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки» (Рим. 11:36), тому і дякуємо за ту життєдайну силу, якою Він наповняє нас щодня, за лагідне сонечко, за щебет птахів, за осінній ранок. Це Його дар для нас. Зрозумів?

— Зрозумів, — сказав Михайлик і додав: — Бабуся, давай молитися!

Бесіда з учнями

Учитель:

— Давайте пригадаємо, у яких випадках і за яких обставин біблійні герої дякували Богові.

На дошці фланелограф із зображенням ковчега у дні потопу.

Учень:

— За часів Ноя на Землі був вселенський потоп, — так Господь покарав людей за нечестиві дії. Спаслася тільки сім'я Ноя та попарно всі тварини, птахи, плазуни. За такий порятунок Ной подякував Богові: «І збудував Ной жертovníка Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертovníку цілопалення» (Бут. 8:20–21).

Учитель розміщує на фланелографі перехід ізраїльтян через Червоне море.

Учитель:

— Діти, а чи пригадуєте ви, яким дивовижним був порятунок ізраїльтян з єгипетського рабства: десять кар Господніх, перехід через Червоне море, яке стало суходолом для ізраїльського народу. Чудесним чином Бог врятував ізраїльських синів, «силою Своєї руки» вивів їх із Єгипту. В подяку за це заспівав Мойсей зі своїм народом вдячну пісню Богові.

Учитель зачитує вибірково вірші з Вдячної Мойсеевої пісні з книги Вихід, 15 розділ.

Учитель:

— Дорогі діти, я хотіла б, щоб ми ще згадали ім'я того, хто так поетично оплакував свої гріхи, дякував за перемоги, оспівував велич Бога. Можливо, ви знаєте, як звали цю людину?

Учень:

— Цар Давид. Він написав багато псалмів, серед яких є історичні, покайні, подячні, на прославлення Божого імені.

Учитель:

— Давайте зачитаємо один із розділів Другої книги Самуїлової, де розповідається про життя царя Давида і, зокрема, 22 розділ цієї книги, в якому йдеться про те, як Давид приносить вдячну пісню Богові за перемогу над ворогами.

Учні зачитують фрагмент з вдячної пісні Давидової про перемогу над ворогами.

Учитель:

Отож, і Ной, і Мойсей, і Давид перебували в стані Богоспілкування і не забували дякувати Богові за те, що Він рятував ім життя, визволяв із полону, дарував перемогу над ворогами. У цих героїв віри серце завжди було направлене до Бога, і як би їм важко в житті не доводилося, вони завжди були вдячними своєму Творцю. Але, на жаль, поруч із ними було багато інших людей, які не вірили Богові, не визнавали своєї залежності від Нього, покладалися на свої власні сили, не до кінця усвідомлюючи, що все, що відбувалося в їхньому житті, було послано Богом. Тому у їхніх грішних серцях і не було вдячності Богові, а були невдоволення, нарікання, бунт.

— А за що ми, християни, маємо дякувати Богові? (*Відповіді учнів.*) Так, правильно, найперше — за Ісуса Христа, Сина Божого, Якого Бог-Отець послав на землю, щоб спасти грішне людство, вказати шлях, який є путівником у вічне життя. Адже, саме Христос зійшов з небес,

втїлився заради нашого спасіння, щоб бути розіп'ятим і взяти на себе всі гріхи людства, відкрити двері у Царство Небесне. То чи не повинні ми Йому дякувати щомиті за такий неоціненний дар вічного життя, а головне — вміти подячно молитися?

Діти показують заздалегідь підготовлену сценку за оповіданням Б. Ганаго «На лаві».

Дійові особи: дідусь, дівчинка, мама, автор.

Автор: На лаві у парку самотньо сидів старенький дідусь. Біля нього присіла відпочити мама з маленькою донькою. Дідусь пригостив дівчинку цукеркою. Та, розумниці, відразу подякувала йому.

Дівчинка: Спасибі.

Дідусь: Що за слово ти мені сказала?

Автор: Дівчинка подумала, що дідусь не дочув і повторила.

Дівчинка: Спасибі.

Дідусь: А що означає це слово?

Дівчинка (*знизуючи плечима*): Мене так мама вчили говорити і тато.

Дідусь: Дуже добре, мила дитино. Але чи розумієш ти, що сказала?

Мама: Донька подякувала вам за цукерку. Так роблять усі виховані люди.

Дідусь: Так, так, звичайно. Але слово це особливе. Це не просто подяка. Раніше ці слова були молитвою. Повністю вона звучала так: «Спаси, Боже». Ти мені зробив добро, і я молю Господа, щоб Він врятував тебе для вічного життя: «Спаси, Боже». Люди часто забувають про Бога. Живуть, як їм заманеться, а так і загинути недовго. Ось тому ті, хто пам'ятає про Творця, моляться один за одного: «Спаси, Господи. Спаси, Боже». А у повсякденному житті ця молитва перейшла у слово: «Спасибі». Чи зрозуміла ти мене, мила дівчинко?

Дівчинка: Зрозуміла. Спаси Боже.

3. Закріплення знань

Учитель:

Діти, а чи знаєте ви, що коли ми щось робимо один для одного, дякуємо один одному, то це все ми робимо для Христа, бо ми Його творіння.

Отже, необхідно всі справи в житті творити з любов'ю, наповняти їх добром, а головне — вміти дякувати, коли «діла любові» дарують нам ближні, бо ж сказано: «Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, те Мені ви вчинили» (Мт. 25:40). Тож коли дякуємо один одному, то дякуємо і Богові.

— Діти, а зараз я пропоную вам виконати цікаве завдання, яке називається «Наповни кошик».

На дошці прикріплені папери дерева, на яких багато плодів: яблука, груші, сливи тощо. Дітям пропонується «зірвати» по одному плоду і на звороті написати: «За що я дякую Богові». Відтак, зачитавши подяку, покласти цей фрукт у кошик, який стоїть на столі або прикріплений до дошки.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Учитель:

Кому ми повинні дякувати за кожен мить свого життя? (*Відповіді дітей.*)

— Так, саме Богові, адже Він створив світ і покликав нас до життя, за Його безперестанні турботи про нас, за зустрічі з людьми, за те, що показує нам красу Всесвіту. Адже, і вся природа славить Його: земля в місячній тиші,

Християнство вчить, що давання має бути повністю безкорисливим, бо Господь Бог безперестанно всім нам дарує все, що нам необхідно (життя, батьків, друзів, навколишню природу, сонце, зорі тощо). Божий принцип такий: чим більше ми віддаємо, тим стаємо багатшими. Якщо людина віддає всі свої здібності, таланти, любов іншим, то це також відповідає Божому задуму. І навпаки, коли людина намагається все затримати лише для себе, то вона втрачає себе як образ і подобу Божу.

Учні-консультанти читають, що говорили про давання та приймання В. Мономах, В. Загоровський, П. Могила.

Учень-консультант 1

Володимир Мономах (1053–1125) — внук Ярослава Мудрого. Київський князь 1113–1125 рр. Поєднав в собі великого мислителя і видатного державного діяча. Мономахом його назвали після того, як він одержав від візантійського імператора Костянтина Мономаха царські відзнаки і вінець із кованого золота і хрестом зверху, названий «шапкою Мономаха». Автор «Поучення», «Уставу Володимира Всеволодовича», доповнень до «Руської Правди». Похований в Соборі Святої Софії Київської.

«Учіться старшого від себе шанувати, як батька, а молодшого — як брата.

Не перекладайте своїх турбот на інших.

Майте душу чисту, а тіло худе; нехай очі дивляться долу, а душа — вгору.

При старших мовчіть, мудрих — слухайте, старшим покоряйтеся, до рівних і молодших майте приятельство.

Розмовляйте лагідно і не лютуйте словом.

Говоріть мало, а розумійте багато.

Не повчайте легковажних і не говоріть з недостойними.

Допомагайте охоче, але не заради нагороди від Господа.

Хваліть не себе і не свою відвагу, а Господа, Котрий все це дав.

Господня опіка краща від людської, і це вона зберегла нас до цього часу.

Не робіть шкоди в чужій землі і не дозволяйте цього іншим.

Нагодуйте подорожнього і вшануйте гостя, незалежно, простий він чи знатний; недужого провідай, а покійного провадь, бо всі ми смертні.

Жінку свою люби, але не дай їй над собою влади.

Лінощі — всьому лихому мати: що людина вміє, те заведе; а чого не вміє, того не навчиться.

Краще мати праведно мало, аніж беззаконно багато.

Праведного Господь підтримає в падінні, а лиходій загине від розкоші своєї» («Поучення»).

Учень-консультант 2

Василь Загоровський (?–1580) родом з Волині. Український шляхтич і письменник. Організатор першого волинського культурного осередку. Брав участь у війні з татарами, був у полоні. Основний твір — «Духовний заповіт Василя Загоровського, каштелянина брацлавського. Настанови дітям і правила для їх виховання, розпорядження про влаштування церков, лікарень і шкіл» (1577).

«Щоб доглядаючи (церкву) і лікарню при церкві... священники, диякон і добрий дяк... постійно проживаючи при церкві, Богу милосердному хвалу воздавати могли, зерна врожаю мого священнику..., диякону..., дяку... кожного року має бути видано. До того третя частина млина мого... має бути продана, за яку, впевнений, дванадцять кін грошей дадуть на рік. З цих дванадцяти коп грошей попу коп три, диякону коп три, дяку коп чотири ... грошей кожного року має бути сплачено.

А для того дяку доброму більше, аби постійно в тій хаті... дітей, котрих йому в науку давати будуть, Богу і людям добрим вдячно вчив, в церкві книги добре читав і співав, книги, яких церква дуже потребує, з добрих збірників постійно писав.

А на утримання лікарні, аби в ній постійно кожного року по дванадцять осіб вбогих і здоров'я слабого людей... доглядали...

...Щоб при лікарнях старшими були наставлені скромні люди, які б пильно дбали, щоб порядок гідний, а не розбійництво якесь в лікарнях було» (Духовний заповіт).

Учень-консультант 3

Петро Могила (1596–1647) родом з Молдавії. Вважався нащадком давньоримського героя Муція Сцеволи, потомки якого перебрались до Греції, а звідти — до Молдавії. Навчався у Львівській братській школі та в університетах Польщі та Франції. З 1625 р. — чернець Києво-Печерської лаври, в 1627–1632 рр. — її архимандрит. З 1632 р. і до кінця своїх днів — Київський митрополит. Засновник Києво-Могилянської колегії (1632). Похований в Успенському соборі Києво-Печерської лаври. Основні праці: «Православне ісповідання віри» (1640), «Ліфос або камінь» (1644), «Катехізис» (1645), «Великий Требник» (1646).

«Коли Бог благословив мене бути пастирем столиці митрополії Київської, а перед тим ще архимандритом Печерської лаври, — з того часу, бачачи занепад благочестя в народі руським не від чого іншого, як від того, що не було ніякого наставляння і науки, я поклав обітницю своєю Господу Богу, все своє майно, що дісталось од батьків, і прибутків з маєтків... віддавати.. на оновлення зруйнованих домів Божих, на заснування шкіл, на відновлення прав і вольностей народу руського» (З духовного заповіту).

Бесіда:

— Як ви думаєте, чи є такі люди сьогодні?

— На що б ви витратили гроші, якби були найбагатшою людиною в світі?

— Які ще історичні особистості могли б слугувати взірцем такої християнської чесноти як щедрість?

Робота в групах:

1. Школа

Завдання:

Як пов'язані принципи давання і приймання в школі?

2. Сім'я

Завдання:

Проілюструвати прикладами із власного досвіду дію принципів давання і приймання у сім'ї.

3. Аналіз літературних творів:

Притча про вдячність

Мороз був лютий, сніг і завірюха, По вулиці голодний пес блукав: Обмерз, продрог, — здаєсь, лиш пучка духа, Надарма страви й захисту шукав.

Аж чоловік найшовся милостивий, Впустив до хати пса і обігрів, Пожалував його, як друг правдивий, І їсти дав того ж, що й сам він їв.

Та пес, нагрішися у теплій хаті, Спочивши і наївшись досить, Замість подяки став гарчати, брехати, Ще й кинувся хазяїна вкусить.

Подібний ти до нього, брате милий: Не тямив, хто добро тобі зробив, А тих, що розуму тебе навчили, Як часто ти зневажив, оскорбив!

І. Франко

Скажи мені, сину...

Скажи мені, сину, чого ми не схожі? Ми різні, полярні з тобою чомусь, Я серцем до тебе торкнутись не можу, Крізь погляд байдужний ніяк не проб'юсь.

Скажи мені, сину. Ми ж роду одного: Батьківське коріння — синівське гілля.... Чому перебігла нам прикрість дорогу І очі журбою мені застеля?

Синівська любов — то утіха єдина Для батька, що скоро згорить в сивині. Чом руки привітні не хочеш ти, сину, Сьогодні покласти на плечі мені?

Скажи мені, сину, поглянь мені в очі, Щоб впала з душі кам'яниста гора... Не хочу з тобою стояти, не хочу По різних боках розуміння добра.

В. Крищенко

Дивно ялось: до отих, хто поруч

Дивно ялось: до отих, хто поруч, Стали ми байдужими в житті. Руку інших просимо на поміч, А самі ховаємось у тін.

Не чекайте за добро оплати В цім житті, що пролетить, як мить. Щедрий на любов живе багато, Творить день, що пісню дзвенить.

Від біди за тих, хто з нами поруч, Від душі, що проганяє ніч, І від страху у тривожну пору... Будьте чулі! Клопоти всі — пріч!

Не жалійте, в серці не ховайте Ніжності своєї й доброти. З ближнім поділіться, людям дайте, Поможіть їм втрачене знайти.

С. Рачинець

Учитель:

Підбиваючи підсумки ваших напрацювань у групах, подумайте, як можна скласти подяку Господеві? Що означає бути вдячним Богові? (*Відповіді учнів*)

Запам'ятайте! Якщо людина вміє бути вдячною, це свідчить про те, що вона має довіру до Бога та людей і усвідомлює, що не є самотньою в цьому світі.

III. ЗАКРІПЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ

Етичний практикум

Розвиток умінь використання біблійних цінностей у повсякденному житті:

1. Тобі доручили виступити на класних зборах до Дня вчителя з подякою педагогам за їхню працю. Що ти скажеш?
2. Як ти проявляєш вдячність у ставленні до своїх друзів?
3. Чим небезпечні матеріальні вияви вдячності?

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

Важливою рисою людяності є вміння дякувати за отриманий дар. Ніщо так тяжко не ранить людську душу, як невдячність, тому дуже важливо пам'ятати про це і навчитися завжди дякувати, навіть за дрібниці.

Вдячність може виявлятися різними способами: словами, рухом, поглядом, посмішкою, думкою, ділом, цілим життям.

Християнський принцип такий: «Блаженніше давати, ніж брати» (Дії 20:35). До цього додамо, що це давання має бути повністю безкорисливим, щоб дійсно вело людину до правдивого щастя. Якщо мотивом «щедрості» буде якесь бажання відплатити, то це давання не буде шляхетним.

Проблема полягає в тому, що кожна людина за своєю природою егоїстична, і лише відроджене, повністю перемінене Господом серце може бути по-справжньому вдячним і Богові, і людям.

Що ж таке відродження? Це зміна мислення, визнання своїх гріхів перед Богом і прийняття твердого рішення жити згідно з Божими заповідями.

Найперше, людина має повірити в Єдиного Живого Істинного Предвічного Святого Бога — Суверенного Владика всього існуючого, усвідомити, що все, що ми маємо і будемо мати, належить Єдиному Творцеві неба і землі, Господу нашому Ісусові Христу.

Відтак — сповідувати перед Ним усі свої гріхи, оскільки основним християнським принципом є усвідомлення того, що всяка провина — це гріх супроти Бога.

Істинне покаяння завжди супроводжується повним зреченням минулих гріхів та наверненням на шлях Божий. Людина, яка розкаялася в своїх гріхах, стає на шлях благочестя та вдячності. Якщо ми своє серце впокоримо перед Богом і дозволимо Йому керувати нашими бажаннями та діями, і все своє життя віддамо в руки Всемогутнього Бога, тоді Він зробить велике і незрівнянне у нашому серці.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Роздуми або есе на тему: «Божі принципи щедрості та вдячності».

Музично-драматична казка «КОЛОСОК, АБО МОВ ДВА ГОЛУБКИ»

Сценарій позакласного заходу

автор — Анжела Чудовець

Автор: Як виглядає матір своє єдине миле дитя, отак виглядає земля після довгої ночі ясне сонечко. І тільки-но десь там, на небокраї, завидніються його золоті кучері, як усе довкола ніби стрепенеться, прокинеться, оживе, простягаючи йому назустріч обійми і радо вітаючи народження нового дня.

Весна. Ранок. Дід замітає подвір'я.

Дід:

З ранку і до ночі
Звик я працювать,
Працею своєю
Бога прославлять.
Сонячний промінчик
Будить: дзень-дзелень!
Гей, радійте, люди, —
Бог дарує день.

Трудиться пташина,
Трудиться бджола,
Мишка і мурашка,
Білочка мала.
Сонячний промінчик
Будить: дзень-дзелень!
Гей, радійте, люди, —
Бог дарує день.

Баба: Ти бач, як розспівався, як соловей, і то з самого ранку. І чого б то я так тишилася і веселилася?

Дід: Та як же мені, бабо, не тишитися? Ти ось сама поглянь навколо, то і твоя душа заспіває. Слава Богу, весни дочекалися. Ще день-два — і вишні зацвітуть, загудуть бджоли над ними, птахи заспівають, забуває скрізь запашне різнотрав'я.

Баба: Ніколи мені на всі боки очі витріщати та рота роззявляти. Я за роботою світу Божого не бачу.

Дід: Отож бо й воно!

Баба: А, що ж, — не рівня тобі. Я оце, діду, думала та й так собі надумала: чого це ти маєш весь вік у мене на шиї сидіти та хліб мій їсти?

Дід: На шиї?

Баба: На шиї!

Дід: У тебе?

Баба: У мене! З тебе, діду, користі, як зі старого коня: їси за трьох, спиш за чотирьох, а робити — то і за одного не тягнеш.

Дід: Ну от, вже й старим конем обізвала... Оце дожився... Авжеж, минули мої літа молодечькі, не той уже рух. Проте і зараз не сиджу, склавши руки. Оце двір замету та й візьмусь городи копати.

Баба: Про мене, роби що хочеш. Який мені клопіт? Живи, як знаєш, а я сама собі дам раду. Оце, діду, відтепер так буде: ось тут твоя земля, а ось тут — моя. А ось тут — межа. Оце — твоя половина хати, а оце — моя.

Дід: Чи ти жартуєш, бабо, чи тобі розум за-тмарило? Та ми ж із тобою не один десяток літ укупі прожили, як ті два голубки одне до одного горнулися. І щоб оце на старість, як кіт із собакою, в різні боки розбігтися?

Баба: Ти бач, із голубком він себе зрівняв. А хто рахував, скільки отой голубок за своє життя зерна, картоплі, сала з'їв та скільки сорочок та штанів перевів? Та мені цього всього добра ще на один вік хватило б.

Дід: От воно що... Може, й так... Може, й вистачило б... Тільки ж віку собі не доточиш і не пришиєш... І одне життя двічі не проживеш... Хе-хе-хе... Шкода мені тебе, бабо, ох як шкода.

Баба: Ти краще себе пошкодуй, а мене жаліти нічого. Дивись, не пропаду без тебе: сама скопаю, сама засію, сама зберу. Сама і їстиму потім.

Баба дістає з кошика вузлики з насінням, розв'язує їх.

Дід скрушно хитає головою, задумався.

Дід: Думати не думав і гадки не мав, що отаке на мою долю випаде. Тяжко мені, ой як тяжко... Та якось маю вчитись із цією гіркотою в серці жити. Одна лишень думка мене втішає: Бог мене в біді не залишить, не дасть мені старому пропасти. Хоч би й весь світ відвернувся, та Він Один не відвернеться.

Баба (про себе): Буряки, морква, огірочки. А це що? Ага, квасолька рябенька, а це біленька.

Дід: Коли вже мені землі вділила, то вділи ще й насіння якогось.

Баба: Бач, зажадав. Мені аби самій вистачило. Так на чуже і зазіхає. Та на вже, на. Знай моє добре серце.

Дід: Зернятко... Однісіньке. Оце й усе?

Баба: І за це подякуй.

Дід: Що ж, однісіньке так однісіньке. Якось воно буде. Чого наперед журитися.

Дід із бабою беруть реманент та й починають копати й сіяти.

Дід: Ну, ось і впорався з Божою допомогою. Благослови, Господи, щоб не пропала праця моя марно.

Баба (витирає чоло рукавом):

Ну, роди, Боже, рясно та густо,
Щоб не було на городі пусто,
Щоб було що і жати, і рвати,
Самій з'їсти та іншим продати.

Баба іде з двору.

Дід (співає):

Вже з далеких країв
Повернулись журавлі.
Проростай, не барись,
Моє зернятко в землі.

Приспів:

Пригріває, пригріває
Сонечко тепліше.
Проростай же, проростай же,
Зернятко, скоріше.

Світ радіє весні,
Квітами вбирається,
І під сонцем ясным
Співи розливаються.

Автор: Минали дні за днями. Благословив Бог землю й сонцем, і дощами, давав людям і сили, і здоров'я на працю щоденну. А відтак у трудах та клопотах швидко час спливає. Здається, щойно весну вітали, а вже, дивись, і літу кінець.

Виріс на дідовому полі один-єдиний колосок. Ото й увесь урожай.

А що вже на бабиному полі: і морква, і буряк, і капуста, та все так густо-густо. А особливо соняхи. Як велетенські жовті тарелі, повні запашних зернят, вони поросли на городі кому на диво, кому на заздрість, а горобцям — то на радість.

Відкривається завіса.

*Таночок соняхів і горобців.
У кінці таночка з'являється баба і плескає в долоні.*

Баба: А киш-киш! Ти бач, як занадилась! От напасть!

З'являється дід.

Дід: А що, бабо, гарний тобі урожай Бог послав, аж любо глянути.

Баба: Бог послав? Та якби я від зорі до зорі спину не гнула та будяки не тягнула, — побачив би отоді, який би був отой урожай. Усе як є, — сама, усе цими руками.

Дід: Ех, бабо, життя прожила, а так і не знаєш, що все в цьому світі від Бога: і земля, на якій працюєш, і сонце, і дощ, і сила в руках.

Баба: Ти собі своє знаєш, а я своє (співає):

Ой у мене на городі все до ладу.
Посадила я капустоньки розсаду,
Тут посіяла зелені огірочки,
А ось тут квасолі білої рядочки.
Далі, там, біля капустяної грядки
Пов'язались кукурудзяні початки.
Є і морква, і цибуля, — все потроху.

...А це хто? Це хто сидить серед гороху?

Мишка: Це я, Мишка. Бабусю, голубонько, дай мені горошинку, бодай однісіньку. Мене дітки-мишенятка голодні чекають. Пожалій їх, біднесеньких.

Баба: А це ще чого не бувало? Та щоб я своє добро мишам роздавала? Не бути тому! Геть із мого гороху, бо зараз Мурку покличу. Муронько, а киць-киць!

Мишка відбігає, плачучи.

Дід: Що, маленька, прогнала тебе баба? Ну, не плач уже, не плач. Як же твоїй біді зарадити? Хіба ось, на, дам тобі зернятко зі свого колоска. Погодуєш своїх мишеняток.

Мишка: Спасибі, дідусю. Нехай тобі Бог віддячить за твоє добре серце.

Автор: Не встигла Мишка прошмигнути до своєї нирки, як на городі з'явився Хом'ячок — руденький бочок.

Хом'ячок: Бабусю, голубонько, дай мені кукурудзяного качанчика, бодай однісінького. Мене дітки-хом'ячата голодні чекають. Пожалій їх, біднесеньких!

Баба: Ще чого?! Багато вас таких знайдеться: ласих на чуже добро. А ну, геть із мого городу, щоб і духу твого не було!

Хом'ячок виходить, плачучи.

Дід: Що, і тебе, бідолашного, прогнала? Не плач уже так, не журися. На тобі ось зернятко з мого колосочка. Погудуй своїх хом'ячат.

Хом'ячок: Спасибі, дідусю. Нехай тобі Бог віддячить за твоє добре серце.

Баба: І що то його робити? Як же своє добро од таких-от ледацюг захистити? Ось поставлю опудало, то, може, хоч трохи боятимуться.

Аж тут, де не візьмись, Горобчик сів на межі.

Горобчик: Цінь-цвірінь! Цінь-цвірінь! Бабусю, голубонько, дай мені зернятко зі свого соняшника, бодай однісіньке. Мене дітки-гороб'ята голодні чекають. Пожалій їх, біднесеньких.

Баба: От нахаба! От ледащо! А киш-киш із мого городу! Мурочко, а киць-киць! Геть, поки не потрапив до її пазурів!

Горобчик відлітає, плачучи.

Дід: Лети сюди, горобчику, лети сюди, малесенький. Тримайся далі від цієї межі. Хоч і вабить той город своїм урожаєм, та марно сподіватися від моєї баби жалю та ласки. Ось, візьми зернятко з мого колосочка та погодуй своїх гороб'яток.

Горобчик: Та як же я в тебе візьму, коли і в тебе мало що лишилося.

Дід: Ет, про те не турбуйся. Про мене Бог попиклується. Лети швидше до свого гніздечка.

Горобчик: Спасибі, дідусю. Нехай тобі Бог віддячить за твоє добре серце.

Баба: Уже й опудало не допомагає. Що ж воно робити? Чим цих дармоїдів відлякувати? Хіба що самій тут замість опудала стати.

Автор: Не встигла баба посеред городу вмотитися, як відразу ж запримітила на морквяній грядці довгі заячі вуха.

Баба: А це чий там вуха стирчать? Хто це там сховався? Га, ану признавайся!

Заєць: Це... це... це я, Зайчик. Бабусю, голубонько, дай мені морквиночку, бодай однісіньку. Мене дітки-зайченята голодні чекають. Пожалій їх, біднесеньких.

Баба: А ще чого? На чужий коровай рота не роззявляй! А ну, геть із мого городу, поки Рябка на тебе не нацькувала. Немає від вас, нахаб, порятунку.

Зайчик відходить, плачучи.

Дід: А що, сіренький, і тебе баба не пошкодувала? Ну, не плач, біднесенький, не плач. На ось тобі зернятко з мого колосочка.

Баба: Роздавай, раздавай, дідусю. Зажди, побачу я, якої пісні ти зимою заспіваш.

Дід: Бери-бери, зайчику. А про мене не турбуйся. Про мене Бог попиклується. У мене ще одне зернятко залишилося.

Заєць: Спасибі, дідусю. Нехай тобі Бог віддячить за твоє добре серце.

Баба: І що за напасть? Хто це знову мої грядки толчить?

Кізонька: Ме-е-е. Ме-е-е. Це я, Кізонька. Бабусю, голубонько, дай мені капустяного листочка, бодай однісінького. Мене дітки-козенята голодні чекають. Пожалій їх, біднесеньких.

Баба: Не дам нізащо! І не проси! Та доки ж маю оцю навалу терпіти? Треба Рябка з цепу спустити.

Кізка відходить, плачучи.

Дід: Не проси, кізонько, бо і справді не дасть. У моєї баби зимою льоду не випросиш. Та якось треба твоїй біді зарадити. На ось тобі зернятко з мого колосочка.

Баба: Чи ти вже зовсім із розуму вижив? Схаменися, дідусю! Останнє зерня — і те віддає. Як зимувати будеш, подумав? З торбою по світу підеш. А чи, може, на моє добро зазіхаш? Моєї ласки сподіваєшся?

Дід: Коли і сподіваюсь чийсь ласки, то лише Господньої. Дасть Бог день — дасть і їжу. Я вже старий, а козенят малих треба рятувати. Бери, Кізонько, зернятко, бери. Погодуй своїх козенят.

Кізонька: Спасибі, дідусю. Нехай тобі Бог віддячить за твоє добре серце.

Завіса закривається.

Автор: Відцвіло літо квітами, відбувало травами, відбриніло бджолами, відсюрчало цвіркунами, відспівало голосними птахами, і якось так непомітно надійшли перші осінні деньки. Час уже й урожай збирати.

Баба (виходить з полатаними мішками): Ну ось, які де були — усі позбирала та полатала. І то не знаю чи вистачить. А якщо і не вистачить, то в діда позичу. Йому все одно збирати немає що. Він же своє добро мишам та горобцям згодував.

*Баба виходить, а за мить з'являється знову, тягнучи повного мішка.
З іншого боку з'являється дід.*

Дід: Що, бабо, стільки насіння з соняхів намолотила, що і не підняти? Давай, підсоблю трохи.

Баба: І чого це ти, дідусю, такий добрий. А чи не хитруєш бува?

Дід: Знову ти за своє. Я ж тобі від щирого серця допомогти хочу.

Баба: Ну, як задарма — то помагай. Але якщо задумав щось, то знай: я своїм і на мізинець не поступлюся. Я ось зберу врожай, те, що на зиму, то в комору позношу, а насіння посмажу і гайда на ярмарок. Хлопці з дівчатами любляють на вечорницях насіння лузати, то, гляди, від покупців відбою не буде. А як вторгую грошей, то накупую всього краму, якого душа бажає: нові чоботи собі справлю, нову плахту, червоні коралі повішу в зотри низки. Заживу тоді, як справжня пані.

Дід (несучи мішка): Ти ще, бабо, до завтрашнього дня не дожила, а вже на сто літ наперед напланувала.

Баба: А тобі як заздрісно, то не слухай.

Обоє виходять.

Автор: Коли вже зібрано врожай і затихають спорожнілі поля і сади, на селянських дворах, навпаки, здійснюється галас і круговерт: бряжчить кінська збруя, риплять вози, рвуться мішки, сиплеться на землю зерно, борошно, розливається олія і мед, через що лаються жінки на дітей, щоб не вертілися під ногами і не робили збитків. А чоловіки поважно ходять біля коней і возів, біля бочок, кошків і мішків, оцінюючи все хазяйським оком. У всіх тільки і мова, що про товар, гроші та про ярмарок у місті. Уже й не так їсться, і не так спиться: усі думки тільки там. І чого б то мене так тягнуло на той ярмарок, питається? Ясна річ: на людей подивитися, себе показати, небилицями запитися, штурханів набратися, ну, і звичайно, продати щось і купити, якщо пощастить.

Налаштувалася на ярмарок і баба, а дід, як завжди, взявся їй допомагати.

*Завіса відкривається. На сцені — декорації ярмарку.
Музично-хореографічна композиція «Ярмарок».*

Гей, усі, хто має гроші:
Срібні, золоті, — хороші,
Той хай не вагається, —
Наш ярмарок починається.

Ну, а той подорожній,
В кого гаманець порожній,
Нехай візьме торбу сміху
Всім на радість та утіху.

Нехай візьме пісню гучну,
Гарну приказку і влучну,
Ще захопить по в'язанці
Гопаків та інших танців.

Всі заходьте, не минайте,
Торгуватись починайте!

Що вже добра на ярмарку всякого...
А люду... видимо-невидимо.
Вози гнуть, гнуть,
Горшки б'ються,
Ті кричать, ті лаються,
А ті сміються та граються.

Купи добра валяться,
А продавці хваляться,

Товар виставляють,
Небилицю заправляють.

*Продавці продовжують
зносити товар.
Один несе велетенську ложку.*

Дитина: Дядьку, а навіщо ви таку величезну ложку зробили? Хто ж подуває нею їсти?

Продавець ложки: Та знайдуться і такі. Хто пізно встає і рано лягає, та цілий день на печі боки обминає, отой, якраз, і подуває.

*Усі сміються.
Таночок із рушниками.
Таночок ложкарів.
Таночок бондаря з бочкою.
Таночок із хустками.*

Таночок кумоньок із кошиками.

Кума Уляна:

Гей, дівчата, парубочки!
Покуштуйте огірочки!
Всі один в один гарненькі,
Пригощайтесь, дорогенькі!

Кума Явдоха:

Не хвалися так, сусідко,
Бо вродило в тебе рідко.
А що вже у мене красно, —
На городі рясно-рясно.

Кума Параска:

Покуштуйте мій буряк!
Найсолодший він на смак.
Сам, як кінська голова,
Як добряча булава.
Ух-ух!

Таночок із рушниками.

Починається торг. На передньому плані відбувається діалог двох кумоньок — Уляни та Параски.

Кума Уляна: Ой, кумонько, таку новину маю, таку новину... Горпину, що від мене через межу, знаєте? Так ось вона... ну... того... Самі розумієте.

Кума Параска: Та невже? А я-я-й... От лишенько... І хто б міг подумати? Померла значить?

Кума Уляна: Та яке там померла?! Якби ж то! А то гірше: з глузду з'їхала.

Кума Параска: Маєш тобі...

Кума Уляна: Кажу ж вам. Якось чула, як вона свого діда старим конем обізвала і мало з хати не вигнала.

Кума Параска: Людоньки...

Кума Уляна: Еге ж, закидала йому, що спить за трьох, їсть за чотирьох, а робити і на одного не тягне. Це ж треба так: вік голубляться, а на старість чубляться.

Кума Параска: Ви скажіть... Справді, із глузду з'їхала. Дивіться, а це не вони ондечки поміж рядами ходять?

Кума Уляна: А ну-бо... Таки вони. Ну, добре, то я вже піду.

До куми Параски підходить кума Марися.

Кума Марися: Ой, кумонько, де б ще стрілися, як не на ярмарку? Може, які новини вже почули?

Кума Параска: Та такі новини, що не знаю, як і сказати.

Кума Марися: А що вже сталося?

Кума Параска: Та казала мені моя кума Уляна Ковалиха, що Горпина, яка від неї через межу, із глузду з'їхала..

Кума Марися: Та що ви... Не може бути.

Кума Параска: Не може, не може, а таки сталося. Вона свого діда, як старого коня, на мотузці привела на ярмарок продавати.

Кума Марися: Та ну...

Кума Параска: От тобі й ну.

Підходить баба.

Баба: Добридень вам!

Кума Параска (сама до себе): Це ж треба: про вовка промовка. Прощайте, піду, бо покупці розійдуться.

Кума Марися: А що, Горпино, привели свого діда продавати?

Баба: Діда продавати? З якого б це дива?

Кума Марися: А хіба ж ні? Кажуть люди, як старого коня привели на мотузці.

Баба: Та що це ти, Марисю, казна-що верзеш та на мене плітки розпускаєш? Прикуси свого язика, соромітнице.

Кума Марися: Чого це «плітки»? Казала мені моя кума Параска, що Уляна Ковалиха все це сама чула і на власні очі бачила.

Уляна Ковалиха осторонь усе це спостерігала.

Кума Уляна: Хто? Я?

Кума Марися: А хто ж іще?

Кума Уляна: Брехуха!

Кума Марися: Від брехухи чую!

Кума Уляна: Хвеся язиката!

Кума Марися: Сама така!

Марися відходить.

Кума Уляна: Недарма люди кажуть: язик і до Києва доведе, і до кия. Отепер маю добру науку.

Торг продовжується. З'являється чоловік, за яким іде його син-здоровань.

Син: Тату, тату, купіть мені таку велику ложку!

Усі сміються.

Баба озирається, шукаючи діда. Дід розглядає товар гончара.

Баба: Чого рта роззявив? От нерозумний! Цяцьку побачив і зрадів, як дитя.

Дід: Та не цяцькою я тішуся. От дивлюсь собі і думаю: це ж які таланти Бог людям дав, який розум у голову вклав, якими то вміннями руки наділив. Ось поглянь: зліпив би собі гончар горщика, та й годі. А то ж ні: квіточками та візерунками оздоблює, поливою прикрашає, щоб любо було глянути. Бо ж душа краси прагне, до прекрасного тягнеться. Тільки ж одного жаль: не всі про те роздумують, не всі дякують Отому Майстрові Неперевершеному, Хто всіх нас великої майстерності навчає.

Баба: Тьху на тебе! Не гріши! Казна-що плете. Бога він майстром називає. І де таке чувано?

Дід: Не в тому, бабо, гріх, та ти мене не розумієш. А шкода...

Баба: Ти, діду, менше балакай, а давай мішка розв'язуй. Треба швидше грошей торгувати, бо стільки тут усілякого краму, аж очі розбігаються. Я вже козушка собі надивилася.

Дід: А я собі, бабо, так думаю: хоч і кажуть, що тут можна все на світі купити, проте доброта й любов на ярмарку не продаються і порожньої душі ніякими кожухами не зігріти.

Баба: Ну, досить вже, обридло твої теревені слухати. Оступись і не заважай. (Баба насипає насіння у склянку.)

Гей, хлопці, дівчата,
В кого грошей багато,
Кишені підставляйте:
Насіннячко всі купляйте.
Шклянку за п'ятак віддам.

Підходить гурт молоді.

Хлопець: А добре, бабо, наміряєте?

Баба: Як собі, мої соколики.

Набирає насіння, а «чуб» із склянки знімає.

Хлопець: Е ні, так не годиться. Насипайте, бабо, із чубом.

Баба: Ти ба, чого захотів? Дивись, щоб сам із чубом лишився (смикає його за чуба). Були вже такі, що на даремне зазіхали. І ти туди?

Хлопець: Я вам, бабо, не син і не зять, що ви мене за чуба смикаєте. Ходімо, хлопці-дівчата, ця баба скупа й сварлива, не будемо у неї купувати.

Баба: Ідіть-ідіть, не ви одні гроші маєте.

Торг продовжується. Усі вихваляють свій товар.

Автор: На ярмарку чутка швидко летить, отож дуже скоро всі покупці знали про скупу та сварливу бабу Горпину, що продає насіння, а тому за весь день до неї так ніхто і не підійшов. Помалу почали розходитися покупці і продавці, затихали торги й балачки, знову лаштувалися вози, а баба все стояла з повними мішками, не торгувавши жодною копійки.

Сцена закривається. Баба залишається на авансцені. Підходить дід.

Дід: Що ж, бабо, пора і нам додому збиратися. Сонце вже на заході.

Баба: От і маєш тобі, торгувала на плахту, і на чоботи, і на коралі. Ще й на нового козушка... Дірку від бублика.

Дід: Не журися, бабо. Та я ж тебе і в старих чоботях, і в подертій плахті не менше любитиму.

Баба: А згинь з-перед моїх очей!

Дід: Дивуюсь я, бабо, як ти такою стала. А не була ж такою замолоду, не була.

Баба: Знаєш що, діду: що було, те минулося, а що минуло — те забулося. І справді, не буду цим перейматися. Не продала насіння — то й не продала. На печі сидітиму та сама лузатиму. Зима — вона ж довго тягнеться. А не з'їм, то нехай хоч на сміття, а за безцінь не продам!

Дід із бабою виходять.

Автор: Не довго осінь теплом балує. Затягло небо хмарами, замерехтів дощ, повіяло холодом та смутком. Тільки ж дідові сумувати ніколи. То сяде сітку на рибу в'язати, то кошика плести. Сидить, працює та й співає. А ось у баби життя невеселе... Сидить на своїх мішках сумна, зітхає та все на діда скося поглядає.

Відкривається завіса. Дід плете кошика, баба сидить, похнюпившись.

Дід (співає):

Тоді, як гріє сонечко,
Й зимової пори,
Мир Божий у віконечко
Зливається згори.

Заходять звірята, підхопивши пісню.

Усі:

І смуток десь дівається,
І серденько всміхається,
І пісенька співається
У колі дітвори.

Звірята (усі разом): Доброго дня, дідусю.

Зайчик: Ось прийшли вас відвідати, про здоров'я розпитати.

Дід: Проходьте, проходьте, мої хороші. Дякую, що не забули мене старого. Як бачите, живий та здоровий, за що Богу дякую. А ви сідайте ближче до печі та погрійтеся. Я ще ось дровець підкину.

Баба: І що у мене за життя таке безцільне?.. Порожньо на душі, ой як порожньо... Ніхто мені слова доброго не скаже, і я ні до кого не обізвусь... А були ж ми з дідом удвох, як ті два голубки, один до одного горнулися. Тільки ж я того не цінувала. Про добро стала мріяти, багатою захотіла стати. А навіщо мені все те добро здалося, коли душі нічим заповнити? Бо ж душу лише любов може зігріти. Пізно я це зрозуміла... А, може, ще не пізно? Ні, треба щось робити. Так більше жити не хочу! Дідусю мій, голубчику, пробач мені старій, нерозумній. Та мені ж без тебе життя не в радість. І ви, звіряточки, мені пробачте, зла не тримайте. Ану, помагайте мішки розв'язувати та стіл накривати. А ти, дідусю, неси все, що є в коморі. Та я ж для вас нічого не пожалію, що Бог дав — усім поділюся.

Усі гуртом накривають стіл.

Баба (співає):

Тоді, як гріє сонечко,
Й зимової пори,
Мир Божий у віконечко
Зливається згори.

Усі разом:

І смуток десь дівається,
І серденько всміхається,
І пісенька співається
У колі дітвори.

Дід (співає):

Коли душа хвилюється, —
На небо подивись.
Про тебе Бог піклується,
Мій друже, не журись.

Усі разом:

І смуток десь дівається,
І серденько всміхається,
І пісенька співається
До Бога лише ввись.

Автор: Відтоді знову зажили дід із бабою, мов два голубки, у любові та злагоді. А Бог благословляв їх щедрими врожаєм та справжніми щирими друзями.

Перша пісня діда

А. Чудовець

B = F B B =

З ран ку і до лю - ці лиж я правю - нать, пра-це - ю сво - є - ю

F B G# Dm Ea

бо га про сла влять. Со п'я тий про міс чик бу дить: дзень дзє

B Ea B F з

лень! Гей, ря-цій-те, лік - ця, Бяг ди-ру - є лень!

Пісня баби

А. Чудовець

D G D G D A D D

Ой, у ме не та го ро ді все до ла лу: по са

B D C D A D A D

ли-ла я за - лу-кня-ка ряи - са - лу. Тут по-сі-я - ла не-ле-ні

A D A D G A D

а - ті-роу - ки, а дзє тут-ква - са-лі бі-ло - ї ря-цю - ки.

Друга пісня діда

А. Чудовець

Dm G# A Dm

Васє з_ца-пе-ких кря - їк п'я-тер-ну - лєк жу - ряв - лі. Приає-

D Dm C =

тай, не ба - рєк, ма - є зер - ня-ко з_зем-лі. Приає-

Dm A Dm C F

на - є, при-трі - ва - є со - не-чєк тен - лі - ше, про-роє -

Gm Dm D# A Dm

тай же, про-ряє - тай же, зер - ня-ко, єко - рі - ше.

Фінальна пісня

А. Чудовець

Am Dm E Am A

То - ді, як ті-є со-не-чєк_зи ма-ва-ї по-ри мир Ба-жий у ві -

Dm F E Am Dm G

конечкєли-ва-є-є зго-ри, і єму-ток дєє лі - ва-є-є, і єєр-дєє-ко немі -

C F Dm Am E Am Am

хє-є-є, і пі-єєє-єє єпі-ва-є-єє у ко-лі діт-во - ри. і ри -

ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

ЛЮБОВ

Двоє братів, ровесників Сашка, живуть на поверх нижче. Сашко звик вважати їх своїми друзями, але раптом вони чомусь стали його дразнити, кривдити. І робили вони це щоразу, як тільки сходилися у дворі погратися. Спочатку брати вигадували йому образливі прізвиська, а минулого тижня дійшло до бійки: одному з хлопців Сашко дав кулаком у зуби. Втрутився дорослий перехожий, звелівши хлопцям негайно розійтись. Однак тепер брати чекають нагоди помститися Сашкові. При зустрічі дві ворожі сторони обмінюються зневажливими словами. Сашко дотримується обережності, щоб не залишитися сам на сам з братами, або, ще гірше, з групою підлітків, які на їхньому боці, — в такому випадку його, без сумніву, поб'ють. Проте Сашко часу не гає: він збирає групу із своїх друзів, готуючись до сутички.

Запитання для роздумів та обговорення:

1. Що може статися, якщо Сашкова злість не вгамується?
2. Як почувають себе брати, зустрічаючись із сусідом, який злиться на них?
3. Чому Сашко так злиться? Як він дійшов до такого стану?
4. На прикладі Сашкового життя ми розглянули, як злість може оволодіти людиною. Назвіть речі (причини), які примушують людину злитися.
5. Що відчувають люди у хвилини гніву? І як вони почують себе, коли їхній гнів ущухне?

Відповідь із позиції християнської етики: ставтеся до інших з любов'ю

Коли людина з чистієї вини не досягає свого, або хтось завдає їй неприємності, у неї виникає бажання віддячити винному так само. Почуття, що охоплює людину, називається ненависть. Ображений злиться, шукає нагоди заподіяти шкоду своєму кривдникові.

Ненависть, гнів приносять задоволення — принаймні, на короткий час. Коли хтось ненавидить іншого, то вважає себе невинним, а того — іншого — винним у всьому. Виявляючи злобу в якихось діях, людина відчуває сильною. Їй здається, що коли вона примусить страждати того іншого, то всі її проблеми будуть розв'язані. Тим часом згадані дії викликають у супротивника злобу як відповідь: бачачи її, перший озлоблюється ще більше і т. д. Злоба має силу руйнувати сім'ї, розбивати дружбу, призводити до розвалу цілих людських суспільств.

Християнство вчить, що любов повинна витіснити з людських стосунків злобу й ненависть. Людина, яка по-справжньому любить інших, старатиметься допомогти їм усіма силами, а не розбивати їхні серця, не псувати їм життя. Вона не буде мститися, і ніхто інший не хоче помститися їй. Ісус Христос сказав: «Любіть ворогів ваших». Ісус Христос навчає також, що люди повинні мати почут-

тя відповідальності за все, що вони роблять. Він говорив, що злоба, лихі думки виходять із серця людського (див. Мк. 7:20–23). А більшість же людей, як і Сашко, звинувачують у проблемах, що у них виникли, не «власне серце», а інших. З учення Христа випливає: коли людина відчуває до когось злобу й ненависть, то проблема ховається в ній самій. Так, хлопці-сусіди перші стали ображати Сашка. Але і він відповів їм тією ж монетою. Тому, щоб вирішити проблеми з іншими, Сашкові необхідно почати з себе.

Ісус Христос заповів нам ставитися до оточуючих з любов'ю, а не з гнівом. Коли людина приймає рішення не мститися своєму кривдникові, а виявити замість гніву любов і готовність пробачити, тоді є надія, що конфлікт буде вичерпаний.

1. Чому так важко робити добро тим, хто завдає нам болю та образи?
2. Як змінились би взаємини в наших сім'ях, коли б члени сім'ї виявили один до одного любов, а не роздратування і злість?

ВІРНІСТЬ У ДРУЖБІ

Катя й Ліза дружили дуже давно, років із трьох. Обидві любили кататися на ковзанах, і на каток вони часто ходили разом. Але з якогось часу туди стала приходити нова дівчинка — Настя. Катя з Лізою почули, що вона із заможної сім'ї. Настя на обох дівчаток справила враження. Проте вона все частіше починала розмову з Лізою, нібито не проти була з нею подружитися, а Катя їй явно не подобалася. Коли Катя падала (таке з нею траплялося частенько), Настя зауважувала Лізі: «Яка незграба!» Кілька разів Катя чула одним вухом ще й інші неприємні слова, які Настя нашіптувала про неї Лізі, на зразок того, що й одягається Катя жакливо, і зачіска їй не личить.

Катю засмучувало те, що Ліза ніколи не заступалася за неї. Навпаки, вона стала говорити Каті: «Якби ти краще одягалася, й Настя ставилася б до тебе краще».

Урешті-решт Катя так образилася на Лізу, що вирішила покласти край їхній дружбі.

Запитання для роздумів та обговорення:

1. Що відчувала Катя, коли Ліза погоджувалася з Настею?
2. Чи були у вашому житті випадки такого ж поводження з вами, як Ліза це робила стосовно Каті? Розкажіть, що ви при цьому відчували?

Відповідь із позиції християнської етики: будьте вірні в дружбі

Ісус Христос був вірний своїм друзям. Він зіцілював хворих і давав поживу голодним. Коли його друзі потрапляли у скрутне становище, в біду, Він завжди готовий був допо-

могти. Дві жінки, його послідовниці, Марія і Марта, одного разу послали сповістити Ісуса, що їхній брат Лазар тяжко захворів. Вони хотіли, щоб Ісус Христос прийшов і зцілив Лазаря. Марія і Марта жили в місті Віфанії, поряд з Єрусалимом. В Єрусалимі в Ісуса було багато ворогів, які тільки й думали про те, щоб убити його. Але це не завадило йому піти у Віфанію на допомогу друзям.

Однак, незважаючи на відданість Христа тим, кого Він вважав своїми друзями, навіть найближчі з них нерідко не виправдовували його сподівань. З Євангелія від Марка, 14:43–50, ми дізнаємося, що ті дванадцять чоловік, які впродовж трьох років були постійними супутниками Ісуса, його учнями, — всі, хоч і по-різному, виявилися невірними йому. Один з них видав Учителя в руки його ворогів, а решта, одинадцять, розбіглися в різні боки, коли вороги схопили Ісуса. Про вірність своїй матері і любов до неї Ісус востаннє засвідчив уже на хресті: умираючи, Він просив Свого улюбленого учня Івана подбати про неї. Коли ж Христос воскрес із мертвих, то не став «зводити рахунки» зі своїми учнями, що залишили його в біді. Навпаки, Він поблагословив їх і пообіцяв ніколи не покидати.

Коли ми вірні своїм друзям не на словах, а на ділі, то в будь-яких обставинах підтримаємо, захистимо їх. Але наша вірність іншим не гарантує, що ми самі ніколи не скуштуємо гіркоти невірності, зради. Та ми можемо бути впевнені в тому, що Бог, знаючи, як нелегко, коли зрадив друг, завжди прийде нам на допомогу.

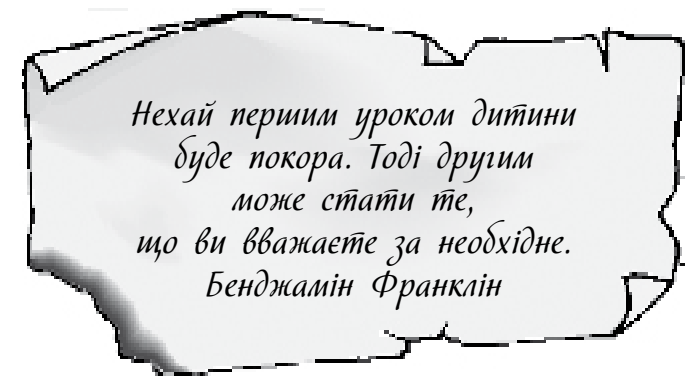
1. Як люди доводять вам свою відданість у дружбі? Як саме ви можете довести іншим свою відданість?
2. Наскільки важлива вірність у дружбі?

СЛУХНЯНІСТЬ

Володимир був страшенно незадоволений собою. Сам винен, що попався! Тепер мати зчинила скандал і взагалі заборонила йому гуляти на вулиці.

Батьки попереджали Володю, щоб він не гуляв на території депо. Чому всім хлопцям можна там гуляти, а йому ні? Заборона батьків була, на його думку, просто нерозумною. Тому, коли його друзі вирушили на територію депо, Володя пішов з ними.

Він би не попався, але сестра Шура вистежила його, а потім урочисто доповіла матері про те, куди він ходив. Тепер вона тішиться, що в нього нещастя. «Ну, нічого, вона за це дістане», — бурмоче Володимир. А батьків він усе одно не послухає, тільки буде тепер обережнішим, щоб знову не спійматися.

Запитання для роздумів та обговорення:

1. Чому Володимир був незадоволений собою?
2. Легко чи важко вам слухатися батьків та вчителів? Чому?
3. Які причини зазвичай висуюють діти, щоб виправдати свій непослух?
4. Якщо Володя й далі чинитиме наперекір батькам і всім, хто сьогодні має над ним владу, що може статися з ним у житті?

Відповідь із позиції християнської етики: слухняність необхідна

Бажання все робити по-своєму властиве багатьом людям: сьогодні слухняність не дуже популярна. До того ж, багато тих, хто має владу, прагнуть якнайчастіше нагадувати про неї залежним від них. Тому людей, котрим важко поважати їх і підкорятися їхнім розпорядженням, до певної міри можна зрозуміти.

Християнство вчить послуху, але, водночас, навчає людей усвідомлювати, кому чи чому вони слухняні. Христос давав людям зрозуміти, що вони мають право вибору. Вони можуть слухатися Бога і все своє життя бути у згоді з його вченням, а можуть постійно йти на повідку своїх бажань і жити життям егоїстів. Треба тільки пам'ятати, що людські бажання — це такий «господар», якого слухатися нелегко: занадто вже мінливі бажання, і задовольнити їх неможливо. Навпаки, воля Бога стосовно людей не змінюється ніколи, і тому люди можуть довіряти Господу і покладатися на нього.

Марія і Йосип виховували малого Ісуса у послуху Богу та його заповідям. Одна з цих заповідей говорить, що діти повинні коритися батькам. І хоч Батько Ісуса Христа — Бог, зростаючи, Ісус був слухняний своїм земним батькам — Марії та Йосипу. Один з епізодів його дитинства свідчить, що, підкоряючись Богові, Ісус одночасно корився і їм. Хоча хлопчик Ісус знав, що, розмовляючи з учителями у храмі, догоджає Отцеві, Він підкорився бажанню Марії та Йосипа і пішов із ними, коли ті знайшли його у храмі. На своєму бажанні продовжити бесіду з учителем Ісус наполягати не став.

Ісус Христос наставляв своїх послідовників не ухилятися від плати податків, тобто коритися земній владі. Проте Він учив, що коли влада порушує Божу волю, то слухатися треба не її, а Бога (див. Мк. 12:13–17).

Слухняність дається нелегко, особливо коли відчуваєш, що людина, наділена владою, не заслуговує поваги, або ж коли правило, якому треба підкорятися, — нерозумне. Однак треба пам'ятати, що до слухняності нас закликає Господь, а його плани та шляхи — досконалі.

1. Назвіть щось таке, в чому ви могли б бути більш слухняними батькам, ніж тепер.
2. Як би змінилося ваше життя, коли б ви доклали максимум зусиль, щоб слухатися батьків та вчителів?

© 1993 by David C. Cook Foundation
Cook Communications Ministries,
4050 Lee Vance View,
Colorado Springs,
Colorado 80918 U.S.A.

Життя, що відчуло славу Божу

Плід життя ми приносимо на схилі літ. І як ти прожив життя, таким він і буде. Як казали латиняни, «finishit coronat opus» — «кінець — ділу вінець». Сьогодні ми познайомимось із засновником «Могучої кучки», талановитим музикантом — Мілієм Балакіревим. Адже його життя — свідчення того, що для Бога немає таких ран, які Він не зцілить, і Його не замінить ніяка людська слава.

Мілій Балакірев (1837—1910) — засновник і голова «Могучої кучки» та засновник безкоштовної музичної школи. Яскравий і самобутній композитор, талант якого дозволив йому прокласти нові шляхи для російської музики. Один із найкращих піаністів свого часу, талановитий диригент, він усе життя присвятив популяризації музики. Проте наприкінці життя Мілій Олексійович віддав себе Богу, чим немало здивував сучасників. Адже був переддень ХХ століття, що характеризувався розквітом нігілізму й атеїзму у середовищі тодішньої інтелігенції. Що спонукало людину у досить зрілому віці прийняти таке рішення? Можливо, вік, а, можливо, — проблеми? І для чого цьому блискучому музикантові був потрібен Бог? І чому останній період творчості композитора просякнутий ідеєю вшанування Бога і присвяти Йому вишуканих творів?

Дитинство й юність майбутнього композитора пройшли в провінційному Нижньому Новгороді, де він народився 2 січня 1837 року. Тут він провів перші 16 років життя. І саме тут розкрився талант майбутнього метра музики. Великий вплив на молоду людину мала народна пісня, що звучала на Волзі і в самому місті. Ця пісня стала рушієм його майбутньої творчості, прищепила любов до народних мелодій. Адже якраз привнесення народної мелодики у «міську» музику в майбутньому стало тією революцією, яку розпочав Мілій Балакірев.

Скромним провінціалом приїхав юнак до Петербурга. Проте надзвичайно швидко завоював популярність і пошану серед провідних діячів мистецтва того часу. Маючи феноменальну пам'ять і надзвичайний критичний склад розуму, ведучи прямі, чесні дебати, уміючи запалювати людей своєю енергією, він за короткий час перетворився на одного з лідерів музичного руху того часу. В 50–60 роках він дає свої власні концерти у домах відомих на той час людей, яких відвідують навіть особи царської родини, заводять знайомства із багатьма впливовими людьми того часу. Про нього пишуть газети, його любить суспільство. Якби він хотів, то зміг би зробити блискучу кар'єру на державній службі. Проте не це є метою молодого талановитого чоловіка. Він не музикант, що грає на потіху публіки, а людина, що служить музиці. Він живе за кошти від приватних уроків і працює над розвитком високоідейного музичного стилю.

Балакірев знайомиться з М. І. Глінкою, який схвально відгукується про наміри і погляди юного композитора. Товаришує з О. С. Даргомижським і В. В. Стасовим. Своє натхнення черпає із творів Чернишевського, Герцена,

Белінського. Саме тоді Мілій Олексійович почав вводити народні мелодії у симфонічне мистецтво, чим приголомшив тогочасну петербурзьку публіку.

І власне тоді, у 50-х роках, і зароджується ота «Могуча кучка», гурток присвячених мистецтву людей, що була впродовж багатьох років осередком передової музичної думки. Для всіх учасників гуртка Балакірев став не просто натхненником, а й першим критиком, радником і батьком, що вивів у світ майбутніх композиторів, незважаючи на те, що дехто з них був навіть старшим за нього.

1856 року він знайомиться із молодим військовим інженером Ц. А. Кюї, наступного року — із випускником військового училища М. П. Мусоргським. 1861 рік — зустріч із молодим офіцером військово-морських сил М. А. Римським-Корсаковим, а роком пізніше — із професором кафедри хімії медико-хірургічної академії О. П. Бородиним. Ось хто складав гурток композиторів, що були світочами мистецтва того часу. Як свідчив Римський-Корсаков, «Балакірева слухались беззаперечно... молодий, з чудовими рухливими очима і гарною бородою, той, що говорив рішуче й прямо, готовий кожної хвилини імпровізувати... він і повинен був справляти враження, як ніхто інший». І хоча згодом більшість членів гуртка переросла свого наставника, проте саме він прищепив їм любов до народної пісні і принципи її перенесення в класичну музику.

Під орудою Мілія Олексійовича члени гуртка збирали фольклор і записували народні пісні. Сам Балакірев їздив на Волгу, трічі на Кавказ, звідки привозив унікальні зразки народних пісень і танців. Більшість його творів того часу навіяна мотивами кавказьких мелодій. Але це не проходить повз увагу ворогів композитора, які стверджують, що він є продовжувачем традиції Глінки і вводить «лапті» в класичну музику (натякаючи на сюжет опери Глінки «Іван Сусанін», головний герой якої — простий селянин).

Але, незважаючи на це, популярність Балакірева росте. 1867 року він виступає як диригент у Празі, де представляє оперу «Руслан і Людмила» М. І. Глінки. Чехи називали Мілія Олексійовича достойним послідовником великого композитора.

Водночас він пише багато творів, які відразу стають популярними серед публіки. Чого варті увертюри «Ісламей», «Камаринська», збірка «Сорок російських народних пісень» тощо.

Саме тоді розпочинається його дружба із П. І. Чайковським. Мілій Олексійович допомагає своїми порадами композитору щодо його творів, а Петро Ілліч починає всіляко популяризувати твори Балакірева в Москві.

Слава людська — скороминуча і невдячна... Нещастя починають сипатися на голову Балакірева одне за одним. Як пропагандист новітніх ідей і маловідомих творів, він потрапляє у немилість людей, що були при дворі. І розпочинаються гоніння на композитора.

Його відсторонюють від диригентської практики в Російському Музичному Товаристві. Не допомагає заступництво Чайковського і збір підписів усіх провідних музикантів того часу під зверненням щодо поновлення Мілія Олексійовича на цій посаді.

Починається фінансова скрута у безкоштовній музичній школі. Постає примара закриття цього закладу.

Окрім того, помирає його батько, й усі турботи про незаміжніх сестер лягають на плечі Мілія Олексійовича. А він сам на той час не мав засобів для існування.

До того ж, на початку 70-х років погіршилися стосунки між членами «Могучої кучки». Його вихованці стали вже зрілими композиторами, які не потребували опіки з боку свого керманича. Як сказав Бородин: «Поки ми були в положенні яєць під куркою, ми були більш-менш схожі... Коли вилупились... обросли пір'ям... — і кожен полетів туди, куди тягнула його натура... Це складає хороший, а не сумний бік справи». Проте сам Балакірев дуже гостро переживав ці події. Зачеплений за живе, він не зміг примиритися із втратою впливу на колишніх учнів.

Мілій Олексійович «зламався», і пішов працювати простим службовцем на Варшавську залізницю. Проте саме через такі обставини до людей часто говорить Бог, коли ми в погоні за славою забуваємо про Того, хто дарує Свої таланти людям. І всі обставини, що склалися в житті композитора, були допущені для того, щоб його серце змогло почути той «лагідний голос», який кличе кожного з нас.

Невідомо, де саме зустрівся Балакірев з Господом, проте саме ця зустріч докорінно змінила повністю розбиту людину і знову дала їй сили повернутися в музику. Проте не для того, щоб служити музі, а щоб музику роз-

кривати велич Бога. Подібна метаморфоза вразила і його сучасників, і колишніх учнів. Адже, на противагу тогочасній моді і новітнім віянням, Мілій Олексійович не соромився своєї віри в Єдиного Господа і Спасителя Ісуса Христа і всюди проголошував її.

Коли Господь щось забирає, то часто Він це робить для того, щоб очистити, а потім повернути і благословити того, хто служить Йому. Щось подібне відбулося з Балакіревим. Його поновлюють на посаді диригента Російського Музичного Товариства, він керує Співочою Придворною капелюю, пише низку творів, які відображають його пошану до Бога, бере активну участь у громадському житті: сприяє відкриттю пам'ятників Ф. Шопену в Желязовій Волі у Польщі і М. Глінці у Петербурзі. До самої своєї смерті, понад двадцять останніх років творчого життя, він був оточений талановитою молоддю, яка поділяла його погляди.

Помер композитор 16 травня 1910 року. Найяскравішим проявом його життєвої позиції після навернення до Бога слугує романс, написаний на слова М. Ю. Лермонтова.

Когда волнуется желтеющая нива,
И свежий лес шумит при звуке ветерка,
И прячется в саду малиновая слива
Под тенью сладостной зелёного листка;

Когда росой обрызганный душистой,
Румяным вечером иль утра в час златой
Из-под куста мне ландыш серебристый
Приветливо кивает головой;

Когда студеный ключ играет по оврагу
И, погружая мысль в какой-то смутный сон,
Лепечет мне таинственную сагу
Про мирный край, откуда мчится он:

Тогда смиряется души моей тревога,
Тогда расходятся морщины на челе,
И счастье я могу постигнуть на земле,
И в небесах я вижу Бога!..

Ми можемо прожити життя по-різному: припускати помилок і робити доленосні відкриття, відчувати злети і гіркоту падіння, перебувати у постійних пошуках і присвятити все життя єдиній справі. Проте саме кінець засвідчить про те, чи ми зрозуміли, для чого це життя подарував нам Господь...

Олег Блощук

Олег Блощук — пастор церкви «Скеля», м. Рівне. Закінчив Рівненський інститут культури (диригент хору, викладач), Українську біблійну семінарію (магістр теології). Координатор відділу молодіжного служіння МГО «Надія — людям». Одружений. Батько двох дітей.

Духовні посіви

«Ось рілник очікує дорогоцінний плід від землі, терпляче жде над ним, доки упаде ранній та пізній дощ» (Як. 5:76).

Січ не збирає врожай у той день, коли сіє, і не наступного дня, і не наступного тижня. Цей текст про ранній та пізній дощ можна пояснити так: січ чекає, доки зріє нива, яка спочатку має бути зрошена раннім (на початку посіву) дощем, а потім — пізнім, перед збором врожаю. А дощ приходить від Бога як благословення на посіяне, щоб зростало.

Викладання такого курсу як християнська етика справді вимагає терплячості, адже ми очікуємо від дітей не ерудиції і не знання фактів, хоча це теж має значення. Ми очікуємо змін у їхніх серцях, в житті, в поведінці. А це — плід, який не з'являється швидко. Ось тому я, вчитель християнської етики, і відчуваю себе таким «рілником», який «очікує дорогоцінний плід від землі, терпляче жде над ним».

Хоча чекання нелегке, проте радісно спостерігати появу перших паростків, які свідчать про те, що є життя, отже, можна сподіватися і на плоди.

Мабуть, у багатьох школах учителі хотіли би мати таку підтримку з боку адміністрації, яку маю я. Це

Загальноосвітня школа в с. Ремчиці Сарненського району була заснована 1961 р. Зараз у ній навчається 130 учнів. 2007 р. було введено предмет «Основи християнської етики».

люди, яких насправді турбує майбутнє учнів, формування їх як особистостей. Ця турбота проявилася у тому, що в школі ввели курс християнської етики з 1 по 11 клас. Ось як пояснює

своє рішення директор школи Марія Михайлівна Бриж: «Ставлення до Бога формується в сім'ї. З перших кроків свого життя дитина бачить світ таким, яким його показують батьки. У школу дитина приходить з уже сформованим уявленням про Бога. Або ж взагалі ця інформація для неї недоступна, тоді ці уявлення формує оточуючий світ. Саме тому дуже важливо, коли дитина починає відкривати для себе Бога на уроках християнської етики. Введення курсу християнської етики з 1 класу є дуже важливим. Адже з перших кроків навчання у школі дитина дізнається щось нове, вона пізнає світ, отримує новий досвід, який вчиться оцінювати з позиції Біблії».

Завуч із навчально-виховної роботи Любов Михайлівна Белаш висловила таку думку з цього приводу: «Головним завданням введення християнської етики у школі є поселити у душах дітей віру в Бога, а значить, у добро. Зменшити у них почуття жорстокості, притаманне сучасному життю, ознайомити дитину з основними Божими заповідями, записаними у Біблії. Дитина вчиться аналізувати свої дії, співвідносити з біблійними принципами. Саме тому християнська етика є набагато ширшим поняттям, ніж звичайна етика і мораль. Адже вона спонукає людину у будь-який час і у будь-якому суспільстві жити за Божими заповідями».

Вивчаємо заповіді Божі

Як уже було сказано раніше, вже зараз можна спостерігати деякі речі, якими супроводжується процес викладання курсу. У серцях дітей та підлітків відбуваються зміни, які може здійснювати лише Слово Боже. Це переоцінка цінностей, свого ставлення до Бога та до ближнього, стосунків з рідними. Діти починають визнавати помилки, прагнути до виправлення. Ось відгуки деяких учнів:

«Завдяки урокам християнської етики я більше дізналася про Бога. Я зрозуміла, що Біблія може багато чого навчити мене, і почала читати її частіше. А ще я почала краще ставитися до рідних. Тепер Бог займає перше місце у моєму житті» (Світлана Б., 8 клас).

«Завдяки урокам християнської етики моя віра в Бога зростає все більше. Ці уроки навчають мене жити, вони дуже відверті, в них є якась іскорка щирості, яка дуже впливає на моє життя. Майже півроку я читаю Біблію і зрозуміла, що це для мене дуже важливо. З другого семестру почали більш детально вивчати Божі заповіді. Чесно кажучи, раніше я думала, що Бог дав нам Свої заповіді, значить, треба вивчити їх. Я вивчила їх напам'ять і знаю їх, але нічого особливого в моєму житті не відбулося. Зараз я зрозуміла, що Бог дав нам заповіді, щоб ми дізналися, що саме Він називає гріхом. Я стараюся дотримуватися цих заповідей. Уроки християнської етики дуже важливі для багатьох учнів. Завдяки їм багато хто, а особливо дитячі серця, будуть змінюватися. Я вірю і надіюсь» (Алла С., 8 клас).

«Що мені дають уроки християнської етики? На цих уроках я пізнала Бога. Завдяки їм я почала допомагати батькам, не сваритися з ними, не сперечатися. Я зрозуміла, що батьки турбуються про мене. Вони хочуть виховати мене доброю, щоб я виросла і була працелюбною, не байдужою до інших. Також я пізнала, що є гріхом. Раніше думала, що я безгрішна, я не визнавала своїх гріхів. Але зараз я знаю — я грішна, і щоб спастися, мені необхідне покаєння» (Оксана Л., 8 клас).

У молодших класах на уроках іноді відбуваються цілі «концерти творчості». Учні творчо відгукуються на те, що дізнаються з Біблії: пишуть вірші, малюють, співають. Особливо полюбують придумувати коротенькі розповіді про «хлопчика, який усіх бив», або «дівчинку, яка постійно ображалася». В цих розповідях завжди «хеппі енд». Дізнавшись про шлях спасіння через Ісуса Христа, хлопчик чи дівчинка обов'язково змінюється і змінює світ навколо себе.

У їхніх усних та письмових творах можна побачити дитячий світ з досить недитячими серйозними моральними проблемами, з якими діти стикаються кожен день. Їм теж, як і нам, доводиться приймати рішення, і ці рішення мають вагомий наслідок для майбутнього.

Читаючи твори, подані нижче, зверніть увагу на те, що ініціатором морального вчинку є в основному доросла людина, зокрема мама або тато, а не хтось інший, навіть не вчитель християнської етики. Це нашоєму думку, що діти все ж таки очікують настанов на правильний шлях перш за все від батьків. Діти потребують їхньої вчасної реакції на неправильний крок і готові сприйняти докір і виправитися.

Ще один цікавий момент: зауважте, у творах Бог не виступає «добрим чарівником», який змінює обставини, а Тим, Хто змінює людину зсередини!

Ольга Новікова

Ольга Новікова, вчитель християнської етики, с. Ремчиці Сарненського р-ну Рівненської обл.

Рішучий Сергійко

Одного дня Сергійко йшов зі школи. На повороті стояли хулігани, які безжалісно ображали цуцика. Коли хлопчик підійшов ближче, то він побачив, що це був його цуцик. Сергійко підійшов та почав кричати на них, захищаючи цуцика. Хлопці почали лупцювати Сергійка. А в той момент цуцик утік зі страху в під'їзд. Хулігани повтікали, а Сергійко лежав непритомний. Коли він так лежав, Хтось прошепотів Сергійкові: «Будь добрий. А головніше, вір у Бога, тому що це — твоя надія». Герой прокинувся і пішов додому. З ним усе було гаразд, тому що він вірив в Ісуса Христа.

Олександр Ч., 4 клас

Украдена лялька

Якось Маринці мама купила ляльку. На другий день до неї прийшла подруга Ліля. Маринка вибігла в двір назустріч подрузі і почала хвалитися: «Бачиш, яка у мене лялька!» В цей час Маринку поклікала мама, і вона, залишивши ляльку, побігла в дім. Засмутилася Ліля, що у Маринки є лялька, а у неї немає, і подумала: «Вкраду!» Взяла ляльку і пішла. Пізніше Маринка помітила, що лялька зникла.

У школі на перерві підійшли до Маринки подруги і кажуть: «У твоєї подруги така гарна лялька!» А Марина думає: «Чому ж вона мою ляльку вкрала?»

Тим часом Ліля зізналася мамі, що вкрала ляльку у Марини. Мама сказала: «Йди і попроси прощення, віддай ляльку!» Лілі було соромно це робити. Але потім вона подумала, що Бог усе бачить. Вона пішла до Маринки і сказала: «Пробач, я більше так не буду». Маринка згадала, що вчать на християнській етиці пробачати, і каже: «Гаразд!» І тепер Маринка і Ліля знову подруги, завдяки Богові.

Діана М., 4 клас

Урок християнської етики в 4 класі Ремчицької загальноосвітньої школи

Чисте серце

Жив на світі хлопчик Івась. Йому було десять років. Якось він вирішив піти зі своїм другом Сашком пограти у футбол. І ось його друг забив йому п'ять голів, а він йому тільки один. Івась розсердився і почав ображати друга. Після гри вони пішли додому. Коли Івась зайшов до хати, побачив, що у них у гостях Сашкова мама. Побачивши її, він швидко мовчки сховався у свою кімнату. Через якийсь час зайшла мама Івася до нього та й питає: «Чому ти не привітався з Сашковою мамою?» Івась відповів: «Тому, що ми грали у футбол і Сашко забив мені п'ять голів, і я його образив». Мама каже: «Тобі треба попросити у Бога чисте серце». «А як це?» — спитав Івась. Мама каже: «Тобі треба кожен день молитися».

І відтоді Івась був чемний і не ображав нікого, в нього було багато друзів і він з ними не сперечався.

Наталія С., 4 клас

Розмова з Богом

Коли я у печалі,
Звертаюсь я до Тебе:
«Мій Господи єдиний,
Прошу — допоможи!
Не знаю, що робити,
Як далі в світі жити,
На серці важка туга,
І вічна печаль...»

Господь відповідає:
«Я знаю все, дитино,
Тебе я не покину!
Зніму я з твого серця
І тугу, і журбу,
Пошлю і дні щасливі,
І дам щасливу долю,
Лиш будь завжди зі Мною,
Бо Я тебе люблю!»

«Мій Господи Всевишній,
За все Тобі спасибі,
За те, що посилаєш,
За те, що мене любиш,
Завжди благословляєш,
Дорогу прокладаєш
До Вічного Життя!»

Інна Шах,

7 кл., ЗОШ № 14, м. Рівне

Серед найбільш небезпечних явищ, що набули поширення в теперішній час, необхідно особливо виділити активізацію окультизму. У свідомості суспільства, яке раніше заперечувало існування духовного світу, відбулося різке зрушення. Тепер контакти з невидимими силами навіть популярні. Сьогодні все більше людей звертаються до вчень та обрядів, які нерідко носять на собі відбиток містичного та окультичного способу мислення, не помічаючи небезпеки, яка стоїть за цим.

Щодня сторінки газет, радіо і телепередачі, інтернет заповнені рекламою послуг сумнівного ґатунку. Новоявлені «цілителі», ясновидці і подібні до них обіцяютьвилікувати будь-яку хворобу, допомогти в політиці чи бізнесі, зміцнити сім'ю, зняти «пристриті» чи вигнати злих духів.

Окультисти повсюди пропонують достатньо широку палітру послуг, починаючи від гороскопів і закінчуючи хіромантиєю, маятниками, йогою, спіричними сеансами, викликанням духів померлих людей, «заговорами», за допомогою яких намагаються зцілювати хворих. І ці послуги користуються попитом!

Сьогодні в будь-якому книжковому магазині в розділі «Езотерика» представлений великий асортимент літератури. Попит на неї росте, і тут ми знову стикаємось з такими поняттями, як «астрологія», «духовне цілительство», «гіпноз», «магія», «містика», «знахарство», «спіризм», «магнетизм» тощо.

Очевидно, що марновірство і окультизм у наш «науковий час» продовжують відігравати все більшу роль. Виявляється, щоб дізнатись, яке рішення слід прийняти, достатньо прочитати гороскоп. Крупні компанії беруть на роботу астрологів, а відомі актори, співаки, політики звертаються до них за консультацією. При цьому ніхто особливо не задумується, чий це послуги в дійсності і хто стоїть за різноманітними таємничими проявами.

Мільйони людей у всьому світі сьогодні користуються окультично-езотеричними практиками. З кожним днем їх стає все більше. Чому?

Небезпека марновірства

Уявіть, що у вас є проблема. Ви не знаєте, як вчинити. І тут вам хтось радить піти до ворожки або почитати гороскоп, чи ж звернутися до екстрасенса. Ви, звичайно, в це не вірите, але після довгих вмовлянь погоджуєтесь, не всерйоз, але просто так, із цікавості. Відвідування справляє на вас враження. Екстрасенс або астролог, або просто бабка викликають вашу довіру. Вони здаються вам таємничими носіями якоїсь невідомої сили. Вам здається, що те, що вони вам сказали, — правда. Перше переживання чогось незвичайного і магічного накладає на людину свій відбиток. Байдуже, принесло воно позитивний результат чи ні.

А тепер подивіться навколо, скільки таких запрошень ви отримуєте щоденно? Окультизм стало частиною сучасного суспільства: гороскопи у газетах і по телебаченню, сеанси екстрасенсів у будинках культури та кінотеатрах. Постійно пропонують свої послуги особи, які вміють ворожити або гадати на картах. «Захоплюючи» репортажі в газетах та журналах про виступи чергового народного цілителя, який закликає до повернення до природи, до з'єднання з нею. Маса книг окультично-езотеричного змісту у книжкових магазинах. Розпалюється нездорова цікавість, і закладений у нас страх Господній стирається.

Потім зазвичай слідує друга спроба. Уявіть собі, що ви були у екстрасенса й отримали допомогу або відповідь на питання, яке вас турбу-

вало. Про те, наскільки ця допомога дієва, а відповідь правдива, ми зараз говорити не будемо. Ви пережили щось містичне, і через деякий час вам стає цікаво — а що за цим ховається? Ви починаєте розмірковувати над цим питанням. Вам хочеться зрозуміти те, що відбулося. Ви обговорюєте це з друзями або рідними, купуєте відповідну літературу. Відтак послідовно виконуєте всі поради, які в них отримали.

Якщо перший крок можна вважати цілком безневинним, то другий вже має серйозні наслідки. Дуже скоро ви помічаєте, що якась невідома сила затягує вас. Ви вже не можете просто так проходити повз книжкові полиці і, коли ви помічаєте нову книгу з окультизму, ви повинні її купити. Як тільки у вас виникають проблеми, ви читаєте гороскоп. Вами хтось маніпулює, керує. Хто — про це ви поки не думаєте.

Потім настає момент, коли ви починаєте твердо вірити в окультизм. Гадання на картах для вас уже не пустощі. Гороскопи містять в собі, на вашу думку, глибоку істину. Без екстрасенсів своє життя ви вже уявити не можете. Останні сумніви щезають, ви вірите у потойбічні світи і сили. На цьому етапі людина вторгається в світ, з котрого не так просто вибратися.

Сатана — хитрий стратег. Він уміло розкидає свої сіті і, скориставшись бідами та проблемами людини, оводіває нею. Майстерно маскуючись і ховаючись за різноманітними обрядами, альтернативною медициною, парапсихологією, він намагається втягнути в свої сіті навіть віруючих. Сьогодні ми часто чуємо про те, що віщуни, цілителі, екстрасенси «моляться» зі своїми «пацієнтами», покладають на них руки і зі знанням своєї справи цитують Біблію. Однак у Святому Письмі ми знаходимо чіткі попередження: «...від віри відступляться дехто в останні часи, ті, хто слухає духів підступних і наук демонів» (1 Тим. 4:1), «...сам сатана прикидається ангелом світла!» (2 Кор. 11:14) і закликає: «Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучи, як лев, що шукає пожерти кого» (1 Пет. 5:8).

Чому ж у той час, коли як ніколи широко проголошується звістка про Ісуса Христа і про спасіння, коли Біблія розповсюджується мільйонними тиражами, марновірство й окультизм, не сповільнюючи кроку, святкують все нові перемоги? Тому що людство втратило пильність. Воно забуло про своє становище перед Богом. Його не цікавить, що думає Господь про людство в цілому і про кожного з нас зокрема. Всі, хто втягнутий в окультизм, служать дияволу і своїми діями втягують у його сіті багатьох інших.

Окультизм настільки глибоко проникло в життя суспільства, що його часто не сприймають серйозно, вважаючи лише «легкою забавою». Можливо, й ви із дивуванням спостерігаєте за масовим захопленням яким-небудь модним явищем, не усвідомлюючи повною мірою всієї

Слово «окультизм» походить від латинського «occultus», що означає — прихований, таємний, невидимий. Під цим терміном розуміється заборонений Богом зв'язок людини з невидимим світом духів зла. Як правило, це відноситься до марновірства, гадання, спіризм, білої або чорної магії і парапсихології.

Окультизм — це не система поглядів і навіть не релігія, це дихання світу, ворожого Богу: підступного, злого, жорстокого. Це таємниця беззаконня в дії (2 Сол. 2:7).

За царством окультичного стоїть диявол — найлютіший ворог Господа і людини, який колись згрішив і за це був вигнаний від лиця Бога. Диявол, сатана — це імена грішного ангела, які означають: «обманщик, той, хто роз'єднує, противник», який постійно прагне використати в своїх цілях людські страхи і таємні бажання. Одержимий пекельним прагненням спотворити Боже творіння, він обманом схилив перших людей на непослух Господу, позбавивши цим їх святості і спілкування з Творцем.

його небезпеки? Не обманюйтеся: зв'язок із окультизмом штовхає вас туди, куди вам навіть наближуватись заборонено! І це серйозно, бо цю заборону наклав Сам Господь: «А душа, що звертається до померлих духів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і винищу того з-посеред народу його. І ви будете освячуватися, і будете святі, бо Я — Господь, Бог ваш!» (Лев. 20:6–7).

Витоки окультичної філософії прослідковуються уже на самому початку історії роду людського. В Бут. 3:4–5 описано, як древній змії запропонував Єві чотири спокуси, які повинні були задовольнити закладені Богом глибинні потреби людини у любові, значимості та безпеці. І Єва не змогла встояти перед цим. Чому ж окультизм такий привабливий?

Люди, які займаються ним, вважають, що він дає їм можливість:

Позбавитись від смерті

«І сказав змії до жінки: умерти — не вмере!» (Бут. 3:4).

Більше за все на світі люди бояться смерті. У більшості окультичних ритуалів сатана зваблює свою жертву обіцянками влади над життям і смертю. Іноді, застосовуючи хибну філософію, він обіцяє безсмертя. Окультизм, який сприймається багатьма як реальна здатність керувати життям і смертю, дає фальшиве відчуття безпеки.

Знати таємне

«...ваші очі розкриються...» (Бут. 3:5).

Більшість окультичних ритуалів пропонують, кожний по-своєму, таємні, езотеричні знання, які належать лише вибранним. Відчуття свого «особливого статусу» дозволяють людям, які займаються окультизмом, відчувати свою винятковість і тим самим задовольнити свою потребу у значимості.

Бути як Боги

«...і станете ви, немов Боги...» (Бут. 3:5).

Сатана, який є лише падшим ангелом, продовжує боротьбу, намагаючись перемогти і вподібнитися Богові.

Усе окультне пронизане мисленням у душі «Нью ейдж», інакше кажучи, древнім пантеїстським переконанням, що люди можуть стати богами.

Пізнати добро і зло

«...знаючи добро і зло» (Бут. 3:5).

Існує хибне уявлення, що добро і зло пізнаються через заняття магією. Магія нібито повинна привести в дію окультні сили для отримання бажаного результату. Пошук надприродної сили та знань, протилежних заповідям Бога, і складає сутність магії.

Інтерес до надприродного — це та «спрага», той «голод», який привів до духовної смерті жителів Едему. Починаючи з того дня, коли Адам і Єва з'їли заборонений плід з дерева пізнання добра і зла, окультизм розквітнув пишним квітом. Цю підступну тактику сатана використовує і сьогодні. На жаль, і дотепер ошукані люди піддаються цій спокусі і пориваються до таємниць надприродної влади та знань. «Та боюсь я, — як змії звів був Єву лукавством своїм, щоб так не поспувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі» (2 Кор. 11:3).

Зваблюючи незвичним, сатана намагається вивести людину з-під захисту Бога, опоганити її, підкорити її волю і полонити душу. В хід ідуть найвитонченіші засоби, обману надається наукове забарвлення, ореол таємничості. Дуже часто диявол грає на бажанні людини бути здоровою, на задоволенні егоїстичних бажань, хвилюванні про майбутнє або навіть прикривається маскою добра і релігії. Проте мета у нього завжди одна — погубити душу.

Багато сучасних служителів сатани намагаються приховати свою сутність за новими назвами: екстра-сенс, психотерапевт, ясновидець, цілитель, медіум тощо. Однак не треба спокушуватися наукоподібними термінами. Це ті самі віщуни, ворожбити, знахарі, чародії, чаклуни, це ті, хто викликає духів, про яких говориться на сторінках Святого Писання. «Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу, хто ворожить по птахам, і хто чарівник, і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих. Бо гидота для Господа кожен, хто чинить таке» (Повт. Зак. 18:10–12).

Чому такі гріхи є особливо тяжкими?

— Той, хто їх здійснює, шукає допомоги не у Бога, а у сатани.

— Це пряма зневага Бога.

— Якщо сатана надає допомогу засобами марновірства чи окультизму, людині доведеться заплатити за цю послугу високу ціну, і люди вимушені страждати від цього.

— Наслідки цих гріхів впливають на людей та їхніх нащадків аж до четвертого покоління, «...бо Я — Господь, Бог твій, Бог задрісний, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене» (Повт. Зак. 5:9).

Бог обмежив людині доступ в духовний світ. Якщо людина туди проникає, то це приводить до покарання Божого. Не окультно-езотеричні практики приведуть нас до Бога, а лише усвідомлення нашої гріховності і покаяння перед нашим Господом. Усі інші дороги приведуть нас до загибелі.

Французький філософ і письменник Мішель де Монтень сказав: «Тисячі доріг відводять від цілі, і лише одна-єдина приведе до неї». Те ж саме можна сказати і про дорогу до Бога. Є тільки одна дорога, що веде до Бога, але тисячі відводять від Нього. Ісус Христос, Син Божий, сказав про Себе: «Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене» (Ів. 14:6). Є лише одна дорога до істини, до Бога — це дорога через Його Сина Ісуса Христа.

Бог відкрив нам Свою сутність. Він — Вседержитель і Всезнаючий Бог. Тому, шукаючи відповіді не у Нього, ми обманюємо себе і зневажаємо Бога як Того, Хто тримає усі речі на цій землі.

Цей Всезнаючий Бог показав у Слові Своему Свою волю, вказавши шлях спасіння. Саме слідування за словами Бога і є найбільшою мудрістю і дає майбутнє для кожної людини.

У Слові, як у Богові, Який Його дав, немає протиріч. І те, що ми часто-густо не розуміємо чи не можемо сприйняти, слугує підтвердженням Божественного походження Слова. А нам це повинно нагадати, що людині не дано знати усіх таємниць.

Проте це Слово засвідчує, що Бог не змінює Своїх поглядів і заповідей ніколи. Тому Він прощає будь-якого грішника, що приходиться і розкаюється в Ім'я Ісуса Христа, хоч би який гріх він не мав. «Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та пра-

ведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої» (1 Ів. 1:9). І тому Він карає усіх тих, хто хоче обманом здобути у Бога щастя і спокою для сердець, незалежно від виховання, статусу і освіти. У цьому усьому ми бачимо гармонійність і дієвість Біблійної звістки.

У диявола ж, на відміну від Бога, дуже багато облич. Вірніше, це не обличчя, а маски, під якими він ховає свою справжню сутність. Він невтомно зваблює людей найрізноманітнішими способами, причому далеко не завжди являється з рогами і налитими кров'ю очима.

Сатана без брехні не існує, він її батько. І те, що він говорить сьогодні, теж є брехнею. Особливо це помітно в окультних явищах. Він обіцяє здоров'я, але покращення виявляється або ж тимчасовим, або ж несе з собою важкі психічні розлади. Він відкриває майбутнє, але воно ніколи не буває світлим. Він обіцяє владу, а заманює в рабство. Сатана виконує свої обіцянки, але приховує ціну, яку доведеться заплатити.

Багатьох людей, які потрапили в жахливі тенета окультизму, диявол лякає тим, що їм уже немає виходу. Не можуть звільнитися від диявольської залежності і різноманітні цілителі. «Як може сатана сатану виганяти?» (Мк. 3:23). Заняття окультизмом, звернення до людей, які діють силою диявола, — це великий гріх, гидота перед Богом. Визволити від влади диявола може тільки Ісус Христос. «...Кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха» (1 Ів. 1:7).

Якою ж величезною є різниця між діями Бога і сатани! Брехня й істина, ненависть і любов, загибель і спасіння, вічні муки і вічна радість.

Наталія Зайчук

Джерела:

1. Зудерманн Б. Окультизм — взгляд под маску. — Логос, 2003. — 237 с.
2. Курт Хазел. В плену суевєрия. Бремя и освобождение. — Заокский: Источник жизни, 1999. — 192 с.
3. Кремер Эмиль. Открытые глаза. — Луцк: Христианская жизнь. — 128 с.

Наталія Зайчук, 1968 р. н. Закінчила Рівненський державний інститут культури, бібліотечно-бібліографічний факультет. Заміжня, має двох дітей.

Візерунок їхньої goal

Нещодавно мені довелося побувати в майстерні художньої вишивки. Близько десятка швейних машинок з програмним управлінням швидко і точно вистрочували хрестики заданого кольору. І коли це була тільки перша нитка, то контур майбутнього рисунка проглядався не дуже виразно, але ось на нього накладається другий, третій, четвертий колір... І вже зацвітають повновиді ружі, веселі маргаритки, ніжні лілеї, плететься горошок і дикий виноград...

Щось подібне відбувалося, коли я спробувала ближче познайомитися з однією великою християнською родиною, що мешкає (в переважній більшості) в м. Рівне. Розповіді батьків, дітей, онуків спліталися, перетиналися, доповнювали одна одну і врешті вклалися в неповторний візерунок їхньої долі, приготовленої і подарованої великим Богом.

Іван Корнійович Олійник (1898–1973) з с. Крупець Радивилівського р-ну Рівненської обл. і його дружина Єлизавета Хомівна (1902–1968) (дівоче прізвище Гунько, родом з с. Баранне) були одними з перших євангельських християн у тій місцевості. Жили вони на хуторі Крупецькі Гайки, мали шестеро дітей: доньку Віру і п'ять синів: Василя, Степана, Петра, Антона, Тимофія. Жили небагато, але й не бідували, бо не сиділи, склавши руки, а невтомно працювали. Батько був столяром, займався пасікою, мав 30 вуликів. У церкві євангельських християн-баптистів с. Баранне виконував дияконське служіння, був проповідником. Мав гарний голос і дуже любив співати. Написав багато віршів, пісень, на жаль, після його смерті всі записи десь загубилися.

Дітей учили любити Бога і жити за Його заповідями. Часто повторювали: «На землі все проміне, але пам'ятайте, що на нас чекає вічність». Сімейним скарбом була велика батькова Біблія. Іван Корнійович був грамотним, тому, коли зав'язувалася дискусія з православними священиками, умів на підставі Слова Божого відстояти свої переконання.

Ще вчили дітей бути ввічливими, всім допомагати, а кривди прощати. Та діти вчилися не стільки з батьківських слів, скільки з їхнього повсякденного життя, в якому слово не розходилося з ділом.

Минули десятки років, але дотепер свіжі в пам'яті дітей, які вже мають не лише своїх дітей, але внуків і навіть правнуків, окремі події, особливо з часів воєнного лихоліття.

Пам'ятають, як батьки переховували від німців молодшу єврейку Голду і як батько розповідав їй про Христа, про вічність, і вона прийняла це слово.

Пам'ятають, що самі потім жили по чужих хатах, бо у 1943 р. їхню хату спалили німці. Багато людей тоді загинуло. А їхня вся сім'я утекла в ліс, по них стріляли, але Бог

Василь Іванович і Ганна Олександрівна Олійники

Верхній ряд: Петро Олійник, Ганна і Василь Олійники, Віра Олійник, Антон Олійник; нижній ряд: Іван Корнійович і Єлизавета Хомівна Олійники, Тимофій Олійник, Олександр Харитонович і Уляна Остапівна Гулійчуки. 1952 р.

9 вересня 1952 р.

червень 1953 р.

зберіг. Коли озирнулися і побачили, що все горить, мама просто там у ліску впала на коліна і дякувала Богові, що всі залишилися живі.

Пам'ятають, як після війни батьки щедро обдаровували квасолею (це все, що на той час у них було) переселенців з Брянщини, і як по ночах, коли не прокинешся, світився каганець, і мама сиділа, схилившись над шиттям...

А ще запам'яталося, що бабуся Соломія (татова мама, дівоче прізвище Котик, прожила 106 р.) завжди голосно молилася і завжди згадувала про страждання Ісуса Христа в Гефсиманії, про те, як Його били, як текла Його кров. Діти часто і засинали, і прокидалися під її молитви.

Найстаршим сином у сім'ї був Василь. Народився він 25 березня 1927 р. Як і інші діти, виховувався у страху Божому, щоденній праці, шанував батьків, але на богослужіння ходив не їм на догоду, а тому, що воно завжди приносило задоволення.

Василь Іванович: «Ми просто «рвалися» на зібрання. Нас ніхто не примушував, але ми дивилися на батьків і намагалися роботи так, як вони. Коли мені було років п'ятнадцять, мені потрапила до рук книжка про життя перших християн. Я виходив у лісок і там її читав. Простий сюжет, коли єврейська дівчинка Юдиф ставить питання про Єшуа, торкався мого серця. Його перепонував жаль: чому євреї відкинули Христа. А я? Саме там, у ліску, читаючи книгу, я відчув дію Святого Духа, сльози полилися з моїх очей, я просив Бога простити мої гріхи і обіцяв служити Йому все своє життя. Там відбулося моє народження згори, а в 1946 р. я заключив завіт з Господом, прийнявши хрещення, це було в с. Баранне».

У батьківському домі Василь прожив недовго. Ще не виповнилося сімнадцяти як переїхав у Рівне, пішов на роботу. В Рівному відвідував церкву євангельських християн-баптистів. Невдовзі був призваний на службу в армію.

Після армії хотів вступити в педагогічне училище в м. Броди, успішно склав іспити, але на співбесіді запитали, чи буде вчити дітей у комуністичному дусі. Оскільки відповів «ні», то відразу відрахували.

Пізніше вдалося закінчити Львівський технікум зв'язку, працював електромеханіком на залізниці.

1952 р. одружився з Ганною Олександрівною Гулійчук. Її батьки Олександр Харитонович (1898–1978) і Уляна Остапівна (1907–2000) жили в м. Броди Львівської обл.

Молода сім'я оселилася в Рівному. Перші сім років не було дітей, а потім Господь подарував їм чотирьох доньок: Лілію, Аллу, Людмилу і Наталю.

Алла: «У тому, що в нас в сім'ї четверо дівчаток, мама теж вбачає волю Бога. Тато дуже м'який до виховання і був зайнятий церквою, а що мама робила б з тими хлопчиськами?»

Відразу після армії Василя Олійника вибрали керівником молоді, потім членом братерської ради. Разом з дружиною вони співали в церковному хорі, тобто були активними членами громади. І коли в 1961 р. почався рух християнської молоді за освячення, були в числі його ініціаторів і учасників. Річ у тім, що по церквах було поширено «Інструктивний лист», інспірований радянською владою з метою придушення релігійної активності віруючих, в якому заборонялося місіонерство, біблійне навчання, відвідування богослужінь дітьми дошкільного і шкільного віку тощо. Не погоджуючись іти ні на які компроміси з атеїстичною владою, Олійники вийшли із зареєстрованої церкви і почали проводити богослужіння на квартирах.

1962 р. утворилася нова церква, яка на сьогоднішній день налічує близько 350 членів. Від початку її створення і дотепер Василь Іванович виконує пресвітерське служіння. Багато років пліч-о-пліч з ним трудилися рідні брати Степан і Тимофій Олійники та їхні сім'ї.

Ліля: «Батька сприймаю, найперше, як пресвітера церкви. З 8 до 17 — на роботі, з 18 до 24 — на служінні. Можна сказати, що сім'ю «тягнула» мама, хоча сама вона теж працювала на швейній фабриці. Не було тоді таких декретних відпусток, як зараз, через два місяці після народження дитини виходила на роботу (і кожні три години прибігала додому годувати немовля)».

Люда: «Пам'ятаю, що мама постійно поспішала, все робила дуже швидко. Казала: «За тиждень мені потрібно щось пошити: платтячко чи спідничку, — у мене ж дівчатка». Щосуботи були пироги, бо рідко яка неділя обходилася без гостей. А води ж в хаті не було — колонка через дорогу. Не було пральних машин. Як вона все встигала? А за роботою завжди розповідала нам про Бога, і так вміла розповісти про страждання, що в мене завжди текли сльози. Мама за всіх переживала, щоб усіх відвідати, щоб нікого не обминути увагою, щоб привітати з народженням дитини чи поспівчувати в горі. Жорсткого контролю над дітьми не було, була довіра, тому ми й відчували відповідальність і намагалися не підвести батьків».

Дочки Василя Івановича і Ганни Олександрівни Олійників: (зліва направо) Алла, Лілія, Людмила, Наталія, 2000 р.

Нелегкою була не лише дорога церковного служителя, але й усіх членів його сім'ї.

Ліля: «На жаль, про школу нічого приємного згадати не можу. Хоча вчилася добре, була відмінницею. Але у 8 кл. почала отримувати трійки, бо відмовилася вступати в комсомол.

З 5 по 8 клас практично кожний урок алгебри і геометрії починався у нас за одним сценарієм:

— Олійник, встань, чому ти без галстука?

— Бо я не піонерка.

І далі 15 хв. тривала «лекція» з атеїстичного виховання. Аналогічна ситуація повторювалася на шкільній лінійці. Але в шкільні роки я не відчувала дискомфорту. Ніхто нас спеціально не вчив, не переконував, але якось самі ми розуміли, що інакше не можна».

Люда: «Коли мене в дитсадку питали: «Як твоє прізвище?», відповідала: «Штунда». Пізніше зрозуміла, що це кличка, а спочатку сприймала як невіддільне від мене, бо так усі навкруг нас називали».

Алла: «Нас обзивали штундами, але ми сприймали це як звання християнина і намагалися бути гідними цього імені».

Василь Іванович: «Діти бачили обшуки, як забирали християнську літературу, брутально поводитися, казали: «Якби наша воля, то всіх би вас порозстрілювали». Але ми пояснювали, що зараз є на те Божа воля, наводили приклади з Біблії, як благочестиві люди страждали. Діти сприймали Слово Боже як абсолютний авторитет і погоджувалися. Ми вчили бути за все вдячними: і Богові, і людям. Були моменти, коли дякувати було важко, тоді просили, щоб Господь вивів з цієї ситуації, але все одно дякували за випробування, які зміцнювали нашу віру...

Можна паском підняти дітей у сім ранку на сімейну молитву, можна виконати «букву закону», але ми намагалися передати нашим дітям євангельський дух і любов до Ісуса Христа і Його Церкви. Коли наші наймолодші доньки Наталі задали в школі вивчити вірш Івана Франка, у якому були слова «Не моліться вже більше до Бога», вона відмовилася, ми, батьки, навіть про це не знали, але вона сама розуміла, що такого говорити не можна».

У багатьох питаннях Василь Іванович був новатором.

Коли народилася перша донька, вперше в церкві провели молитву благословення над дітьми. Тоді ще дві пари принесли своїх первістків. Відтоді це стало церковною традицією.

Ліля: «Тато першим у нашій церкві віддавав мене в музичну школу, це був своєрідний переворот, щоб дітей навчати музиці».

При всій зайнятості знаходив час і можливість (як залізничник, мав право на безкоштовний проїзд) щоліта возити нас на море. Як правило, ми їздили на два тижні в Сухумі. Хто зараз може таким похвалитися? Хоча, це ми були на морі, а тато зазвичай з братами на служінні. А був і такий випадок. У перший день як приїхали на море, тато залишив на пляжі гроші, документи, квитки у зворотний бік, — і все це вкрали. Два тижні ми відпочивали, а він працював на будівництві, щоб заробити гроші.

Батьки для нас зробили все, що могли!»

Після одруження Василь і Ганна Олійники знімали квартиру, потім отримали однокімнатну. Через 11 років двокімнатну. А далі майже 20 років Ганна Олександрівна стояла на пільговій черзі першою, а її весь час відсували

Мама була прикладом для дочок в усьому

і відсували. Але і в цьому було Боже провидіння. Бог дав квартиру тоді, коли всі дочки виросли, повиходили заміж, і так вийшло, що всі тепер мають окреме житло.

Алла: «Я дуже не любила ходити в дитячий садочок. Завжди просила, щоб залишили вдома, зі старшою сестричкою. З мамою такі номери не проходили, а тато іноді шкодував і залишав. Закриє нас самих, а нам — роздолля. Жили ми в одній кімнаті, а кухня — на три квартири. То все було під рукою. Мама розповідала, що і порошок посеред хати висиплемо, і яйця туди вб'ємо, і тісто місимо. А в обід тато навідається, нагодує нас і все для нього добре: діти граються. Тільки мамі все щось не так: але ставши мамою, ой, як я її розумію».

А ще пам'ятаю, як тато вранці вмикав радіоприймач «Транс світове радіо» або «Дитячий куточок» (християнські передачі), і ми під ці чудові бадьорі звуки прокидалися, і кожен тихенько одягався, бо хотілося почути, що співають, що розказують. А ввечері знову передачі вже самі шукали, хоч часто глушило, але ми знали, як це робив тато. Голови повсаджуюмо у радіо і слухаємо. Я дуже люблю такі передачі, і зараз теж слухаю».

Ліля: «Щовівторка проходило жіноче спілкування, але не так, як тепер, коли жінки збираються в залі, хтось виступає, а інші сидять і слухають. Мені запам'яталася інша картина: мама прасує білизну, хтось в'яже, а хтось читає Біблію, потім разом моляться про церкву, про чоловіків, про дітей».

Наталія: «На жаль, у нас не було суто сімейного читання Біблії. Десь мені, мабуть, цього не вистачало, тому зараз я зі своїм старшим сином намагаюся регулярно читати і бачу, що йому це дуже цікаво. А взагалі, ми багато чого переносимо у свої сім'ї з батьківських сімей. Іноді це навіть смішно виглядає. Маленькою я дуже погано їла, і тато час від часу водив мене в офіцерське кафе, що було навпроти нашого дому, і там я їла все, що давали. Тепер подібна історія повторюється з нашим Дімою».

Алла: «Мама ніколи не нарікала на татове служіння, завжди йому допомагала. Вона смачно і швидко готувала, тримала у чистоті і порядку дім, тому що постійно у нас були люди. А приходили до тата люди з проблемами, брати з навколишніх сіл з різними питаннями. Це вже я зараз розумію, скільки людських дол, сімейних проблем, примирень пройшло у нашій хатинці».

Тато і мама були дуже гостинними, особливо до менш знатних, бо знатних після богослужіння відразу хтось запрошував на обід, а бідніших братів і сестер із сіл тато приводив до нас на обід; ще й проведе на автобус чи на

Купа мала

поїзд, і квиток купить за свої гроші. Вдома у нас переодягалися солдати, які на той час несли службу в армії, ночували їхні родичі і ті, хто приїжджав до своїх близьких у в'язницю на побачення. Але це вже було таємно, бо такий був час».

Життя сім'ї Олійників було нерозривно пов'язано з церквою, і церква була і залишається для них рідною сім'єю.

Люда: «Одного разу на новий рік я захворіла, лежала в одній кімнаті, а в іншій брати і сестри проводили зібрання, співали, молилися, а мені було так прикро, що я не з ними. Та після молитви опівночі (така у нас новорічна традиція в церкві була) всі зайшли до мене, і я відчувала себе в їхньому колі як серед найрідніших людей».

Алла: «Я дуже люблю своїх батьків. Батьки — це моя гордість, ось уже 57 років вони разом, для мене вони ще не старі, просто поважні. Вони не тільки не є для нас тягарем, хоча так і думати не можна, бо доглянути батьків — це прямий обов'язок дітей, але ще й нам допомагають, і за онуків і правнуків переживають, моляться постійно».

Мама щось смачненьке приготує і посилає тата, щоб нам приніс. Треба щось перешити — то біжимо до мамі-бабусі. Якщо онуки приходять, то тато завжди дає їм гроші на маршутку або на дрібнички. Хочу, щоб Бог дав їм ще здоров'я, любимо родиною збиратися в їхній оселі.

Я ніколи не чула, щоб вони скаржилися, що їм не вистачає пенсії, знала, що вони ніколи не позичали грошей, це правило є і у моїй сім'ї, і дітям кажу, що треба розраховувати на ті гроші, які у тебе є. Татові взагалі завжди всього вистачає, він усе має, всім задоволений.

Родина наша дружна, тому що батьки навчили нас допомагати одна одній. Наприклад, у Лілі було троє маленьких дітей (а у неї служіння хору, давала уроки музики, у їхній хатинці проходили репетиції струнного оркестру), значить я і Люда йдемо глядіти дітей, у мене малі діти — значить Ліліні, які вже на той час попідростали, — йдуть глядіти моїх. А бувало, що ми з Людою всіх дітей до мамі попривозимо, а самі на співанку або в поїздку, а пізно вночі забираємо».

За прикладом батьків, дочки, створивши свої сім'ї, постійно несли на руках молитви своїх дітей, довіряючи їх у Божі руки кожного дня. Ще до їхнього народження просили: «Якщо будуть у нас дітки, щоб служили Тобі, славили Тебе». Чи може бути така молитва не почута Господом?

Вдячні Богові і своїм батькам ростуть наступні покоління християн у цій благословенній родині. Змінюються прізвища, розширюються межі проживання, урізно-

манітнюються служіння, але залишається той самий дух і та сама основа: «Шукайте ж найперш Царства Божого й праведності Його, — а все це вам додасться» (Мт. 7:33).

З глибокою повагою і любов'ю розповідають онуки Василя Івановича і Ганни Олександрівни про своїх батьків.

У Василя і Лілії Навчук усі діти вже дорослі, з вдячністю, а часом і з гумором згадують вони батьківський дім.

Алик: «Від батьків навчився наполегливості, щирості, бути відповідальним, ввічливим, пунктуальним і комунікабельним. Найкращою сімейною традицією вважаю сімейний обід у неділю».

Оля: «Мамо, а всі люди повинні померти? А на небі не буде страшно? — Пам'ятаю, як часто подібні питання звучали в нашій дитячій кімнаті ввечері... Тоді я була ще зовсім маленькою, але той час був моїм першим знайомством з Богом. Відповідаючи на наші запитання, батьки вселяли нам впевненість у тому, що життя на землі не закінчується, що є небо, де нам, дітям, не буде страшно».

Пам'ятаю, як тато вчив мене плавати. Сказав: «Стрибай у воду і пливи!» Я стрибнула і, зі страху, попливла... Потім звинуватила тата в тому, що він не хоче «по-нормальному» мене вчити, так, як це робили батьки моїх подруг. Зараз я розумію, що це і було навчання!

Уроки самостійності були важкими, але цікавими. Батьки навчили мене змалку орієнтуватися в місті, і в музичну школу я їздила сама, аж у центр міста! Який приємний був той час! Мої подруги по-доброму мені заздрили... Що було важкого в самостійності? В той час, коли мама допомагала моїм друзям писати твори з української мови, я змушена була «мучитися» над ними сама... Походи в ЖЕК за кожним новим документом на субсидію також не радували мене. Але, оглядаючись назад, я бачу, що ці маленькі завдання навчили мене самостійності і зараз допомагають мені в житті пройти через важкі, невідомі, інколи навіть страшні моменти життя.

Тато і мама навчили нас сприймати фізичну працю, як невід'ємну частину життя. Хоч не завжди хотілося працювати, але звичка не давала і не дає змоги забути, що це важливо і необхідно. Я часто думаю, що було б, якби вони виховували мене по-іншому, де б я була?»

Іра: «Мої батьки навчили мене трьох важливих речей: любити Бога, співати і працювати. Якось нікого не було вдома, я знала, що всі прийдуть втомлені й голодні, і вирішила зварити суп, щоб зробити всім приємне. Почала сипати вермішель, і все мені здавалося, що суп занадто рідкий. Закінчилося тим, що ложка в ньому вже просто стояла. Але нічого, розводили водою і їли. Мені тоді років сім було».

Співає дитячий хор під керівництвом Ірини Бабак

Аня: «Батьки з дитинства завжди давали нам свободу дій. Коли я гуляла з подругами, і ми хотіли відійти на кілька метрів від дому, їм треба було бігти додому і питати батьків, а мене мама відпускала, вона мені довіряла, і я їй за це дуже вдячна, хоча приймати самостійні рішення і відповідати за них не завжди просто. Я рідко чула від батьків слово «люблю», навіть ображалася за це в дитинстві, але тепер розумію, що добре виражати свою любов словами, але ще краще — на ділі. Дотепер пам'ятаю, як тато терпляче вчив мене правильно запалювати сірники, а мама — ліпити вареники».

Діти Миколи і Алли Кляпків переконані, що їхні батьки — найкращі.

Альона: «Бог подарував мені найпрекрасніших батьків у всьому світі, і я Йому за це дуже вдячна. Я не уявляю собі іншої мами, вона є для мене подругою, яку не замінить ніхто. Вона вложила в моє серце любов до Бога. Кожний вечір ми читали Біблію і різні християнські розповіді — це те, що я дуже любила в дитинстві і люблю до цього часу. А якби не мій чудовий татко, не знаю, чи полюбила б я так музику, вона живе у моєму серці скільки я себе пам'ятаю. Навіть тоді, коли я була зовсім маленькою, тато вмикав магнітофон, і я засинала під музику. Він усю свою любов до музики вклав у дітей, для того, щоб ми могли славити Бога. Те, що я стала диригентом, — це не моя заслуга, Бог дав мені можливість продовжити працю на ниві Божій моїх дідусів, тому що у мами і в тата батьки були диригентами».

Тимофій: «Я вдячний Богові і батькам, що я живу, тому що вони подарували мені це життя. Також я дякую батькам за виховання, за те, що вони посіяли Божі зерна в моє серце. З дитинства згадую, як мама читала мені християнські розповіді і ми з нетерпінням чекали продовження. Я вдячний, що батьки передали мені любов до музики, тому що зараз можу прославляти свого Спасителя співом чи грою на музичних інструментах. Я дякую Богові, що я народився в такій прекрасній сім'ї. У мене найкращі батьки на світі».

Наталя: «Я дякую Богові за те, що подарував мені чудових батьків і чудову християнську родину. Я дякую батькам за те, що вони показували Божу любов не тільки на словах, але й на ділі. Я дякую Богові за моїх дідухів і бабусь, які служили ділами для Бога: проповідували, допомагали бідним, давали притулок тим, хто потребував цього, завжди співали: і в радості, і в горі, писали вірші, пісні, за те, що вони були вчителями, диригентами, вірними служителями. В дитинстві мене вразив учинок мого дідуся Федора (татового батька): він продав свою корову (на той час це були немалі гроші) і купив баян, щоб вчити

Співає молодіжний хор під керівництвом Альони Кляпко

Ансамбль скрипалів, керівник – Наталя Кляпко

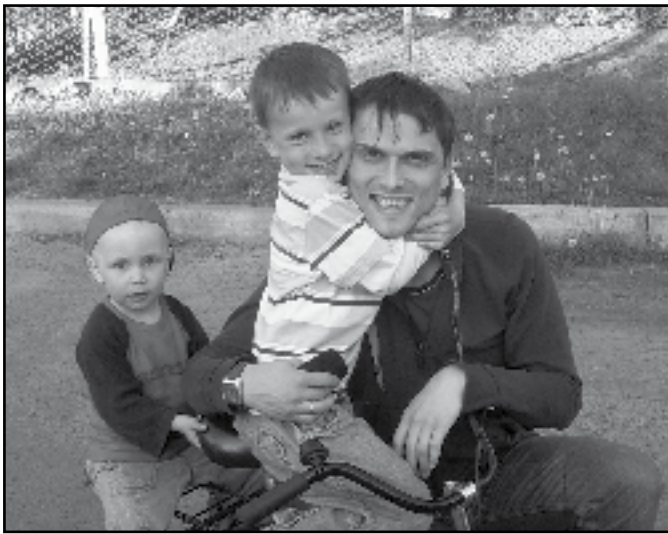
своїх дітей грати на ньому і прославляти Бога музикою. Для мене це стало прикладом, щоб я цінувала своє життя і те, що мені подарували батьки. Я вдячна батькам, що віддали мене в музичну школу, де я вчилася гри на скрипці. З 8 років я почала грати в ансамблі скрипалів «Небесні мелодії». Ми їздили по всій Україні, граючи, співаючи, розповідаючи людям про Бога. Тепер я служу в своїй церкві, навчаючи маленьких дітей гри на скрипці, вкладаючи їм бажання служити Богові і свідчити про Нього через музику. Я дякую батькам за їхні молитви, у відповідь на них Бог відкривався мені у кожній справі, у кожному задумі, що б я не робила, Бог був і є зі мною».

У сім'ї Віктора і Людмили Дедухів шестеро дітей.

Таня: «Небесний Батько подарував мені чудових, прекрасних та турботливих маму і тата, а також найкращих братиків і сестричок, з яких складається наша дружна і весела сім'я. Настанови тата, щоденні молитви батьків і мамині сльози, вечірні молитви всієї сім'ї, читання Біблії, пошук відповідей на складні біблійні запитання, розуміння та величезна підтримка батьків у служінні — це тільки початок того, що можна перераховувати, це ті моменти мого життя, які ніхто і ніщо не зможе стерти з моєї пам'яті. Саме батьки вселили в моє серце любов до Ісуса. Глибоко поважаю батьків за те, що вони завжди давали і дають мені право вільного вибору. Щиро дякую їм за те, що дали мені можливість навчатися в музичній школі. Дивлячись сьогодні на своїх батьків, хочу бути такою відповідальною, як мама, пунктуальною, як тато, і рости духовно, так як це роблять вони щоденно».

Вікторія: «Я вдячна Богові за те, що народилася в сім'ї віруючих батьків. З дитинства батьки вказали нам шлях до Спасителя. Назавжди залишаються в моїй пам'яті постійні сімейні молитви і читання Слова Божого, і ці молитви були не даремними, ми відчували і відчуваємо великі Божі благословення».

Данійл: «Дякую Богові, що у мене є батьки. Думаю, що головним завданням батьків є виховання дітей, бо коли дитина ще маленька, то є шанс чогось її навчити, а коли вона вже стане дорослою і буде мати безпосереднє спілкування з гріховним світом, тоді вже дітям важко щось пояснити, але найстрашніше, що тоді діти починають пояснювати своїм батькам, як потрібно жити. У книзі Приповістей Соломонових записані такі слова: «Хто стримує різку свою, той ненавидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картання». Я вдячний моїм батькам за те, що вони не жаліли для мене цієї різки, бо якби не вона, то моє життя було б далеко не таким, як сьогодні».

На запитання «Які твої батьки?» маленький Станіслав Бабак (на фото в центрі) відповів:
«Мама — весела і добра, як квіточка, а тато — гарний і розумний».
«За що ти вдячний своїм батькам?» — «Мамі за їжу, що пече пиріжки і тортики, а татові — за те, що дозволяє приходити до нього на роботу».

Матвій і Марк Навчуки:
«Ми любимо нашу маму. Вона велика і гарна і усім уміє користуватися. Мама вчить нас не дивитися погані мультики, і щоб ми вміли читати, писати, малювати, будувати гарні фігурки з магнітів. Наш тато сильний і хорошиий, він учить нас грати в шахи й робити складні кораблики, правильно одягатися, а ще він нас виховує, щоб ми були хорошими і могли виховувати своїх дітей, якщо вони бешкетуватимуть. Ми слухаємося тата й маму, тому що ми їх любимо. Господь дав нам маму і тата, щоб ми не були в інтернаті, там, де живуть усі дітки, в яких немає батьків, а жили в нашому будиночку».

Наймолодші ще не можуть висловити чи викласти на папері свої почуття, але їхня любов і вдячність батькам світиться у їхніх очах, виявляється у ніжних обіймах і бажанні бути завжди поряд.

Яким чином Господь так міцно об'єднує цю родину? Звичайно, найперше — це Божа любов, спільна віра, служіння в церкві... Але є ще одна «ниточка», за допомогою якої Господь скріплює ось уже п'яте покоління Олійників — Гулій-

На 80-річний ювілей Василя Івановича Олійника зібралася уся родина: чотири доньки з зятями, шістнадцять онуків, п'ять правнуків

чуків — Навчуків — Кляпків — Дєдучів — Бабаків. Це музика! Співав прадід Іван Корнійович Олійник, грав на скрипці Олександр Харитонович Гулійчук, диригентом хору був Василь Іванович Олійник, хористкою — його дружина Ганна Олександрівна, вона й у зібрання вперше прийшла у дев'ять років, захоплена піснею, через пісню Дух Святий проговорив до її серця і на- завжди приєднав до Божої сім'ї. Диригентом хору був і їхній сват Федір Іванович Кляпко. Усі їхні дочки, зяті та онуки — музично обдаровані, серед них — два диригенти хору, керівник ансамблю скрипалів, музиканти духового оркестру, керівник і учасники двох вокально-інструментальних ансамблів, три акомпаніатори, майже кожен грає на кількох музичних інструментах, а саме на: фортепіано, скрипці, флейті, кларнеті, саксофоні, гітарі, трубі, сопілці, барабанах тощо.

Скажете: особливі люди, вигадані герої, релігійні фанатики? — Ні, звичайна християнська родина, яких, на щастя, ще багато в нашій Україні, збудована на Божому слові, вірі, молитві та християнській пісні.

Божого благословення Вам і многа літа!

Надія Доля

Осінні мотиви

Прислухайся до стогону землі

Прислухайся до стогону землі,
 Вона донині не сховала тугу,
 Згадай, як в серце ранили її,
 Над нею зло чинили і наругу.

Топтали завойовники тебе,
 Сліди навал — лиш попіл і руїна,
 Хотіли так безбожні: хай помре,
 Хай зникне навіть назва «Україна».

О, рідна земле! У твоїх дітей
 Останню крихту ворог брав із хати,
 А в ній дитя тягнулось до грудей,
 Де на долівці впала мертва мати.

А на подвір'ї батько помирав,
 Його зіниці гасли, наче зорі...
 Отак мільйони кат життів забрав,
 Згубив на смерть в страшнім голодоморі.

Тримав в облозі села і міста,
 Зерно ж грузив в торгові ешелони,
 Стріляв, щоб не підняли й колоска,
 І ставив перед втечею кордони.

Бо в полі колосився урожай:
 Пшениці, жита Бог зростив доволі, —
 Все відібрав злий ворог, бо мій край
 Занадто прагнув вирватись з неволі.

Занадто прагнув рідний мій народ
 В державі вільній ниву засівати,
 Орати в поті власний свій город,
 В добробуті дітей благословляти;

Дар мови рідної нащадкам зберегти,
 Співати пісню в тиші світанковій,
 Під мирним небом в згоді розцвісти
 І жити в Божій ласці та любові.

Здалось чужинцю: мрію затоптав
 В голодний набряк в змученому тілі...
 Отруту атеїзму підливав
 І чатував при храмах у неділю;

Сибіром мерзлим страху додавав,
 Щоб стерлась навіть з пам'яті країна.
 І тільки Бог нас знищити не дав,
 І, слава Богу, встала Україна!

Сльозами вмилась у тяжкій зажурі
 По дітях тих, що гріх не шкодував...
 Минулося... Голодні стихли бурі,
 І волю, й долю Бог подарував.

Чому ж не всі схилюлися в поклони?
 Чому в серця не прийняли Христа?
 Він простягає зранені долоні,
 Гріхи змиває Кров Його свята.

Ти вижив, мій згорьований народі,
 Духмяний хліб у тебе на столі,
 А в Бозі є спасіння і свобода —
 Вклонись Творцю низенько до землі,

Прослав за все, що дав по благодаті
 Й давав так щедро з давнини буття,
 Хай Господом Він стане в кожній хаті
 Й Небесним Хлібом вічного життя.

Мирослава Мулян

Кривда

Як легко душу скривдити,
 Не зваживши словами.
 До дна серденько знітити
 Ой гіркими водами.

Як легко болю прикрого
 Налити аж по вінця.
 Як важко все те витерпіть
 І не помститись жінці,

Весь біль сльозами виплакати
 І ні єдиним словом
 Не ранили у відповідь...
 А я ще не готова

Чинити так, любити так
 І зло перемагати,
 Ні більшим злом, ні меншим злом,
 А лиш добром долати.

Як важко, Боже, вистраждати
 Непогрішимість в слові.
 Як легко потім вимовить
 Палкі слова любові.

Алла Кириченко

Слово ВЧИТЕЛЮ

— педагогічний журнал з питань
християнського виховання дітей та молоді

Передплатний індекс — 99864

Передплативши часопис на 2009 рік в одному з поштових відділень, ви оплатили лише поштові витрати. Для того, щоб наш часопис міг надалі існувати, необхідні кошти для його підготовки і друку. Будь ласка, надішліть ваші пожертви:

поштовим переказом на адресу:
МГО «Надія — людям», а/с 116, м. Рівне, Україна, 33028
з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю”»,
або на рахунок МГО «Надія — людям», р/р 26005301588849,
Промінвестбанк м. Рівне, МФО 333335, код 21081735
з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю”».

Собівартість одного примірника — 8 грн.

**Звернувшись до редакції, Ви можете замовити
будь-яке число часопису за 2008 р.**

тел. +38 0362 63-79-76; e-mail: slovo@hopetopeople.org

Вітаємо!

Переможцями літературного конкурсу 2008-2009 навчального року стали:

I місце – Алла Кириченко, м. Южне Одеської обл.,

II місце – Віра Муляр, м. Рівне,

III місце – Андрій Медведєв, м. Рівне.

Знайомство з призерами відбудеться в наступних числах часопису.

А наш літературний конкурс триває. Нагадуємо, що до розгляду приймаються твори українською мовою усіх жанрів (поезія, оповідання, новели, есе тощо) на морально-етичну та духовну тематику.

Підбиття підсумків проводиться в кінці кожного навчального року. Будь ласка, надсилайте свої роботи з поміткою «Літературний конкурс».

Увага! Фотоконкурс!

До участі у фотоконкурсі приймаються видрукувані чорно-білі та кольорові фотографії хорошої якості розміром не менше 10x15 см² або фотографії в електронному форматі (бажано не менше 300 dpi).

Тема фотоконкурсу: «Життя моє – як воно є».

Термін проведення конкурсу: 2009-2010 навчальний рік.

Автори трьох найкращих фото будуть нагороджені призами. Фото будуть розміщені в журналі за підписом автора, тому не забудьте вказати своє прізвище та ім'я, а також поштову адресу і телефон. Роботи надсилайте на адресу редакції з поміткою «Фотоконкурс».

Щиро дякуємо усім нашим дописувачам!